

धम्मपदट्टकथा

(भाग-६)

२५३५
२०८८

अनुवादक
भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

प्रकाशकः

भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

आनन्दकुटी विहार

स्वयम्भू, काठमाडौं ।

(नेपाल) फोन: २७१४२०

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

बुद्धाब्द : २५३५

बि. सं. : २०४८

ने. सं. : ११११

इ. सं. : १९९१

प्रथमावृत्ति - १००० *Dhamma.Digital*

नेरु. २०/-

मुद्रकः-

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोन: २२ १० ३२

अनुवादक व प्रकाशकया पाखें

निगू शब्द

जि “धम्मपदट्टकथा” यागु ठीगु मातृभाषा नेपाल भाषं सम्पूर्ण ज्वीक अनुवाद याय् धका अधिष्ठान याना तयागु योक्को वर्ष वितये जुया वने धुंकल । बल्ल-तल्लं आतिनि सम्पूर्ण ज्वी त्यंगु लक्षण खने दया वया च्वन । उक्त ग्रन्थयागु प्रथम भाग “यमक वर्ग” छगू ला यक्को वर्ष न्हापा हे आयस्मान दिवंगत अमृतानन्द स्थविरजुं ठी नेपाल भाषं अनुवाद याना तया बिज्याय् धुंकुगुलि याना व प्रथम वर्ग छगू तोःता दुतिय “अप्पमाद वर्ग” निस्ये जि अनुवाद याय्गु ज्या थाले याना यंका । थुगु सम्पूर्ण ग्रन्थ यागु पाण्डुलिपि तैय्यार याना तये धुंगु यक्को वर्ष वितये जुया वने धुंकल । बिस्तार-बिस्तारं छगू-छगू निगू-निगू भाग यायां प्रकाशित यायां यंका च्वनागु न्हेगूगु भागतक्क प्रकाशित जुया च्वने धुंकल । खुगूगु भाग छगूया पाण्डुलिपि लुम्बिनी लाना च्वंगुलि, जि अन काचाक्क याकनं वना कयाहये मफुगुलि याना न्हेगूगु भाग प्रकाशित ज्वी धुंका आ तिनि बल्लं याकनं प्रकाशित याय्गु उद्योग याना च्वना । थये थ्व खुगूगु भाग छगू, लिपा प्रकाशित ज्वीमागु न्हेगूगु भाग यात न्हापा हे

(घ)

प्रकाशित याना, आःतिनि खुगुगु भाग प्रकाशित याना च्वनागु
त्रुतिया लागी जि पाठक महानुभावपिके क्षमा याचना याना
च्वना । आ बाकि दनिगु च्यागुगु अन्तिमगु भाग छगु जक
प्रकाशित ज्वीगु बाकि दनि । व नं प्रकाशित याय्त सहयोग
सहायता बीपि सुं महानुभाव श्रद्धालु दातापि प्याहां वया
विल घाःसा याकनं हे प्रकाशित याय् फैं घैगु आशा व विश्वास
याना च्वनागु दु । थुपि ग्रन्थत प्रकाशित याय्त जि याकःचां
जक याना च्वंगु जूसा हानं मेगु जिगु निगु प्यंगु जन्मनं
प्रकाशित याय् फैं थें मच्चं । सौभाग्यवश आयुष्मान महानाम
“कोविद” जुं प्रूफ स्वया विज्याय्गु व बरोबर अलसि दिक्क
मचास्य प्रेशे थ्यंक विज्याना ताकिता या विज्याय्गु, भो
न्यानाबीगु इत्यादि ज्यास थःगु अमूल्यगु समय बिया ग्वाहालि
मदत याना विज्यागुलि याना हे जक थ्व ज्या थुलि याकनं
सफल याना यंके फया च्वंगु खः । उकि जि वसपोलयात थःगु
हृदय-दुनुगलं निस्ये मुरिमुर्नि मयाक हार्दिक धन्यवाद बिया
च्वनागु दु । वथें तुं की नेपाल प्रेशया प्रेश खलः सकलसितनं
दुनुगलनिस्ये हार्दिक धन्यवाद व्यु व्युं थ्व निगु शब्द रूपी खँ
छत्वाचा कोचाय्का छ्वेगु अनुमति फोना च्वना ।

भवतु सब्ब मंगलं ।

२०४८।७।१०।१

आनन्दकुटी विहार

स्वयम्भू, काठमाडौं ।

(नेपाल) फोनः २७१४२०

भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

विषय - सूचि

विषय

पृष्ठ

१५. सुख वर्ग

१. थःथितिपिनिगु ल्वापु छिनेयाना विज्यागु कथा	१
२. मारया कथा	६
३. कोसल जुजु युद्धं पराजय जूगु कथा	८
४. सुं छम्ह मिसामचाया कथा	१०
५. सुं छम्ह उपासकया कथा	१३
६. प्रसेनदि कोसल जुजुया कथा	१७
७. सुं छम्ह भिक्षुया कथा	२२
८. देवराज शक्रया कथा	२४

१६. प्रियवर्ग

१. स्वम्ह भिक्षुपिनि कथा	३०
२. सुं छम्ह कुटुम्बिकया कथा	३५
३. विशाखा महाउपासिकाया कथा	३६
४. लिच्छवीपिनि कथा	४१
५. अनित्थि गन्ध कुमारया कथा	४३

(ब)

६. सुं छम्ह ब्राम्हणया कथा	४८
७. न्यासःम्ह मचल्लये कथा	५२
८. अनागामि स्थविरया कथा	५५
९. नन्दिय पुत्रया कथा	५८

१७. क्रोधवर्ग

१. रोहिणीया कथा	६३
२. सुं छम्ह भिक्षुया कथा	७०
३. उत्तराया कथा	७३
४. महामौद्गल्यायन स्थविरं प्रश्न न्यंगु कथा	८७
५. साकेतक ब्राम्हणया कथा	९१
६. पूर्णया कथा	९६
७. अतुल उपासकया कथा	१०१
८. छब्बग्गिय भिक्षुपिनि कथा	१०६

१८. मलवर्ग

१. गोघातक पुत्रया कथा	११०
२. सुं छम्ह ब्राह्मणया कथा	११७
३. तिस्स स्थविरया कथा	१२०
४. लालुदायि स्थविरया कथा	१२४
५. सुं छम्ह कुलपुत्रया कथा	१२९
६. सारिपुत्र स्थविरया शिष्यया कथा	१३२

(ख)

७. न्यासम्ह उपासिकापिनि कथा	१३६
८. तिस्स श्रामणेयया कथा	१३६
९. न्याम्ह उपासकपिनि कथा	१४३
१०. मेण्डक महाजनया कथा	१४८
११. उज्झान सञ्जी स्थविरया कथा	१६०
१२. सुभद्र परिव्राजकया कथा	१६२

Dhamma.Digital

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

१५-सुख वर्ग

१. थःथितिपिनिगु ल्वापु छिने याना बिज्यागु कथा

“सुसुखं वत” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता शाक्यतय् देशे वासयाना च्वना बिज्याबले इमिगु ल्वापु छिने याना बिज्याय्या लागी थःथिति पिनिगुया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु सः ।

शाक्यत व कोलियत जुलसां कपिलवस्तु नगरया व कोलिय नगरया विच्चे रोहिणी नां जुयाच्चंगु खुसीस छगू थासे हे जक वाँष दयेके बिया निखेरं लःछ्वया वा पीगु ज्या याना च्वन । अले छगू वर्षे ज्येष्ठ महिनास वा पिनातःगु गँनावनेव निगू नगरेसं च्वंपि ज्यामित छगू थासे मूँवल । अन कोलिय नगरे च्वंपि मनूतय्सं धाल- “ध्व खुसी च्वंगु लः निखेरं यंकल धासा छिमित नं जिमित नं गाई मखु । जिमिगु वा

बालि जुलसां छको जक लः बीव हे बालि नये दैगु जुल ।
उकिं थ्व लः जिमित ब्यु ।”

मेपिसं धाल— “छिमि अनाजया धुकू जाय्का च्वने व
जिमिसं रत्न, लुँ, वह, नीलमणि व पाय्मोह जोना, ह्ये बोरा
आदि ल्हार्ति फया छिमिगु छेँ कों कों ब्वाञ्जी फेमखु ।
जिमिगु वा बालि नं छधा लखं है तैय्यार ज्वीगु जुल । उकिं
थ्व लः जिमित ब्यु ।” जिमिसं बी फेमखु” धका धाय् व
मेपिसं नं “जिमिसं नं बी फेमखु” धका धया थुगु प्रकारं
विवाद चरके जु जु वं बले छम्ह मनु दंनां मेह्यसित दाल
मेह्यस्यां नं वैत दाल । थुगु प्रकारं वं वयात वं वयात दाया
ल्वाना राजकुलयागु समेतं नां कया बोबिया ल्वापु बढे यात ।
कोलियया ज्यामितय्सं धाल— “छिपि कपिलवस्तु वासित
बोना हुँ । गुमिसं खिचा, घोट थे थः केहेपि नाप संवास
यात, अज्यापिनि किसि, सल व ढाल तलवार अस्त्र-शस्त्रं
जिमित छु हे हानियाय् फे ?” शाक्यतये ज्यामितयेसं धाल—
“छिमिसं आ कोढि-महारोगीपि मचात जोना हुँ । गुपि
अनाथ गति मद्रुपि पशुत थे कोल सिमाक्वे वास याना च्वन ।
अज्यापिनिगु किसि, सल व ढाल तलवार अस्त्र-शस्त्रं जिमित
छु हे हानि याय् फे ?” इमिसं वना उगु ज्यास खटे यानातःपि
मन्त्रीतय् थाय् वना व खँ के वन । मन्त्रीतयेसं वना जुजुपित
के वन । अले शाक्यत थः केहेपि नाप संवास यापिनिगु
शक्ति बल व साहस क्यना बी माल धका युद्ध याय्या लागी
तैय्यार जुया मैदाने प्याहाँ वल । कोलियत नं कोलसिमा क्वे

च्वंपिनिगु शक्ति, बल व साहस क्यना बी धका युद्ध याय्या
लागी तैय्यार जुया रणभूमी प्याहाँ बल । तथागतं सुथ न्हापां
लोके ध्यानं स्वया बिज्याबले थःहे थःथिति ज्ञाति बन्धुपि थवं
थः ल्वाना विनाश ज्वीन धैगु खंका बिज्याना, “जि थौं अन
मवन धासा इपि विनाश जुया वनी, उकिं जि थौं अन अवश्यनं
वेंने माल” धका चिन्तना याना बिज्याना, याकःचा हे जक
आकासं बिज्याना रोहिणी खुसिया बिच्चे लाक्क आकसे
मुलिबति थ्याना फेतुना बिज्यात । थःथिति ज्ञाति बन्धुपिसं
आकासे शास्तायात खना, थःथःगु ल्हाते च्वंगु शस्त्र-अस्त्र
तोःता तथागत यात नमस्कार यात । अले शास्तानं इमित
आज्ञा जुया बिज्यात- “हे महाराजपि ! थ्व छिमिगु छुकि-
यागु ल्वापु खः ?”

“भन्ते जिमिसं छुं मस्यू ।”

“सुनां स्यू ले ?”

“सेनापति तयेसं सी फु ।” इमिसं धाल युवराज-
धिराजं सी फु । थुगु प्रकारं न्यना यंकु यंकुं च्यो भ्वाति
तयेके समेतं न्यना यंकूबले “भन्ते ! थ्व ल्वापु लः या कारणं
याना ज्वी त्यंगु खः ।” धका बिन्ति यात ।

“हे महाराजपि ! लःया मू गुलि वं ?”

“स्वल्प जक वं भन्ते !”

“क्षत्रियतयेगु मू गुलि वं ले ?”

“क्षत्रिय धैपि अनर्थ अत्यन्त मू आपालं वं भन्ते !”

“हे महाराजपि ! छिमिसं आपा मू मवंगु लःया लागी अमूर्ल्यापि क्षत्रियत विनाश यायगु योग्य मजू ।” घका आज्ञा जुया बिज्यायत्र इपि सकलें नमवास्य सुमक च्वंच्वन । अले इमित शास्तानं सम्बोधन याना बिज्याना हे महाराजपि ! छिमिसं थये अनर्थ ज्वीगु ज्या छाय् याय् त्यनागु ? यदि जि थौं थन मवःगु जूसा हियागु खुसी बा वैगु खः । छिमिसं अयोग्यगु ज्या याय् त्यन । छिपि जुलःसां न्यागू प्रकारया वैरं संयुक्त जुया वास याना च्वन । जि जुलसां अवैरी जुया वास याना च्वना । छिपि क्लेशं आतुर जुया वास याना च्वन । जि जुलसां क्लेशं आतुर मजुस्य वास याना च्वना । छिपि काम गुण माला ज्वीगुली उत्साहित जुया वास याना च्वन । जि जुलसां उकी उत्साहित मनुस्य वास याना च्वना । घका आज्ञा जुया बिज्याना, थुगु क्वय् च्वंगु गाथा उजुं दयेका बिज्यातः—

सुसुखं वत जीवाम वेरिनेसु अवेरिनो ।
वेरिनेसु मनुस्सेसु विहराम अवेरिनो ॥

अर्थ— वैरी जुया जूपि मनूतये बिच्चे जि अवैरी जुया सुखपूर्वकं म्वाना च्वना । वैरी जुया जूपि मनूतय् पुचले जि अवैरी जुया विहार याना च्वना ।

सुसुखं वत जीवाम आतुरेसु अनातुरा ।
आतुरेसु मनुस्सेसु विहराम अनातुरा ।

अर्थ- रोगीपि मनूतय बिच्चे जि निरोगी जुया सुख पूर्वकं म्वाना च्वना । रोगी जुया च्वपि मनूतये बिच्चे जि स्वस्थ जुया विहार याना च्वना ।

सुसुखं वत जीवाम उस्सुकेसु अनुस्सुका ।

उस्सुकेसु मनुस्सेसु विहराम अनुस्सुकाति ।

अर्थ- आसक्त जुया जूपि मनूतय बिच्चे जि अनासक्त जुया सुख पूर्वकं म्वाना च्वना । आसक्त जुया च्वपि मनूतय बिच्चे जि अनासक्त जुया विहार याना जुया ।

पदार्थ- अन "सुसुखं" वैगु बांलागु भिगु सुख, थये धयातःगु दु कि- गुह्य गृहस्तपि करपिनिगु अंगः प्वासनेगु आदि प्रकारं ज्यायाना जूपि प्रव्रजित जुया च्वपि जूसां वैद्य-सयगु ज्या याना ज्वीपि इत्यादि प्रकारं जीविका वृत्ति दयेका सुखपूर्वकं जीविका याना च्वंहा धका धा वनी । इमिसं जिपि हे जक सुखपूर्वकं जीविका याना च्वना धका मती ते च्वनी । तर जिपि जुलसां न्यागु प्रकारया वैरं युक्त जुया च्वपि मनूतये बिच्चे च्वना नं वैर मदुपि, क्लेश मदुपि, रोगं आतुर मजूपि जुया च्वना । न्यागु प्रकारया कामगुण सेवन यायगुली आसक्त जुया च्वपि मनूतय बिच्चे च्वना नं काम सेवन याना मजुया-गुलि याना आमक्त जुया मजुया । मेगु व्याक्कं च्चे धया वयागु येतुं खः ।

धमदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंक वगु जुल ।

थःथितिपिनिगु त्वापु छिने यात्ता बिज्यागु कथा सिधल ।

२. मारया कथा

‘सुसुखं वत’ धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता पञ्चाल देशस ब्राह्मण गामय् वास याना चवना बिज्याबले मारया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां तथागतं न्यासःह्य कुमारि मिसा मस्त श्रोतापत्ति मार्गस थ्यनीगु भाग्य खंका बिज्याना, उगु गांया आश्रय याना वास याना चवना बिज्यात । इपि कुमारीपि मिसामस्त नं नक्षत्र-उत्सव नखः खुनुया दिने खुसी वना मोल्हुया थःत बांलाक छाय्प्ये-छीपे याना गां पाखे वना चवन । तथागत नं व उगु गामय् द्वाहाँ बिज्याना, भिक्षाटन याना चवना बिज्यात । अले मार देवतां सकल गामय् च्वंपि मनूतय्गु शरीरे दुबिना शास्तायात जा छगू चम्चा नापं प्राप्त भज्जीगु याना बिल । तथागत न्हापा गथे सिला यंकागु भिक्षा पात्र खः अथे हे तुं खालि ज्वीक जोना गामं प्याहाँ बिज्यात । गांया ध्वाकाय् चवना मारं न्यन- “हे श्रमण ! भिक्षा प्राप्त जुल ला ?”

शास्ता- “गथे पापिमार ! छं जितः भिक्षा प्राप्त ज्वीगु ज्या याना बियागु दु ला ?”

मार- अथे जूसा हाकनं छको गामय् द्वाहाँ बिज्यां हुं भन्ते ! “मारं थथे मतीतल कि आः हानं छको शास्ता

गामय् द्वाहां वन धासा अनच्चंपिनिगु शरीरय् दुबिना लापा-
थाना न्हिला हंसि ठट्टायाय्" धका उगु क्षणस इपि कुमारि
मिसामस्त नं गांया ध्वाकाय् थ्यंकः वया शास्तायात खना
वन्दना याना दना च्वंच्वन । मार देवतां नं शास्ता याके
न्यन- "गथे भन्ते ! भिक्षा प्राप्त मजुया नयेपित्यागु दुःखं
पीडित जुया हानं बिज्याना ला ?" शास्तानं "हे पापिमार !
थौ जितः छुं भिक्षा प्राप्त मजुसा नं आभस्सर देवलोकस ब्रह्मा
देवतापिसंथे प्रीति सुख हे जक अनुभव याना बितेयाना
छ्वये ।" धका उजुं जुया थुगु क्वय्च्वंगु गाथा आज्ञा जुया
बिज्यातः-

सुसुखं वत जीवाम येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
पीतिभक्खा भविस्साम देवा आभस्सरा यथा ति ॥

अर्थ- गुपि जिमिके छुं छुं हे दै मखु अथेसानं जिपि
सुखपूर्वकं म्वाना च्वना । जिपि आभास्वर देवतापि थे प्रीति
यागु हे जक भोजन याना च्वना ।

पदार्थ- अन "येसं नो" धैगु गुपि की बोध ज्वीगु
अर्थ राग आदिस आसक्त ज्वीगुली छगुली जक जूसं आसक्ति
ज्वी धैगु दै मखु । "पीतिभक्खा" धैगु गथे कि आभास्वर
देवतापि प्रीति हे जक भोजन याइपि जुया प्रीति सुखं हे जक
समय बितेयाना च्वनी । वथे तुं हे जि नं अथे हे जुया समय
बिते याना च्वने धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस न्यासःह्य कुमारी मिसामस्त
श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन ।

मारया कथा सिधल ।

★ ★ ★

३. कोसल जुजु युद्धं पराजय

जूगु कथा

“जयं वेरं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा
विहारय् वास याना च्वना बिज्याबले कोसल जुजु युद्ध
पराजय जूगुया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

कोसल जुजु जुलसां काशी देशय् गांचा छगुया कारणं
याना भिचा अजातशत्रु नाप युद्ध याना वं थःत स्वकोतक
बुका ब्यूगुलि स्वकोया खुसी कोसल जुजुं चिन्तना याना
बिज्यात- “जि जुलसां दुरु त्वंह्य मघा समानह्य नाप युद्ध
याना वैत बुके मफुत, जि म्वाना च्वनां छु याय् ?” धका ।
जुजु नमेगु नसा नापं मनस्य खाताय् गोत्तुला च्वना बिज्यात ।
अले उगु समाचार सकल विहार व नगरस फैले जुया वन ।

भिक्षुपिसं तथागत यात विन्ति वा वन- “भन्ते ! कोसल जुजु जुलसां काशि देशया गांवा छगूया लागी स्वकोतक्क बुद्धं बुना, वसपोल आ पराजय जुया वया जिं दुरु त्वंहा मचा समानहा जुजु छहासित नापं त्याके मफुत, जि म्वाना च्वनां छु याय् ? धका नयेगु नसा नापं मनंस्य खाताय् गोतुला च्वं वन, धका विन्ति या वन । तथागतं इमिगु खं न्यना बिज्याना हे भिक्षुपिं ! मनूत त्यासानं वैर उत्पन्न ज्वी, बुना वन धासानं दुःखी जुया गोतुला च्वनी ।” धका उजुं जुया, थुगु क्वय्च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

जयं वैरं पसवति दुखं सेति पराजितो ।
उपसन्तो सुखं सेति हित्वा जय पराजयन्ति ॥

अर्थ- त्यात धासा वैर उत्पन्न ज्वी, बुत धासा दुःखी ज्वी, त्या बू निगुलि तोःता शान्त जुया च्वंपि मनूत सुखपूर्वकं न्होवयेक दनी ।

पदार्थ- अन “जयं” वैगु मेपित त्याका वैर लाभ याना काई । “पराजितो” वैगु मेपिसं यःत त्याकल धासा, गबले जुलसां शत्रु बिस्सूं बंका वैगु जंघू स्वे दे धका दुःखी जुया खाताय गोतुला च्वनी । सकल इरियापथस दुःख हे जक तावा च्वनी धागु अर्थ खः । “उपसन्तो” वैगु दुनेमिसें राग आदि क्लेश शान्त जुया बिज्याब् धुंक्कपि क्षीणाभव व्यक्तिपि त्या बू नितां तोःता छुवा बिज्याना सुख पूर्वकं दना

बिज्याई । सकल इरिया पथस सुख पूर्वकं वास याना च्वना
बिज्याई घागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस ध्यंकः वन ।

कोसल जुजु युद्धं पराजय जूगु कथा सिधल ।

★ ★ ★

४. सुं छह्म मिसामचाया कथा

“नत्थि राग समो” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता
जेतवन महाविहारय् वास याना च्वना बिज्याबले सुं छह्म
मिसा मचाया कारणं याना शास्ता नं आज्ञा जुया बिज्यागु
खः ।

छह्म मिसा मचाया मां बौपिसं वैत ब्याहा याना
बिया विबाह मंगल खुन्हुया दिने भिक्षु संघपि सहित तथागत
यात थःगु छेँ भोजनया लागी निमन्त्रणा यात । शास्ता
भिक्षुसंघपिसं चाहुयेका अन इमिगु छेँ बिज्याना आसनय्
फेतुना बिज्यात । व न्हूह्म भौमचा नं भिक्षु संघपित ल्हासीकेगु
आदि बांलाक ज्या याना, उखेंथुखें जुया च्वन । वया भात

ज्वीह्य जिलाजंहा पुरुषनं व मिसा अन अथे ज्या सना जूगु
 स्वया च्वंचवन । व मिजं नं राग सहितगु चित्त याना व मिसा
 यात स्वया च्वच्चं दुने नुगले क्लेशं डाह जुया अज्ञानतां याना,
 बुद्ध प्रमुख भिक्षुपित सेवा सत्कार नं मया, थःगु ल्हा चक्का
 व न्हूहा भौमचा यात घय्पुना काय् धका मती ल्वोकल ।
 तथागतं वैगु मन यागु खँ सीका कया बिज्याना व भौमचा
 ज्वीह्य मिसा मचायात भात ज्वीह्य जिलाजं नं मखनी कथं
 थःगु ऋद्धि तोःता छ्वया बिज्यात । व जिलाजं ज्वीह्यस्यां
 भौमचा ज्वीह्य मिसा मचा मखना तथागतयात जक स्वया
 च्वन । तथागतं जिलाजं ज्वीह्य मिजं मचां थःत स्वया च्वंबले
 शास्तानं आज्ञा जुया बिज्यात— “हे कुमार ! रागसमानगु मि
 थ्व संसारय् मेगु छुं मदु । द्वेष समानगु कष्ट व थ्व पञ्चस्कन्ध
 रूपी शरीर धारण याना ज्वीगु समानगु दुःख मेगु छुं मदु ।
 निर्वाण समानगु मेगु सुख थ्व संसारय् छुं मदु धका उजुं
 जुया बिज्याना थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

नत्थि रागसमो अग्गि नत्थि दोससमो कलि ।

नत्थि खन्धसमा दुक्खा नत्थि सन्तिपरं सुखं ॥

अर्थ— (थ्व संसारे) राग समानगु मि मेगु मदु, द्वेष
 समानगु मल (=खिति) मेगु मदु । पञ्चस्कन्ध रूपी थ्व
 शरीर समानगु दुःख मेगु मदु । शान्ति (=निर्वाण) समानगु
 सुख मेगु मदु ।

पदार्थ— अन “नत्थि रागसमो” धेगु कूं जूसां मि

ज्वालां जूसां ह्यंग्वा जूसां छुं छुं हे खने मदयेक दुनें दुनें हे
 मि च्याना नो छपास याना बीफुहा राग समानगु मि मेगु छुं
 मदु । “कलि” धैगु द्वेष समानगु अपराध (=खिति) नं मेगु
 छुं मदु, “खन्धाविसा” धैगु थ्व पञ्चस्कन्ध रूपी शरीर धारण
 याना च्वनेगु समानगु दुःख नं थ्व संसारे मेगु छुं मदु ।
 “सन्ति परं” धैगु शान्तगु निर्वाण समानगु सुख नं मेगु छुं
 मदु । मेमेगु सुख जुलसां धात्थे यागु सुख मखुनि केवल
 व्यवहारिक सुख सम्म खः । निर्वाण सुख जुलसां परम-
 उत्तमगु उत्कृष्टगु सुख खः धैगु अर्थं खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस भौमचा मय्जु नं जिचाभाजु
 ज्वीहा पुरुष नं निहां श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जू वन ।
 उमु समयस तथागतं इपि निहा थवंथः खनी कथं त्वप्पुया तथा
 बिज्यागु ऋद्धि लिकया बिज्यात ।

सुं छहा मिसामचाया कथा सिधल ।

५. सुं छम्ह उपासकया कथा

“अधिच्छा” घेगु थुगु धर्मदेशना शास्ता आलविस बिज्याना चवना बिज्याबले सुं छम्ह उपासकया कारणं याना आसा दयेका बिज्यागु खः—

छन्हुया दिनस जुलसां तथागत जेतवन महाविहारया गन्धकुटी चवना बिज्याना हे सुथ न्हाप्पां ध्यानं लोके स्वया बिज्याना, आलविस छ्हा गरीबह्य मनु छ्हा खंका बिज्याना, व मनु जीवन मुक्त ज्वीगु सीका बिज्याना, न्यासह्य भिक्षुपिसं चाहुयेका आलवीनगरस बिज्यात । आलविस च्वपि मनुतयसं तथागत सहित भिक्षुसंघपित निमन्त्रणा यात । व गरीब मनुनं शास्ता बिज्यात घागु न्यना तथागत याथाय् वना धर्मदेशना न्यं वनेगु मती तल । उखुन्हुया दिने हे वयाह्य दोहं छ्हा जंगले बिस्युं वन । व मनुनं न्हापा लाक छुनिं याय्गु ? दोहंनि मां वनेगु ला कि धर्मदेशनानि न्यं वनेगु ? घका चिन्तना याना न्हापालाक दोहंनि माला वये लिपा जक धर्मश्रवण या वने घका मती ल्वीका छेनं प्याहाँ वन । आलवी च्वपि मनुतयसं बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित भोजन निमन्त्रणा याना, बांलाक सादर पूर्वक लासा लाया फेतुका सकलसित भोजन दान याय् सिधेका भुक्तानु मोदनया लागी तथागतया ल्हाछे च्वंगु भिक्षा पात्र काल । तथागतं विचा याना बिज्यात—

“जि जुलमां गुह्यस्या लागी स्वंगू योजन लं पुला थन वया च्वना, व मनु दोहँ मालेया लागी जंगले द्वाहाँ वना च्वन । व ल्याहाँ वयेका हे जक धर्मदेशना याना बिज्याय् धका सुमकंतु च्वं च्वना बिज्यात । व गरीबह्य मनुनं न्हिने जंगले थःह्य दोहँ ल्वीका दोहँ यात चीमाथाय् चिना, यदि जित मेगु छुं धर्मश्रवण याय् मखंसानं तथागत वन्दना छको जूसां याना वये धका नयेपित्याक पित्याकं हे छँ वनेगु तो.ता अन वया, शास्तायात वन्दना याना, मनुतये पुचःया सिथे छथाय् वना फेतुना च्वं वन । शास्तानं व गरीबह्य मनु अनफेतू वयेव लैका जुया च्वंपि उपासकतयेके न्यना बिज्यात— “हे उपासक-पि ! मिक्षु संघपित भोजन याके धुंका छुं भोजन ल्यना च्वंगु दनिला ?”

“सकतां ल्यं दनि भन्ते !”

“अथे जूसा थ्व दकले लिपा वया मनुतय् पुचःया सीथे फेतुना च्वंह्य मनुयात भोजन याकि ।”

सुवातय्सं शास्तानं आज्ञा जुया बिज्याथे तुं व मनु यात दुने बोना यंका बाँलाक फेतुका यागु नयेगु तोनेगु बिया सत्कारपूर्वकं भोजन याकल । व मनुनं नये सिधेका ह्युतुचोला थः धर्मश्रवण याय्त फेतुना च्वंथायतुं हाकनं वया फेतू वल । थन छथाय् तोःता मेथाय् गनं हे तथागतं थथे सुयातं हे विचा याना भोजन याका बिज्यागु खँ मेथाय् त्रिपिटके गनं हे

खने मद्दु । व मनूया प्वा जागुलि याना चित्त एकाग्र जुल । अले वयात् तथागतं छसें निस्स्ये यागु आनुपूर्वी कथा कना बिज्याना, चतुरार्यसत्य प्रकाश याना बिज्यात् । व मनू जुलसां धर्मदेशनाया अन्तस श्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जू वन । शास्तानं भुक्तानुमोदना धर्मदेशना याना बिज्याय् सिधेका आसनं देना थः मायाय् बिज्यात् । आपाले जनतापि शास्ताया ल्यू ल्यू भचा तापाक तःवना थः थःगु छेँ ल्याहाँ वन । भिक्षु-पिसं शास्ताया ल्यू ल्यू वना च्वच्वं हे वसपोल यात् निन्दा चर्चा याय्गु थाले यात्— “हे आयुष्मानपि ! शास्तायागु ज्या छको स्व ? न्हापा लिपा जूसा शास्तानं थये गबलेसं याना मबिज्या । थौं जुलसां छह्य मनूयात् खने मात्रं वयागु नयेगु त्वनेगु न्यना नके त्वंके याना बिज्यात् ।” तथागतं लिफः स्वया बिज्याना दिना दना च्वना हे “हे भिक्षुपि ! छिमिसं आम छु घया च्वनागु खः ?” धका न्यना बिज्याना भिक्षुपिसं इमिगु खँ बिनित्ति याय्व तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात्— “खः भिक्षुपि ! जि जुलसां स्वीगू योजन मँछि रेगिस्तान पार याना वयागु हे व मनूनं श्रोतापन्न फल लाभ याना काईगु खना हे थन वयागु खः । व मनू सारीहे नयेपित्याका वल । सुथंनिस्स्ये वया थःह्य दोहँ तना माजुजुं जंगले चाचा ह्यू जुल । नये पित्याका च्वंह्यस्यां धर्मं श्वीका काय् फै मखु घैगु बिचा वया जि अथे यानागु खः । हे भिक्षुपि श्व संसारे नयेपित्यागु रोग समानगु रोग मेगु छुं दुगु मखु । धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वय् च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात्—

जिघच्छा परमा रोगा सङ्घारा परमा दुःखा ।
एतंजात्वा यथाभूतं निम्बाणं परमं सुखंति ॥

अर्थ— (ध्व संसारे) नयेपित्यागु धैगु छगू तःधंगु रोग खः, संस्कार धर्म धात्थे यागु दुःख खः, थुक्कियात यथार्थ रूपं सीका काल धासा, निर्वाण धात्थे यागु परम उत्तमगु सुख खः ।

पदार्थ— अन “जिघच्छा परमा रोगा” धैगु मुक्किया निर्मित मेमेगु रोगत छको वास भाय्व लायाव अथवा निला पिलाया लागी जूसां हटे जुया वं । नये पित्यागु रोग जुलसां न्हाबलेसं हे वासः याना च्वनेमा उक्कि मेमेगु रोग यासिनं ध्व नयेपित्यागु रोग यात अत्यन्त महान तःधंगु रोम धका धाई । “सङ्घारा” धैगु पञ्चस्कन्ध यात धागु खः । “एतंजात्वा” धैगु नयेपीत्यागु समानगु रोग मेगु मदु बधेत्तुं ध्व शरीर धारण याना च्वनेसु समानगु दुःख मेगु छुं मदु धका थुगु प्रकारं थुकी यथार्थ रूपं सीका पण्डित-विद्वान्ह मनु नं निर्वाण यात साक्षात्कार याना काई । “निम्बाणं परमं सुखं” धैगु व जुलसां मेमेगु सुखयासिनं अत्यन्त उत्तमगु सुख खः धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाथा अन्तस आपालं मनुत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन ।

सुं छल्ल उपासकया कथ सिधल ।

★ ★ ★

६. प्रसेनदि कोसल जुजुया कथा

“आरोग्य परमा लाभा” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले जुजु प्रसेनदि कोसलया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू सययस जुलसां छगू द्रोण● जाकिया जानाप उकियात लोगु के तरकारि नाप भोजन याना बिज्याई । व जुजु छन्हुया दिनस सुथे भोजन याना तुरन्त भोजन याय सिधेका ज्वीगु आलसि भावयात हटे याना मछ्वस्य हे तथागत-या न्होने वना त्यानुचाया उखेंथुखें चाचातुला वाका जक तथा च्वंच्वन । छने मास्ति वः सानं तप्यंक तुति कोलाका छने मछिना छखे लिक्क फेतुना च्वंच्वन । अले व जुजुयात तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात— “गथे महाराज !” भोजन याना विश्राम मयास्य हे थन कायागु ला ?” जुजुं— “खः भन्ते ! नयेधुं स्येनिस्ये जित साप हे सुख मदया च्वन ।” वका धाय्व तथागतं थुगु गाथा बोना जुजुयात म्यंका बिज्यातः—

मिद्धीयदा होति महग्घसो च निहायिता संपरिवत्तसायी ।
महाबरा हीव निवापपुट्ठो पुनप्पुमं गग्गम मुपेति मग्घो'ति ॥

● द्रोण—व्यसना जाकिया छगू द्रोण जी ।

अर्थ— आपा भोजन यापित आलसि जुया वै, चाचा-
तुला घने मास्ति वै, आपा नःहा मनु तःधिकःहा फा थें, मन्द
बुद्धिपि मनुतयसं हाकनं हाकनं प्वाथे आहार कोफाना छ्वेगु
स्वे ।

थुगु गाथा द्वारा अबवाद याना विज्याना “हे
महाराज ! भोजन घेगु वस्तु मात्राच्छि जक तये सयेके मा,
मात्राच्छि जक भोजन याय्गुलि सुख अनुभव ज्वी । घका उजुं
जुया विज्याना मेगु नं अबवाद याय्या लागी व्वय् च्वंगु गाथा
आज्ञा दयेका विज्यातः—

मनुजस्स सदा सतिमतो मत्तं जानतो लद्ध भोजनं ।

तनुतस्स भवन्ति वेदना सनिकं जीरति प्रायु पालयन्तीति ॥

अर्थ— मनुतयसं न्ह्याबलेसं स्मृतितया मात्राच्छि जक
भोजन याय्मा, अथे भोजन यापिनिगु शरीर हलुका ज्वी
वेदना ज्वी मखु याकनं नयागु भोजन जीणं ज्वी, आयु पालन
ज्वी अथवा ताहाकः ज्वी ।

जुजुं गाथा न्वेवयेका काय् मफुत । न्होनेसं च्वंच्वंहा
जुजुया काय्चा सुदर्शन मानवकयात सःता “थुगु गाथा न्वे
वयेका कीयाति” घका घया विज्यात । ई उगु गाथा न्वेवयेका
कया थुंकि छुयाय्गु भन्ती । घका तथागतं वाके न्यन । अले
वैत तथागतं थये आज्ञा जुया विज्यात— “जुजुया भोजन याना
च्वनीबले दकले सकले लिपायागु जा प्ये काइबले लाक्क थुगु

गाथा बोमा जुजुयात न्यकाव्यु ।" जुजुं थुगु वर्यं लुमंका व
 दकले लीपायागु जाप्ये तोःता बी । व जा प्येले च्वंगु जा गो
 निना स्वया जुजुयात जा ध्वीबले उलि हे जाकि गो पायाका
 जा ध्वीके व्यु । घका आज्ञा जुया विज्याय्व मानवकं ज्यु
 मन्ते घका स्वीकार याना काल । वःन्ही नं सुथे नं जुजुया
 भोजनं मया च्वनीबले दकले-सकले लिपायागु जा प्ये बाकि
 जुया च्वनीबले जुजुयात उगु गाथा न्यकावीव जुजुं तोःता
 व्युगु जा प्येले च्वंगु जागो निना न्हि न्हि उलि हे जाकि
 पायाका जा ध्वीके बिल । जुजुं नं व गाथा न्यने (मंजुलिं)
 माणवकयात न्हि दोधिसाई दां बकस वीके बिया
 विज्यात । वसपोल जुजु लिपायागु समयस भोजन कम्ती याना
 यंकुयंकुं छमना जाकिया भोजनं जक याना विज्याईह्य जुया,
 शरीर हलुका जुया सुखी निरोगी जुया विज्यात । अनलि
 छन्हुया दिनस जुजु शास्ता याथाय् सवारि जुया तीर्थगतयात
 थथे विन्तियात- "मन्ते ! आः जि सुखी जुया, चलायात जूसां
 संलयाति जूसां व्वां वंना जी वने फेगु समर्थ दया वल । न्हीपां
 जुलसां जि जिमि भिचा नाप युद्ध जक याय् माला च्वन,
 आः जुलसां जिह्य वजिर कुमारि घेह्य म्हाय् मचा भिचित
 विवाह याना बिया व गां नं वयात हे मोल्हीबले सुगन्ध चूर्ण
 खर्वया लागी कोषः बिया छवया बिया । व नाप जुया च्वंगु
 युद्ध नं शान्त जुया वन । जितः थुगु कारणं याना नं सुखः हे
 जुया वया च्वंगु दु । वीरकुश जुजुया पालेयागु मणिक्य रत्न
 जिगु दरवारय् न्हापा तना च्वंगु, वनं आः जिगु ल्हाते लाम्ये

धुंकल । थुगु कारणं याना नं जितः सुख हे जुया वया च्वन ।
 छलपोलया श्रावकतये नाप विश्वास याय्गु इच्छा याना
 छलपोलया थःथितिपिनि म्हाय् मचा नं जिगु दरवारे ह्ये
 धुन । थुगु कारणं याना नं जित सुख हे जुया वयाच्वंगु दु,”
 धका बिन्ति यात । शास्तानं “हे महाराज ! निरोग, भाव
 घंगु अत्यन्त तःधंगु लाभ खः । थःत प्राप्त जुक्को घनं संतोष
 जुया च्वनेगु समानगु धन मेगु म्हु, विश्वास समानगु ज्ञाति-
 थःथिति मेगु म्हु । (वथे तुं हे) निर्वाण समानगु सुख घंगु
 थ्व संसार्य मेगु छुं दुगु म्खु धका उजुं जुया थुगु व्वेच्वंगु
 गाथा आज्ञा दयेका बिज्यातः-

आरोग्यपरमा लाभा सन्तुट्ठि परमं धनं ।

विस्सास परमाज्ञाति निम्बाणं परमं सुखं न्ति ॥

अर्थ- (थ्व संसार्य) निरोग ज्वीका च्वनेगु हे दकले
 तःधंगु लाभ खः । सन्तोष जुया च्वनेगु हे तःधंगु धन खः ।
 विश्वास दुह्य म्नु हे तधह्य ज्ञाति-थःथिति खः । (अथे हे तुं)
 निर्वाण हे धात्थे यागु परम सुख खः ।

पदार्थ- अन “आरोग्य परमा” घंगु निरोग ज्वीका
 च्वनेगु दकसिबे तःधंगु लाभ खः, रोगं कयेका च्वनेगु जुलसां
 घन दौलत न्हाक्को हे लाभ जुया च्वंसानं वैत अलाभ हे जुया
 च्वन घाई । आरोग्य जुया च्वनीपित सकल थसं लाभ हे
 जुया च्वन धका धावनी । उकि धयातःगु खः “आरोग्य
 परमा लाभा” धका । “सन्तुट्ठि परमं धनं” घंगु गृहस्थ हे

जुसां प्रव्रजित हे जूसानं थःके गुलि धन दुगु खः उलि हे संतोष जुया च्वनेगु यात संतोषीह्य व्यक्ति घाई । मेमेगु धन यासिन अथे संतोष जुया च्वनेगु यात हे परम-उत्तमगु धन दुह्य घका घावनी । 'विस्सास परमा ज्ञाति' घेगु थः मां हे जूसां बी हे जूसां सुयाके थःगु विश्वास दे च्वनी मखु, वैत थः ज्ञाति बन्धु-थःथिति घका घावनी मखु । छुं थः परे मजूह्य जूसां सुयाके थःगु विश्वास दे च्वनी, व मनु जुलसां घात्ये याह्य उत्तमह्य परम ज्ञाति-थःथिति घका घावनी । उकिया निम्ति हे "विस्सास परमा ज्ञाति" घका घयातःगु खः । निर्वाण थे जयागु तःघंगु सुख मेगु थ्व संसारे छुं छुं हे दुगु मखु । उकि हे "निब्बाणं परमं सुखं" घका घयातःगु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन ।

प्रसेनदि कोसल जुजुया कथा सिधल ।

७. सुं छह्म भिक्षुया कथा

“पविवेकरसं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वैशाली नगरे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छह्म भिक्षुया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

तथागतं जुलसां “हे भिक्षुपि ! जि थनिं पिलात्वालं परिनिर्वाण ज्वी त्यना” धका आज्ञा जुया बिज्याय्व शास्ताया आसपासे च्वंपि न्हेसःह्म भिक्षुपित्त भय संताप उत्पन्न जुया वल । क्षीणाश्रव भिक्षुपित्त धर्म संवेग उत्पन्न जुल । पृथकजन भिक्षुपिसं थःथःगु मिखाय् ख्वबि थामे याना च्वने मफुत । भिक्षुपि थाय् थासे पुचः पुचः मुना आः कीसं छु याय्गु खः ? गथे याय्गु खः ? धका सल्हा याना जुल । अनंलि तिस्स स्थविर धैह्म भिक्षु छह्म तथागत जुलसां पिलात्वालं परिनिर्वाण जुया बिज्याइंगु जुल, जि जुलसां वीतराम-अरहन्त ज्वी मफुनि, शास्ता जीवमान दनि बले हे जि अरहन्त जुया काय् माल धका प्यंगू इरिया पथस याकःचा हे जक च्वना ध्यान भावना याना समय बिते याना जुल । मेपि भिक्षुपि थाय् वनेगु अथवा इपिनाप खँ ल्हाना च्वनेगु मया बले वयात भिक्षुपिसं धाल- “हे आयुष्मान तिस्स ! छं छाय् थथे याना जुयागु ?” व भिक्षुं इमिसं धागु खँ यात मन्यंस्य मता छु याना च्वन । इमिसं उगु समाचार तथागतयात बन्ति यात-

“भन्ते ! छलपोलया उपरे तिस्स स्थविरया स्नेह महु ।” धका तथागतं व भिक्षु यात सःता विज्याना- “हे तिस्स ! छं क्खाय थये याना जुयागु ?” धका न्यना विज्यात । व भिक्षु थःगु विचार शास्तायात विन्ति यात । तथागतं साधु ! साधु ! तिस्स ! धका सधुकार बिया विज्यावा- “हे भिक्षुपि ! जित्तः स्नेह यापिसं तिस्स स्थविरं थे याय फयेकेमा, जित्तः स्वां, धुं, धुपाय कीगः आदि पूजा यासानं घात्ये यागु पूजा जूवनी मखु धर्मानुकूलं प्रतिपत्ति पालन याना पूजा याःसा हे जक घात्ये यागु पूजा यागु जूवनी धका उजुं जुया थुगु क्वेच्चंगु गाथा आशा जुया विज्यातः-

पविवेकरसं पीत्वा रसं उपसमस्स च ।

निद्दरो होति निप्पापो धम्मपीति रसं पिबन्ति ॥

अर्थ- एकान्त (-वास) तथा शान्ति यागु रसयात त्वना मनुत निर्भीक-भय महुपि जूवनी, हानं धर्मयागु प्रेम-रस क्तस् त्वना जिष्णाव-पाप महुपि जूवनी ।

पदार्थ- अन “पविवेकरसं” धेगु विवेक-एकान्तं सत्पन्न जूगु रस, एकाग्र जूगु सुख धेगु अर्थ सः । “पीत्वा” धेगु दुःख फलैशा आदि मायां आरम्भप्रं साक्षात्कार याना कागु रूपं रस त्वना, “उपसमस्सयाति” धेगु प्रवेश शान्त ज्जीगु पित्तवाण यागु हे रस त्वना; “निद्दरो होति” धेगु उजुं निगु प्रकारगु रसं क्षीणाश्रव भिक्षुपिनि हुने राग रूरी रस

आदि मदुगुलि याना निद्दरथ- निष्पाप व पाप मदुपि न्
जुवनी । “रसं पिबं” धैगु गुग्गु प्रकारगु लोकोत्तर धर्मया रूप
उत्पन्न जुगु प्रीतिरस त्वं त्वं नं निद्दरो-निष्पाप पापं मुक्त
जूपि जुया वनी धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस तिसस स्थविर अरहन्त जुया
बिज्यात । आपालं जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुया
वन ।

सुं छह्य भिक्षुया कथा सिधल ।

★ ★ ★

द. देवराज शक्रया कथा

“साहु दस्सनं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन
महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले शक्रदेवराज इन्द्रया
कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

तथागतं आयू संस्कार तोःता छ्वया बिज्याय् धुंका
वसपोल यात अतीसार रोग उत्पन्न जुया वःगु भाव सीका
देवराज इन्द्रं जि शास्ताया थाय् वना गिलान उपस्थान
यावनेगु योग्य जू धका चिन्तना याना, स्वंगू गाउत प्रमाणगु

आत्मभाव तोःता शास्ता याथाय् वना ल्हा तुति तीका व्यू
वन । अले वैत शास्तानं धया विज्यात- “छ सु खः ?”

“भन्ते जि शक्रराज इन्द्र खः ।”

“छ छाय् थन वयागु ?”

“भन्ते ! छलपोलया बिरामि सेवायाय्त वयागु
खः ।”

“हे शक्र ! देवतापित मनूतयेगु गन्ध सच्छिगू योजनं
निस्ये गःपते व्वखाय्का तःगु ध्वग्गीगु शरीस समान जुया
चवनी । छ थनं हूँ जितः बिरामि सेवा याइपि भिक्षुपि दु,
धका उजुं जुया विज्यात । शक्रं धाल- “भन्ते ! जि चये
प्यदो योजन तापाकं चवना छलपोल यागु शील सुगन्ध नें
ताया वयागु खः । जि हे छलपोल यात सेवा सत्कार माय् ।”
थये धया शक्रं शास्तायागु मल मूत्र थल मेपित स्वीतं थीके
मव्युस्य थमं हे जोना छ्यँले तया पितहया च्वंबले न्हाय् म्हुतु
समेतं तोमपू । सुगन्ध यागु थल जोना वं थें तुं जोना वन ।
थुगु प्रकारं शास्ता यागु सेवा टहल याना शास्ता स्वस्थ
ज्वीका हे जक ल्याहाँ वन । भिक्षुपिसं खँ पित हल- “अहो!
आश्चर्यं शास्ताया उपरे शक्रया गज्यागु स्नेह ! अथि ज्यागु
दिव्य सम्पत्ति त्याग याना न्हाय् म्हुतु हे नं त्व मफुस्य
सुगन्धयागु थल जोनावं थें शास्तायागु मल मूत्र थल छ्यँले
तया ल्हाया सेवा सत्कार यात धका खँ पित हल । शास्तानं

इमिगु खँ न्यना- “आंम छु च्चवनागु भिक्षुपि ! वं अग्ने मागु
 छुं आश्चर्यगु खँ मखु, गुगु कि देवराज शक्रं जिगु उपरे स्नेह
 यागु । ध्व शक्र (=इन्द्र) देवराज जुलसां जिगु कारणं याना
 बुढाहा शक्र जुया च्वनेगु तोःता श्रोतापन्न जुया ल्याय्महा
 शक्र देवराज इन्द्र पदविस ध्यंकः वन । जि जुलसां व शक्र
 मरण ज्वीगु भयं ग्याना च्वंहासित पञ्चसिख गन्धर्व पुत्र न्हो
 न्हो तथा वया च्वनाबले इन्द्रशाल गुफास देवतापिनि
 परिसदपिनि दध्वी च्वं च्वंहासितः-

“पुच्छ वासव मं पञ्चं यं किञ्चि मन सिच्छसि ।
 तस्स तस्सेव पञ्हुस्स ग्रहं अन्तं करोमिते’ति ॥

अर्थ- हे शक्र देवराज ! छंगु मने च्वंगु य यःगु प्रश्न
 जिके न्यँ, उगु उगु छंगु प्रश्न यागु जि जवाब बिया अस्त
 याना बी ।

अका धी विज्जाना वेगु दुःख यात मदयेका छ्वाय
 विज्जा ज्यां धर्मदेशना माना विज्जमत । धर्मदेशनाया अन्त
 छिप्यंगु कोटि प्राणीपित सब्बिवोष जुल । शक्र देवराज इन्द्र
 नं मन च्वं च्वंगु खः व हे आसने च्वना श्रोतापत्ति कल
 ध्यंकः वना ल्याय्हाचाहा इन्द्र जुया वत्त । धुगु प्रकारं जि
 च्चमात तःधंगु उपकार याना तयागु दु । वं जित स्नेह यात
 धैमु ध्व छुं तःधंगु आश्चर्यगु खँ मखु । हे भिक्षुपि ! आर्मा-
 पिनिगु दर्शन याय्गु हे वं सुख खः । इपि नाप छगु यासे च्चने

सुखं नं सुखं खः । बाल-मूर्खजनतय् नाम च्चवनेसु जुलसा
सकल थासे दुःखया दुःख हे जक ज्जी धका उज्जुं सुख
विज्याना थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा दयेका विज्यातः-

साहु वस्सनमरियानं सन्निवासो सवा सुखो ।
अवस्सनेन बालानं निच्चमेव सुखी सिखा ॥
बाल सङ्गतधारी हि दीघ म'द्वानं सोचति ।
दुखो बालेहि संवासो अमित्तेने'व सम्बदा ।
धीरो च सुख संवासो आतीनं व समगमो ॥

अर्थ- सत्पुरुष आर्यपिनिगु दर्शनं यायगु मि जू,
सत्पुरुषपिनिगु सत्संगत यायगु सुखकर जू । हानं मूर्खजन-
पिनिगु दर्शनं मयायगुलि हे मनूत न्हाबलेसं सुखी जुया
चवनी ।

मूर्खतयेगु सत्संगयापि ताकाल तक्क शोक यात्रा च्चने
माली, मूर्खतयनाप संगत यायगु शत्रुतयनाप संगत यायगु थे
न्हाबलेसं दुःखदाई जुया च्चने माले यो । हानं धैर्यवान्-
विद्वानपिनाप संगत यायगु बन्धु-ब्राधव पिपिनाप संगत यायगु
थे सुखदाई जुया च्चनी ।

इति धम्मपद्यु नं दुः-

धीरकं यज्जकं अहं सुतं,
धोरेहं जिनं सत्तकं चारियं ।
अं तासिं सत्तकं सुमेवं,
सजेव जत्तकं यथं व सत्तकं च ॥

अर्थ- धीर, प्रज्ञावान, बहुश्रुत, उद्योगी, व्रतदुषि आर्य तथा शुद्ध बुद्ध सत्पुरुषपिनिगु संगत या, गथे कि चन्द्रमां नक्षत्र पथयागु (सेवन याना च्वनी) ।

पदार्थ- अन "साहु" धैगु भिगु बांलागु उत्तमगु; "सन्निवासो" धैगु केवल वसपोलपिनिगु दर्शनं यायगु हे जक मखु, वसपोलपिनाप छथासं च्वनेगु व वसपोलपित सेवा सत्कार यायगु अवसर लाभ ज्वीगु नं भिगु हे, उत्तमगु हे ज्या खः, "बाल सङ्गत्त चारीहि" धैगु गृह्यास्यां बाल (=मूर्ख)त पासापि नाप नाप्पं ज्वीपि दै च्वनी, "बीघ मद्धानं" धैगु वया मूर्खपि दुष्टपि पासापिसं याना अंगः प्वाखनेगु इत्यादि मखुगु ज्या या वनेगु धका धाय्व इपिनाप छगू राय छगू मत जुया अथे मखुगुज्या यावनीबले थःगु ल्हा तुति त्वाल्हाका ताकाल तक्क शोक यानाच्वने माली धागु खः । "सम्बदा" धैगु गथे कि तलवार जोना जूपिनाप अथवा शत्रुतयेनाप अथेनं मखुसा सर्पतयनाप नाप्पं च्वनेगु धैगु न्हाबलेसं दुःख हे जक जुया च्वनी, अथे हे तुं बाल (=मूर्ख-दुष्ट)तय नाप च्वं च्वनेगुनं सदा नं दुःख ज्वीका च्वने माली धका धागु खः । "धीरो च सुख संवासो" धैगु थन सुखो संवासो एतेनाति-सुख संवासो अर्थात् नाप नाप्पं च्वं च्वनेबले सुख ज्वीगुलि याना सुख संवासो धका धागु खः । पण्डित विद्वानपि मनूतयेनाप च्वनेगु सुख ज्वी धैगु अर्थ खः । व गथे धासा ? "आतीनं व समागमो" धैगु गथे कि थः योपि ज्ञाति थःथितिपि नापलाइगु

सुखकर ज्वी अथे हे सुख ज्वी घाःगु खः । “तस्मा ही” घैगु गथे कि बाल-मूर्ख जनपिनाप च्वनेगु दुःख ज्वी । पण्डितपिनाप च्वनेगु सुख ज्वी । उकिया निम्ति घैयं दुपि लौकिक लोकोत्तर प्रज्ञां संयुक्त जुया बिज्यापि, हानं आगम अधिगम प्रज्ञां संयुक्त जुया बिज्यापि, बहुश्रुत जुया बिज्यापि, अरहन्त पदस थ्यंक वनीगु भार कोबुया बिज्यापि जूगुलि घोरेय्ह सीलं सम्पन्न जुया बिज्यापि शीलवन्तपि, धुताङ्ग व्रतं नं सम्पन्न जुया बिज्यापि क्लेशं तापापि जूगुलि आर्यं जुया बिज्यापि अथि ज्यापि सत्पुरुषपि बांलागु प्रज्ञा दया बिज्यापि गथे कि निर्मलगु नक्षत्रपथ रूपी आकासे चन्द्रमा थिना च्वंगुयात भजन याई-ययि अथे हे भजेया-येकि उपासना सेवनघा घैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन ।

शक्र देवराजया कथा सिधल ।

★

सुख वर्ग वर्णना क्वचाल

मिन्त्यागूगु वर्ग सिधल

★ ★ ★

१६-प्रियवर्ग

१. स्वम्ह भिक्षुपिनि कथा

“अयोगे” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले स्वम्ह प्रव्रजित भिक्षुपिनिया कारण याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरे जुलसां छगू कुलगृहे मां बौ निह्यास्या अत्यन्त प्रिय-योह्य याकः काय् मचा छह्य दयाच्वन । वं छन्हुया दिनस थःगु छेँ निमन्त्रणा यानातःपि भिक्षुपिसं भुक्तानुमोदना याना बिज्यागु धर्मदेशना न्यना, प्रव्रजित ज्वीगु इच्छा जुया, मां बौपिके प्रव्रजित जू वनेगु अनुमति फोँन । मां बौपिसं अनुमति मंब्बू । अले वया मंती थथे वन- “जिमि मां बौपिसं मखंक हे पिनेवना प्रव्रजित जू वने माल ।” अले वया बौह्य प्याहाँ वने त्येव थ्व मचायात रक्षायानाति धका मांहासित लःल्हाना वन । मांहा प्याहाँ वने त्येव बौह्यसित

काय्ह लःल्हाना वनी । अनलि छन्हुया दिनेस बोह प्याही
वना च्वबले मांहसयां काय्हसित रक्षायाना तये धका छपा
खापा तिना उकी लिधनी चाला च्वंगु खापा छपा पाखे तुति
फोलका किचजे च्वना कपाय् पयना च्वन । काय्हसयां मांयात
ह्यका छलेयाना वनी माल धका चिन्तना याना “वःमा
भतीचा चिला ब्यु फारा छको च्वना वये धका धाय्व मांहस-
स्यां तुति कयेकुं का चिलाबिल । अले व कुमार वेगं प्याही
वया विहारे वना भिक्षुपि नापलाना मन्ते ! जित प्रव्रजित
याना ब्यु’ धका, याचना याना व मंचा भिक्षुपि थाय्
प्रव्रजित जू वन । अले वया बोह छे” द्वाही वया मांहसिके
न्यनि- “जि काय् गो ?” धका, मांहसयां घाल- स्वामि
नकतिनि थन दुहा खः । धका धाय् व जि काय् गन दुधे
धका माला स्वया थः काय्यात खके मफया बिहारे वन ज्वीमा
धका विहारे वना स्व वबले अन काय्ह प्रव्रजित जुया च्वंगु
खना, खया विलाप याना, प्रिय पुत्र ! जिमित छे छाय् माश
यानागु ? धका धया जि याकः काय् हे जतिक प्रव्रजित ज्वी
धुं कुस्येलि आः जि जक छे” ल्याही वना छु याय्गु ? जि न
भिक्षु जू वने धका भिक्षुपि थाय् वना प्रव्रज्या फोना प्रव्रजित
जू वन । अनलि वया मांह न जि काय् व भात निहा
ताऊत न छे” ल्याही मवःगु खना बिहारे वना प्रव्रजित ला जू
मवला ?” धका मती लकीका विहारे वना स्व वबले अन
निहा प्रव्रजित जुवाच्वंगु खना, इपिनिहा प्रव्रजित ज्वी धुंका
जि याकःका जक छे” ल्याही वना छुयाय् ? धका थःन

भिक्षुणीपिथाय वना प्रव्रजित जू वन । इपि स्वह्य प्रव्रजित
 ज्वी धुंका नं थवंथः अलग-अलगजुया वासयाना च्वने मफुत ।
 इपि स्वह्य विहारे नं भिक्षुणीपिनिगु आश्रमेनं छपुचः मुना
 दुईमदु स्वीमदु निरर्थकगु खँ लहाना न्हि काटेयाना च्वनी ।
 इपि स्वह्यस्यां याना भिक्षुपित व भिक्षुणीपित कंठं मछिना
 कष्टदायक पंगल जुया वया च्वन । अनंलि छन्हुया दिनस
 भिक्षुपिसं इमिगु व ज्या शास्तायात विन्ति या वन । शास्तानं
 इमित सःतके छ्वया बिज्याना- “छिमिसं थथे याना जुयागु
 घात्थेनं खःला ?” धका न्यना बिज्यात । इमिसं “घात्थेनं
 खः” धका लिसः बीव तथागतं- “छिमिसं छाया थथे याना
 जुयागु ? थथे याना ज्वीगु प्रव्रजित जूपित मलो” धका धया
 बिज्याय्व इमिसं- “भन्ते जिपि अलग-अलग जुया च्वं च्वने
 मफु ।” धका लिसः बिल । तथागतं- “छिपि प्रव्रजित ज्वी
 धुंकूस्येलि थथे नापं च्वं च्वनेगु योग्य मजू । प्रियपि मखनीगु,
 अप्रियपि स्वया च्वने मालीगु नित्तां दुःख हे खः उकिया
 निर्मित्त सत्त्व प्राणिपिसं ध्व संसारे यः मयो दयेका च्वनेगु
 योग्य मजू धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा
 आज्ञा जुया बिज्यातः-

अयोगे युञ्जमत्तानं योगस्मिच्च अयोजयं ।

अत्थं हित्वापियग्गाही पिहेतत्तानु योगिनं ॥

अर्थ- यःत उचित्त गुली लगे मयास्ये अनुचित्त गुली

ज्ञगे याइह्य, सदर्थं तोःता प्रिय वस्तु जक ग्रहण याः ज्वीह्यसिनं
अत्मानुयोगियात स्पृदा याई ।

मापिये हि समागञ्छि अप्पिये हि कुदाचनं ।

पियानं अदस्सनंदुक्खं अप्पियानञ्च दस्सनं ॥

अर्थ— प्रियर्पि नाप नं अप्रियर्पि नाप नं संवास याय्
मते, प्रियर्पि मखनेवं नं दुःख ज्वी, अप्रियर्पि खनेवं नं
दुःख ज्वी ।

तस्मा पियं न कयिराथ,

पिया'पायोहि पापको ।

गन्थातेसं न विज्जन्ति;

येसंनत्थि पियाप्पियं'ति ॥

अर्थ— उर्कि सुनाप्पं प्रेम याय् मते, योर्पिनापं वियोश्
ज्वीवं दुःख जुई, प्रिय व अप्रिय धैगु मदु ह्यसिया चित्ते
संसारिक ग्रन्थ (—गठि) दै मखु ।

पदार्थ— अन “अयोगे” धैगु लगे ज्वी मज्यूगु मभिगु
मन, व्यस्यातये थाय् वनेगु इत्यादि खुगू प्रकारगु वने
अयोग्यगु थाय् अगोचर थासे ज्वीगुयात अयोनिसे
मनसिकार—मनयात अयोग्यगु थासे यंकेगु यात धागु खः ।
उकी व अयोनिसे मनसिकारस थःत लगे याई धका धाःगु
अर्थ खः । “योगास्मि” धैगु उकिया उल्टा योनिसे मनसिकार
भिथाय् मन छ्वेगुली मछ्वस्य “अत्थं हित्वा” धैगु प्रव्रजित

जुस्येनिस्ये अघिशील आदि शिक्षा स्वंगु यात अर्थ धका घाई,
 उकियात तोःता; “पियग्गाही” घैंगु पञ्च काम गुण रूपी
 प्रियगु रूपादि वस्तु जक जोना कया “पिहेतत्तानु योगिनं”
 घैंगु अज्यागु प्रतिपत्ति चालचलनं याना धुगु शासनं च्युत
 जुया गृहस्थ भावस थ्यंका लिपा हानं सुनां आत्मानुयोगस
 लगे जुया शील आदि हाकनं दयेका कया देवता व मनुष्यतय्
 पाखे सत्कार लाभ याका काई इमित प्रिय याई— “अहो
 निश्चय नं जि नं अथे जुयेदत धाःसा गुलित ज्युगु खै ?”
 धका इच्छा याई घैंगु अर्थ खः । “भाषियेहि” घैंगु प्रियपि
 सत्त्वप्राणिपिनाप अथवा थःधौपि नाप गबलेसं हे छगु क्षण
 भरयात जक जूसां नाप्पं ज्वी मत्ते, अथेहे तुं अप्रियपि नाप नं
 ज्वीमते छाय् धाःसा ? प्रियपि नाप वियोग जुया मखनीगु
 अप्रियपि नाप संयोग रूपं स्वया च्वने मालीगु ध्व तःधंगु दुःख
 खः । “तस्मा” घैंगु गुगु कारणं याना ध्व निगुलि हे दुःख
 खः उकिया निर्मित्त सुं छहा सत्त्व प्राणिपित अथवा संस्कार—
 उत्पत्ति यात प्रिय घैंगु याय् मत्ते “पियापायोहि” घैंगु
 गुह्यस्या प्रिय थो मयो घैंगु दै मखु, इमिगु अविद्या काय रूपी
 गठि प्रहीण जुया वनी । गुह्यस्या अप्रिय-मयो घैंगु दै मखु
 इमि व्याषाद काय गठि, क्रोधि स्वभाव प्रहीन ज्वीव मेमेगु
 गठित्त नं प्रहीन जूगु हे समान जू वनी । उकिया निर्मित्त हे
 प्रिय अथवा अप्रिय (=यो मयो) घैंगु दयेका च्वने मत्ते धागु
 अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तसं आपालं, जनतापि श्रीतापत्ति

फल आदिस थ्यंकः वन । इपि स्वँह्य माचाछि जुलसां जिपिं
अलग-अलग छुटे-छुटे जुया छखे-छखे च्वं च्वने फँ मखु धका
चीवर तोःता गृहस्थ जीवने हे ल्याहाँ वन ।

स्वँह्य भिक्षुपिनि कथा सिधल ।

२. सुं छम्ह कुटुम्बिकया कथा

“पियतो जायति” धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता
जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छम्ह
कुटुम्बिकया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्याःगु खः ।

व कुटुम्बिकया थः काय् सिना वनेव पुत्र शोकं डाह
जुया स्मशाने वंना खोया च्वं वन, पुत्र मृत्यु जूगु शोक धारण
याना च्वने मफया च्वन । शास्ता-तथागत सुथ न्हाप्पां लोके
ध्यानं स्वया बिज्याना, वैगु श्रोतापत्ति मार्गं लाभ जूवनीगु
भाग्य खंका बिज्याना, भिक्षाटन याना ल्याहाँ बिज्याना, ल्यू
ल्यू वैह्य भिक्षु छम्ह बोना व कुटुम्बिक यागु छेँ बिज्यात । व
कुटुम्बिकं शास्ता बिज्यागु समाचार न्यना जिनाप खँल्हाय्त
बिज्यागु ज्वीमा धका शास्तायात थःगु छेँया दुने बिज्याका
छेँया दध्वी आसन लाय्का बिल । शास्ता अन बिज्याना

आसने फेतुना बिज्याय्व व कुटुम्बिक शास्ताया न्होने वया वन्दना याना छखेलिकक फेतू वन । अले तथागतं वयाके “गबे खः उपासक दुःखी जुया च्वना ला ?” धका न्यना बिज्यात । कुटुम्बिकं पुत्र वियोग जूगु दुःखं दुःखी जुया च्वना भन्ते । धका बित्ति याय्व शास्तानं वैत थथे आज्ञा जुया बिज्यात— “हे उपासक ! आपा चिन्ता याना च्वने मते, ध्व मरण ज्वीगु वैगु नतु छथाय् जक ज्वीगु खः, न तु छह्रासित जक ज्वीगु खः, गनतक्क ध्व संसारे उत्पन्न जुया च्वंप्पि प्राणीप्पि दै, व सकल सत्त्व प्राणीप्पित जुया वैगु धर्म खः । ध्व संसारे छगू हे संस्कार धर्म वैगु नित्यगु दुगु मखु, उकिया निर्मित्त मरण ज्वी मागु धर्म मरण जुया वन, नष्ट जुया वनीगु धर्म नष्ट जुयावन धका यथार्थ रूपं प्रत्यवेक्षण याय फयेकेमा, शोक याना च्वने मज्यू न्हापा न्हापायाप्पि पण्डितजनप्पि नं थः काय् सीबले सीमागु धर्म सिनावन, नष्ट ज्वीमागु धर्म नष्ट जुया वन धका, शोकयाना मच्चंस्य मरणानुस्मृति हे जक भावना याना जुल धका उजुं जुया बिज्याय्व कुटुम्बिकं भन्ते । सुनां अथे याना जूगु ? गबले अथे याना जूगु ? जितः कना बिज्यां हुँ धका प्रार्थना याय्व उगु अर्थं प्रकाश याना बिज्याय्या लागी अतीत यागु खँ हया बिज्यातः—

उरगोव तच्चं जिण्णं हित्वा गच्छति संतनुं,
एवं सरीरे निम्भोगे पेते कालकते सति ।
उग्गमानो न जानाति आतीनं परिदेवित्तं,
तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्स यागती'ति ॥

अर्थ— सर्पं थःगु शरीरं पुलांगु बिखू तोःतावनी अथे ।
हे तुं थ्व शरीर निर्भोग जुया प्रतं सिना वना तोःता वनेव ।
मि ह्वाना ह्वाना छोया च्वंगु शरीरं थः ज्ञातिगणपिं बिलाप
यानाच्वंगु सीका काय् फै मखु, उकिया निर्मित्त उगु जिं शोक
मयाना वैगु छु गति खः वहे गतिया अनुसारं वं थःगु लल्लिना
वन ।

थ्व पञ्चक निपात जातके च्वंगु उरग जातक विस्तार
पूर्वकं कँना बिज्याना, थुगु प्रकारं न्हापा न्हापा नं पण्डित-
जनपिसं थः योह्य काय् सिना वनेव गथे आ छं याय्मागु ज्या
ब्याक्कं तोःता नसानापं मनस्य खोया विलाप याना चाह्यू
जुल, अथे चाह्यू मजुस्य मरणानुस्मृति भावनाया बलं शोक
मयास्य आहार नसानं नल, मामागु ज्या नं यात, उकिया
निर्मित्त थः योह्य काय् सिनावन धका चिन्तना याना च्वनेमते,
उत्पन्न जुया वैगु शोक जूसां भय जूसां प्रिययागु कारणं याना
हे जक उत्पन्न जुया वैगु खः धका उजुं जुया बिज्याना थुगु
क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

पियतो जायती सोको पियतो जायतीभयं ।

पियतो विप्पमुत्तस्स नत्थि सोको कुतोभयं ति ॥

अर्थ— प्रिययागु कारणं याना हे शोक ज्वी, प्रिययागु
कारणं याना हे भय उत्पन्न ज्वी, प्रियं मुक्त ज्वी धुं कूहासित
शोक ज्वी मखु, भय गनं ज्वी ? ।

पदार्थ- अन "पियतो" धैगु संसार दुःख रूपी शोक
 जूसां भय जूसां उत्पन्न जुया वैबले सत्त्व प्राणिपिनिगु प्रिय
 यायगु येका च्वनेगुलि हे याना उत्पन्न जुयावै, उकिं जुलसां
 विमुक्त जुल धासा, अलग जुल धासा व भय नं शोक नं दैमखु
 जुया वैमखु धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस कुटुम्बिक उपासक श्रोतापत्ति
 फलस प्रतिष्ठित जू वन । अब मूँवःपि मनूतयेत नं धर्मदेशना
 सार्थक जुया वन ।

सुं छह्ण कुटुम्बिकया कथा
 सिधल ।

Dhamma Digital

३. विशाखा महाउपासिकाया कथा

“पेमतो जायती” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले विशाखा महाउपासिकाया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

विशाखा महाउपासिकां जुलसां थः काय्याह्म म्हाय् मचा दन्ता धैह्म कुमारि मिसा मचा छहसितं थःगु थासेतया, छेँ बिज्याइपिं भिक्षुसंघपित सेवा सत्कार याके बिया च्वन । लिपायागु समयस व मचा मृत्यु जुया वन । विशाखां वैगु शरीर अग्नि संस्कार याकेगु ज्या सिधेका, जुया वःगु शोक थामे याय् मफया दुःखी दुर्मन जुया मिखाय् ख्वबि जाय्क तया ख्व ख्वं तथागत याथाय् वना, वन्दना याना छखेलिक्क फेतुना च्वं च्वन । अले शास्तानं वैत है विशाखे ! छेँ छाय् दुःखी दुर्मन जुया मिखाय् ख्वबि जाय्क तया छखेलिक्क च्वना ख्वया च्वनागु ?” धका न्यना बिज्यात । महाउपासिकां उगु खँ शास्तायात बित्ति याना “भन्ते ! जिह्म छयेमचा छम्ह प्रियह्म धा धागु ज्या याना बीह्म व्रत सम्पन्नह्म मचा खः । आ व छये मिसामचा न्ह्योने खने मन्त” धका बित्ति यात ।

तथागतं— “हे विशाखे ! थ्व श्रावस्ती नगरे गुलि अनूत दु ?”

विशाखा- “मन्ते ! छलपोलं हे जित आज्ञा जुया बिज्यागु खः नीन्हेगू कोटिजन संख्या दु” धका ।

तथागत- “यदि इपि सकलें छं दन्ता कुमारि थें छके मचा समान जूसा छन्त यःलाकी मयो ?”

विशाखा- “यः मन्ते” ।

तथागत- “ध्व श्रावस्ती नगरे ण्हि गुलि मनुत सिनावं ले ?”

विशाखा- “आपलं सिनावं मन्ते !”

तथागत- “अथे जूसा छं शोक-विलाप याना मज्जी मागु खः । छ छाय् चच्छि चच्छि ण्हिच्छि ण्हिच्छि ख्ववा विलाप याना जुयागु ?” धका आज्ञा जुया बिज्यायूव, व अथे हे ज्वीगु जि सिल मन्ते ! धका विशाखां तथागतयात लिसः बिल । अले वयात शास्तानं अथे जूसा शोक याना च्वनेमते शोक जूसां भय जूसां श्व हे प्रेम-यागुलि याना हे उत्पन्न जुया वैगु खः । धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

पेमतो जायती सोको पेमतो जायतीभयं ।

पेमतो विप्यमुत्तस्स नत्थि सोको कुतोभयं ॥

अर्थ- प्रेमं याना हे शोक उत्पन्न ज्वी । प्रेमं याना हे भय उत्पन्न ज्वी । प्रेमं मुक्त जूहासित शोक दै मखु भय ननं दै ?

पदार्थ— अन “पेमतो” धैगु काय् म्हाय् आदिपित्
याईगु प्रेम याय्गु यात हे धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस थ्यंकः वन ।

विशाखा महाउपासिकाया कथा
सिधल ।

★ ★ ★

४. लिच्छवीपिनि कथा

“रतिया जायती” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वैशाली
नगर आश्रय याना कूटागार शालास वास याना चवना बिज्या-
बले लिच्छवीतयेगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

लिच्छवीत जुलसां छन्हु जात्रा खुनुया दिनस थवं थः
सुनापं समान मजूगु तिसा वसतं तिया उद्याने वनेत नगरं
प्याहाँ वया चवन । तथागत नं भिक्षाया लागी नगरे द्वाहाँ
बिज्याना च्वंबले इपिं खना भिक्षुपित सम्बोधन याना बिज्यात-
“हे भिक्षुपि ! लिच्छवीतयेत छको स्व सुनां न्हापा तावतिस
देवलोके च्वंपि देवतापित मखनिसा थुमित जक स्वया च्वंसां

गा ।” थुलि आजा जुया शास्ता नगरे द्वाहां बिज्यात् । इपि नं उद्याने वना च्वच्चं छहा अत्यन्त बांलाह्य नगरशोभिनी (=व्यैस्या) मिसा छहासिगु कारणं याना थवं थः ईर्ष्या डाह जुया बया थवं थः ल्वापु थया दाया पाला हिया खुसि बा वयेकल । अले इमित खाताय् गोत्वीका प्यह्य ममूतिसं कोब्बीका यंका च्वन । तथागत नं भोजन याना बिज्याय् सिधेका नगरं प्याहां बिज्याना च्वन । भिक्षुपिसं अथे प्यहास्यां कोब्बुया यंका च्वपि लिच्छवीत् खना शास्तायात् बिन्तियात्- भन्ते ! लिच्छवी जुजुपि सुथ न्हाप्पां थःत देवतापि समानं छायापा नगरं प्याहां वया आजुलसां मिसा छहास्या कारणं याना थुपि थुगु गति ज्वीका वल ।” धका । शास्तानं हे भिक्षुपि ! शोक जूसां भय जूसां उत्पन्न जुया वैगु रागया कारणं हे उत्पन्न जुया वैगु खः धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वेच्चंगु गाथा आजा जुया बिज्यातः-

रतिया जायती सोकी रतिया जायती भयं ।

रतिया विप्पमुत्तस्स नत्थि सोकी कुतोभयं'ति ॥

अर्थ- रागं याना हे शोक उत्पन्न ज्वी । रागं याना हे भय उत्पन्न ज्वी । शोकं मुक्त भुवा च्चर्मित शोक हे मखु भय मजं दे ?

पदार्थ- अन "रतिया" वैगु पञ्च कामगुण रूपी राग यात धागु खः । उकिया कारणं याना धका सोका ध्वीका काय् माल ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूतयेत श्रोतापत्ति फल
आदि लाभ जूगु जुल ।

लिच्छबी पिनि कथा
सिधल ।

★ ★ ★

५. अनित्थि गन्ध कुमारया कथा

“कामतो” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्यावले अनित्थि गन्ध धैहा कुमार
छहास्या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व कुमार जुलसां ब्रह्मलोकं च्युत जुया वया श्रावस्ती
नगरे छगू तःधंगु भव-भोग सम्पन्न जुया च्वंगु कुले जन्म जुया
जन्म जूखुनुं निस्ये मिसातये थाय् लिक्क च्वनेगु इच्छा मया ।
मेपि मिसातयेसं व मचायात बुया काय्व मदिकक खवया च्वनी ।
कापःयागु इचा छकुतीतया मांहास्यां वयात दुरु त्वंकी । व
मचा ल्याय्हा जुयावःवले मां बौपिसं “पुता ! छंत ब्याहा
यानाबी धका धाय्व वं “जित मिसा मागु मदु” धका वया
प्रतिक्षेप यात । मां बौपिसं वैत हाकनं हाकनं ब्याहायाना बी

धका धिप्पि याय्व न्यासःह्य लुँकःमित सःतके छ्वया ह्याऊस्य
 च्वंगु लुँयागु असर्फि दोछि साई बीके बिया अत्यन्त बांलाह्य
 स्वातुगु लुँ पातायागु स्त्री रूप छगू दयेके बीकल । मां बौपिसं
 हाकनं- “पुता ! छन्त ब्याहा याना मबिल धासा कीगु
 कुलवंश स्थिर ज्वी मखु, कुमारी मिसा छह्य छंत हयाबी”
 धका धाय्व व कुमारं अथे जूसा यदि जितः थथि ज्याह्य
 कुमारी मिसा हया ब्यूसा जक छिकिपिनिगु वचन जि स्वीकार
 याय्” धका धया व लुँयाम्ह स्त्री रूप न्होने तथा बिल । अले
 वया मां बौपिसं प्रसिद्धिपि ब्राह्मणत सःतके छ्वया- “जिमि-
 काय् अत्यन्त पुण्यवानह्य खः । अवश्यन थ्व जिमिकाय् नाप
 पुंण्य वाना वःह्य सुं कुमारी मयेजु छह्य दयेमा, हुँ वना थ्वथें
 च्वंह्य मिसा मचा छह्य माला वा” धका धया व लुँयाह्य
 स्त्रीरूप इपि ब्राह्मणतय् लहाती लः लहाना देश देशान्तरस
 माय्के छ्वया बिल । इपि ब्राह्मणतयेसं “जू हवस्” धका
 लिसः बिया देश चारिकास चाहू वं वं मद्रराष्ट्र सागल
 नगरस थ्यंकः वन । उगु नगरे जुलसां छह्य फिखुदें वेष जाह्य
 अत्यन्त बांलाह्य कुमारी मिसा मचाछह्य दया च्वन । वैत वया
 मां बौपिस न्हेंतें जागु दरवारया तले तथा सुरक्षा याना तल ।
 इपि ब्राह्मणतयेसं जुलसां यदि थुगु नगरे थ्व लुँयाम्ह मूर्तिथे
 च्वंह्य सुं कुमारी मिसा मचा दत धाःसा थ्व मूर्ति खना-
 थ्व रूप जुलसां थुह्य ब्यक्तिया म्हाय् मचा थें च्वं” धका
 मघाई मखु धका मत्ती ल्वीका उगु लुँयागु स्त्री रूप सकलें
 मोल्हू वैगु तीर्थे वनेगु लँयासिथे थनातया थःपि छत्ते लिक्क

वना फतुना स्वया च्वंवन । अले व कुमारी मिसा मचायात
सुरक्षा याना च्वंहा धाई मांहास्यां वैत थःगु छेँ हे बांलाक
मोल्हुका थः नं तीर्थे वना मोल्हू वनेगु इच्छा जुयावया तीर्थ
खुसिपाखे वना च्वंबले लँया सिथे थनातःगु व लुँयागु रूप
खना थः म्हाय् मचा समके जुया- “अहो ! दुष्टहा मैचा
छंत जुलसां जि न्हाचःतिनि छेँ बांलाक मोल्हुका तोःता
थकाह्य छ जियासिनं न्हापालाक हे छ थन थ्यंकः वया च्वन
खनी !” धका धया मूर्तिया बोहले दाया स्वबले छागु व प्राण
मदुगु भाव सीका- “जि थ्वयात थः म्हाय् धका समके जुया
च्वना थ्वला लुँयाम्ह मूर्ति खनी ?” धका धाल । अले वयाके
छखेलिकक च्वना स्वयाच्वंपि ब्राह्मणतयेसं- “छं म्हाय् मचा
थथे च्वंला ?” धका न्यन । धाई मांहास्यां धाल “जिमि
म्हाय् मचाया न्ह्योने थ्व मूर्ति छु मूवं ?” धका धाय्व
ब्राह्मणतय्सं- “अथे जूसा छिमि म्हाय्मचा छको जिमित
व्यना व्यु ।” धका धाल । धाई मांहास्यां इपि ब्राह्मणतयेत
छेँ बोना यंका, व खँ थः मालिकयात कँ वन । मालिकनी नं
ब्राह्मणतये नाप कुशल वार्ता खँ ल्हाय् सिधेका, थः म्हाय्मचा
यात च्वे बैगलं कोत बोना हया ब्राह्मणतयेसं जोना वःगु
लुँयागु प्रतिमा नाप्पं तया स्वबले व अपाय्जि बांलागु लुँयागु
रूप व कुमारी मयेजुया न्ह्योने ह्यूस्य च्वना वन । ब्राह्मण-
तयेसं व लुँयागु रूप इमित बिया पैन ल्हाना आवाह-विवाह
याय्गु दिन पक्कायाना, थःगु देशे ल्याहाँ वना, अनित्थि गन्ध
कुमारया मां बौपित उगु शुभ समाचार कं वन । इपि अत्यन्त

सन्तुष्ट जुया- “हूँ वना व मिसामचा यात याकनं थनं हया व्यु ।” धका धया तःधंगु सत्कार सन्मान याना हयेगु साज सामान बिया ब्राह्मणत व आपालं मनूतयेत छ्वया बिल । कुमारं नं लुंयागु प्रतिमाया सिनं बांलागु रूप दुहा म्हाय्मचा दु धागु न्यनेमात्रं हे मिसाया उपरे स्नेह उत्पन्न याना, “जित व मिसा याकनं हया व्यु,” धका धाल । व मिसामचा जुलसां रथेतया हया च्वंबले अत्यन्त सुकुमारीहा मिसामचा जूगुलि याना रथ सना उखेंथुखें हात्तु हागुलि याना वात रोग उत्पन्न जुया लैया बिच्चे हे मृत्यु जुया बन । कुमारं नं नापलाको मनूतयेके मिसायागु बारे जक न्यना च्वन । वं व मिसायात तःधंगु स्नेह याना च्वंगुलि याना उगु दुःखद समाचार वैत तुरन्त मकंस्य निन्हुप्यनु बिते ज्वी धुंका जक न्यंका बिल । कुमारं अर्थि ज्याहा स्त्रीरत्न नाप सहवास याय् मखन धका उत्पन्न जूगु दीर्घनघ्यं पवत समानगु शोक-दुःखं वचचीका च्वंच्वन । तथागतं व कुमारयागु जीवन मुक्त ज्वीगु भाग्य खंका बिज्याना भिक्षा बिज्या ज्यां वैगु छेया लुखाक्वे थ्यंका बिज्यात । अले कुमारया मां बीपिसं शास्तायात छे दुने बिज्याका सत्कारपूर्वकं भोजन दान बिल । शास्तानं भोजन याना बिज्याय् सिधेका इमिके- “अनित्थिगन्धं कुमार गन दु” धका न्यना बिज्यात । अले इमिसं- “मन्ते ! कुमारं बांलाहा मिसां छहा ले वयाच्चव्वं हे मृत्यु जूगु शोकं याना भोजन याय्गु समेतं तीःता दुने थःगु कीठाय् वना खाताय् ग्वारा तुला च्वन” धका बित्ति याय्व तथागतं- “वैत थन सःता

हति”, धका आज्ञा जुया विज्यात । कुमार वया शास्तायात वन्दना याना छखे लिक्क फेतुना च्वन । अले तथागतं वैके “गथे खः ? कुमार मिसा छह्म मृत्यु जूगु कारणं याना छंत तःधंगु शोक उत्पन्न जुलला ?” धका न्यना विज्याय्व कुमारं “खः भन्ते ! अर्थि ज्याह्म बांलाह्म मिसा मचा थन मथ्यवं लँया विच्चे हे मृत्यु जुल धागु न्यना जितः तःधंगु शोक-दौर्मनष्य उत्पन्न जुया वया नयेगु हे रुचि मजुया च्वन” धका विन्ति यात । अले तथागतं वैके “हे कुमार ! छंत थ्व महानगु शोक छु कारणं याना उत्पन्न जूगु खः छं स्यूला ?” धका न्यना विज्याय्व कुमारं “जिं छुं मस्यु भन्ते !” धका लिसः विन्ति यात । तदनन्तर तथागतं वयात “हे कुमार ! छंत थ्व महानगु शोक काम तृष्णां याना उत्पन्न जुया वःगु खः । शोक जूसानं भय जूसानं काम तृष्णां याना हे उत्पन्न जुया वैगु खः धका उजुं जुया थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः-

कामतो जायती सोको कामतो जायती भयं ।

कामतो विप्पमुत्तस्स नत्थि सोको कुतो भयं'ति ॥

अर्थ- काम तृष्णां याना हे शोक उत्पन्न जुया वै । उर्कि याना हे भय नं उत्पन्न जुया वै; काम तृष्णां मुक्त जुया च्वह्मसित शोक दै मखु भय गनं दै ?

पदार्थ- अन “कामतो” धैगु वस्तु काम व क्लेश काम थुर्पि निगू प्रकारया काम तृष्णां याना शोक व भय उत्पन्न जुया वै धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस अनित्थिगन्ध कुमार श्रोतापत्ति
फलस प्रतिष्ठित जूवन ।

अनित्थि गन्ध कुमारया कथा
सिधल ।

६. सुं छम्ह ब्राह्मणया कथा

“तण्हाय जायती” वैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन
महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छम्ह ब्राह्मणया
कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यागु खः ।

व ब्राह्मण जुलसां छम्ह मिथ्या दृष्टिह्य ब्राह्मण खः ।
छन्हुया दिनस व ब्राह्मण खुसिसिथे वना थःगु बुँ सफा याना
चवंवन । तथागतं वैगु मुक्ति ज्वीगु सौभाग्य खंका बिज्याना,
व च्वं च्वं थाय् बिज्यात । व ब्राह्मणं शास्ता तथागत यात
खंसानं कुशल वार्ता खँ छत्वाचा नापं मल्हास्य सुमकंतुं च्वं
च्वन । अले शास्तानं न्हापालाक हे व नाप खँ ल्हाना बिज्यास्य
हे ब्राह्मण ! छं आंम छु ज्या याना च्वनागु धका न्यना
बिज्यात । अले वं भो गौतम ! जि थःगु बुँ सफा याना च्वना

धका लिसः विल । शास्तानं उखुनु उलि हे जक न्यना ल्याहाँ
 बिज्यात । वयां कन्हे खुनु नं व ब्राह्मण थःगु बुँ जोतेयाय्त
 अन वःह्रासिथाय् लिकक बिज्याना “हे ब्राह्मणं ! आम छु याना
 च्वना” धका न्यना बिज्याय्व ब्राह्मणं “बुँ जोते याना च्वना
 भो गौतम !” धका धागु लिसः न्यना सुमकंतुं ल्याहाँ
 बिज्यात । वयां कन्हे खुनु कंस खुनु यागु दिनस नं अथे हे अन
 बिज्याना व ब्राह्मण नाप प्रश्न याना बिज्याय्व “भो गौतम !
 वा पिना च्वना, तूकया च्वना, बुँ पिवा च्वं च्वना धागु लिसः
 न्यना ल्याहाँ बिज्यात । अनंलि छन्हुया दिनस ब्राह्मणं शास्ता
 यात धाल— “भो गौतम ! छःपि जुलसां जि बुँ सफा याना
 च्वनाबलेसं निस्यें थन बिज्याना च्वन । यदि जिगु थ्व बुँ
 बालि प्यहाँ वल धासा छःपित नं छगू भाग बी, छःपित
 मव्युस्य जि जक नयेमखु आवँसिम्यें छःपि जिह्य पासा जुल
 धका धाल । अनंलि लिपायागु समयस वया बुँ बालि बाँलाक
 सफरे जुया वल । अले व ब्राह्मणं जिगु बालि बाँलात कन्हे
 वया वा लयेका यंके माली धका वा लयेकेगु प्रबन्ध याना
 च्व च्वं उखुन्हु चान्हे तःसतं वावया खुसि वा वया बुँ फुककं
 सुच्चुस्य च्वंक वा छगः हे मदयेक च्वीकः यंकल । शास्तानं
 जुलसां छन्हु न्ह्यो हे व वा बालि नये खनी मखु धका सीका
 बिज्यात । ब्राह्मण सुथ न्हाप्पां बुँ स्व वने धका अन वना
 थःगु व्वीं वामा छमा हे मद्गु खालि जुया च्वंगु बुँ खना
 तःधंगु शोक उत्पन्न जुया चिन्तना यात— “श्रमण गौतम जि
 बुँ सफा याःवना बलेसंनिस्यें थन बिज्याना च्वन जि नं

वस्सपोलयात थ्व बुँयागु बालि प्याहाँ बल धाय्व छगू भागबी
 जि याकःचां जक नयेमखु । आवंलि छःपि जिह्वा पासा जुल ।”
 घका घया वया च्वनागु खः । व जिगु इच्छा, मनकामना नं
 सम्पूर्णं मजुल । घका नये त्वनेगु हे त्यागयाना बना लासाय्
 ग्वारातुला च्वं वन । तदनन्तर शास्ता वया पिखालख्वी
 बिज्याना दँना च्वना बिज्यात । ब्राह्मणं शास्ता पिखालख्वी
 बिज्यात घागु सीका- “जिमि पासायात बोना हया थन
 फेत्तुका व्यु ।” घका थः परिवारपित धाय्व इमिसं अथे हे
 याना बिल । शास्ता आसने फेतुना बिज्याना- “ब्राह्मण
 गो ?” घका न्यना बिज्याना- “कोठाय् गोत्तुला च्वन” घका
 विन्ति याय्व- “वयात थन जिथाय् न्होने सःता हति” घका
 सःत्के छवया बिज्यात । ब्राह्मण शास्ताया न्होने वया छवे
 लिक्क फेतुना च्वनेव शास्तानं न्यना बिज्यात- “हे ब्राह्मण !
 छंत छु जुल ?”

ब्राह्मण- “भो गौतम ! छलपोल जि बुँ कफा याना
 च्वनाबलेसं बिस्से जि थाय् बिज्याना च्वना बिज्यात । जि नं
 बालि पाकेजुया द्वाहाँ बल धाय्व छलपोल यावनं सहभागी
 थाय् घका च्वन जिथा वयागु खः । उगु व जिगु मनोरथ
 सम्पूर्णं याय् मजुल, उकिं याना जितः शोक उत्पन्न जुया
 च्वन । जित नये त्वनेगु नं इच्छा मन्त मन्ते ! घका विन्ति
 यात । अथे शास्तानं वँके, हे ब्राह्मण ! छंगु वाम शके छुँ
 याना उत्पन्न जूगु घका छं स्यू ला ? घका न्यना बिज्याय्व

ब्राह्मणं- “जिं छुं मस्यू भो गौतम ! छःपिसं स्यूला धका न्यनेव तथागतं- “खः जिं स्यू ब्राह्मण !” धका लिसः विया बिज्याना शोक धैगु वस्तु अथवा भय धैगु आपालं याना तृष्णां याना हे उत्पन्न जुया वैगु खः” धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

तण्हाय जायती सोको तण्हाय जायती भयं ।

तण्हाय विप्पमुत्तस्स नत्थि सोको कुतो भयं ॥

अर्थ- तृष्णां याना हे शोक व भय उत्पन्न जुया वैगु खः । तृष्णां मुक्त ज्वी धुं कूपित शोक दै मखु भय गनं दै ?

पदार्थ- अन “तण्हाय” धैगु खुगू लुखा दुगु तृष्णा छगू तृष्णाया कारणं याना उत्पन्न जुया वै धैगु अर्थ थ्वीका काय् माल ।

Dhamma.Digital

घर्मदेशनाया अन्तस ब्राह्मण श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवंगु जुल ।

सुं छम्ह ब्राम्हणया कथा

सिधल ।

★ ★ ★

७. न्यासःह्य मचातये कथा

“सीलवस्सनसम्पन्नं” धँगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले न्यासःह्य मचातयेगु कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छह्या दिनस जुलसां तथागत चयेह्य महास्थविरपि नाप न्यासःह्य भिक्षुपिसं चाहुयेका राजगृह नगरे भिक्षाया लागी द्वाहाँ बिज्याना च्वना बिज्याबले, छगू उत्सव दिनखुनू न्यासःह्य मचात मरि जाय्क दुगु दाला छँचले तयेका नगरं प्याहाँ वया उद्यान-बगीचा पाखे वनाच्वंगु खंका बिज्यात । इपि मस्तयेसं नं शास्ता बिज्याना च्वंगु खना वन्दना याना वन । छह्य भिक्षुयात हे नं मरि छपाजक जूसां कया बिज्याहुँ धका मधा । तथागतं इपि मस्त वने धुंका भिक्षुपित आज्ञा जुया बिज्यात- “हे भिक्षुपि ! मरि नये यःला ?”

“भन्ते मरि गन दु ?”

“गथे छिमिसं मखनाला मचातयेसं मरि दाला छँचले क्वब्बीका वना च्वंगु ?”

“भन्ते ! अज्यापि मचातयेसं स्वीतं मरि दान बीला ?”

“हे भिक्षुपि ! यद्यपि इमिसं जितः अथवा छिमित

मरि नयेत निमन्त्रणा मयासां तवि मरिया स्वामि जुया च्वंह्य
 भिक्षु ल्युने वया च्वंगु दु । थौं थन च्वना मरि नया हे जक
 वनेगु योग्य जू ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । बुद्ध धैपिनि
 जुलसां सुं छह्मास्यां नाप हे ईर्ष्या द्वेष धैगु दै मखु । उर्कि
 थुलि आज्ञा जुया भिक्षु संघर्षि बोना, सिमा छमाया किचले
 बिज्याना, फेतुना बिज्यात । मचातयेसं महाकाश्यप स्थविर
 ल्युने बिज्याना च्वंगु खना स्नेह उत्पन्न जुया वया प्रीतियागु
 वेगं प्रस्फुरित जूगु शरीर जुया दाला कोकाय्का स्थविर यात
 भोस्मुना वन्दना याना मरिया दाला नापं ल्ह्वना न्ह्योनेतया
 का छःपित्त माक्को मरि कया बिज्यां हुँ भन्ते ! धका विन्ति
 यात । अले इमित स्थविरं धैबिज्यात— “हुंकन खं ला मस्त
 तथागत भिक्षु संघर्षि मुंका सिमाक्वे फेतुना च्वना बिज्यागु
 छिमिगु दान वस्तु जोना अनवना भिक्षु संघर्षि सहित तथागत
 यात चह्ले या हुँ ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । मचातयेसं
 “ज्यू भन्ते !” धका धया स्थविर नाप्पं तुं ल्याहाँ वया मरि
 प्रदान याना छखेलिक्क च्वना स्वया च्वन । मरि भोजन याके
 सिधेव लः त्वंका नुसीकल । भिक्षुपिसं निन्दा चर्चा याय्गु
 थाले यात— “मचातयेसं खा स्वया जक भिक्षा बिल संम्यक
 सम्बुद्ध अथवा महास्थविरपित्त मरि प्रदान मयास्य महाकाश्यप
 स्थविर जक खनेव दालां नापं हया मरि प्रदान यात ।” धका
 निन्दा चर्चा याना च्वन । तथागतं इमिगु खँ न्यना— “हे
 भिक्षुपि ! जि पुत्र महाकाश्यप थे ज्याह्य भिक्षुयात देव
 मनुष्यतयेसं प्रिय याई । इमिसं जुलसां वयात प्यंगू प्रत्ययद्वारा

पूजा या हे याईगु जुया च्वन ।” धका उजुं जुया थुगु क्वेच्वेमु
गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः

सीलदस्सन सम्पन्नं धम्मदुं सच्चबेदिनं ॥

अत्तनो कम्म कुब्बानं तं जनो कुरुतेपियंति ॥

अर्थ— शीलवान, सत्य-धर्म स्थिर जुया च्वंहा विद्वान्
जुया थःगु ज्या याना च्वंहासित लोक जनपिस प्रिय याई ।

पदार्थ— अन “सीलदस्सन सम्पन्नं” धैगु चतुपारि शुद्धि
शीलं व मार्गफलं संप्रयुक्तं नं जुया बांलाक दर्शन सम्पन्न जुया—
“धम्मदुं” धैगु गुं गू प्रकारगु लोकोत्तर धर्मस च्वना
साक्षात्कार याना कागु लोकोत्तर धर्मायात धागु अर्थ खः—
“सच्चबेदिनं” धैगु प्यंगू सत्य यात फिखुगू आकारं साक्षात्कार
याना काय धुं कुगुलि याना सत्ययागु ज्ञानं सत्य यात ध्वीका
काय धुं क्हा— “अत्तनो कम्म कुब्बानं” धैगु थःगु ज्या धैगु
स्वंगू दिक्षा उकियात सम्पूर्णं याना च्वंहा धैगु अर्थ खः ।
“संजनी” धैगु व उहा पुद्गल यात लोके च्वंपि महान जनता-
पिसं प्रिय याई—यई दर्शन यायगु इच्छा याई, बन्दना यायगु
इच्छा याई, प्यंगू प्रत्यय द्वारा पूजा यायगु इच्छा या हे याई
धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि सकलं हे मच्चात श्रोतापत्ति
फलस प्रतिष्ठितं जू वन ।

न्यासःह्य मच्चातये कथा सिधल ।

द. अनागामि स्थविरया कथा

“छन्दजातो” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना विज्यावले छह्हा अनागामि स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुयाविज्यागु खः ।

छन्हु या दिनस जुलसां व स्थविर याके आसपासे च्वंपि भिक्षुपिसं न्यन- “भन्ते छलपोलं छुं विशेषगु धर्म साक्षात्कार याना काय् धुंगु दु ला ?” स्थविरं अनागामि फल धैगु साधारण गृहस्थ पिसंनापं साक्षात्कार याना काय् फु, अरहन्त फल साक्षात्कार याना काय् धुंका हे जक इमिगु प्रश्नया जवाव बी धका लज्जा चाया नँ मवास्य अथे हे मृत्यु जुया वना सुद्धावास देवलोके वना जन्म जूवन । अले वया आसपासे च्वंपि शिष्य-चेलात ख्वया विलाप याना, शास्ता याथाय् वना वन्दना याना, छखे लिक्क फेतुना च्वँवन । अले तथागतं इमिके- “छाय् भिक्षुपिं छिपिं ख्वया च्वनागु ?” धका न्यना विज्यात ।

“भन्ते ! जिमि उपाध्याय भिक्षु मृत्यु जुयावन ।”

“व अथे ज्वीब्यु भिक्षुपिं ! चिन्ता अफशोस याना च्वनेमते । व अथे ज्वीगु सकलसित ज्वीगु स्वाभाविकग अरुबगु धर्मखः ।”

“सः भन्ते ! अथे धकाला जिमिसं नं स्यू । अथे
 जूसा नं तबि जिमिसं उपाध्याय याके विशेष साक्षात्कार
 याना कागु धर्मं न्यना स्वयाबले वसपोलं छुं छुं हे नंमवास्व
 सुमक च्वना हे मृत्यु जुया बिज्यात । उकिं याना जिपिं अथे
 ख्वया विलाप याना जुयागु सः, धका बिन्ति याय्व शास्तानं-
 “हे भिक्षुपि ! छिमिसं आपा शोक याना चिन्तना याना च्वने
 मते । छिमि उपाध्याय अनागामि फलस थ्यंकः वने धुंकूह
 सः । अनागामि फल धैगु गृहस्थपिसं नापं साक्षात्कार यानाका,
 अरहन्त फलस थ्यंका हे जक छिमित कने धका लज्जा चाया
 छिमित छुं मकंस्य मृत्यु जुया वन । सुद्धावास देवलोकस वना
 जन्म जू वन । हे भिक्षुपि ! छिमिसं विश्वास याना ला ?
 छिमि उपाध्याय कामे चित्त लगे मयास्य उगु देवलोके थ्यंकाः
 वन धका उजुं जुया थुगु गाथा अज्ञा जुया बिज्यातः-

छन्दजातो अनक्खाते मनसा च फुटोसिया ।

कामेसु च अप्पटिबद्ध चित्तो उद्धं सोतोतिवुच्चतीति ॥

अर्थ- निर्वाण यागु अभिलाषा दुहा, चित्तं
 (उकियात) स्पर्शं याम्ह, काम विषये संलग्न मजूहसित
 च्चे पाखे खुसि बावंहा धका घाई ।

परार्थ- अन “छन्दजातो” धैगु कतं व्यया अनुसारं
 उत्पन्न जूगु इच्छां उत्साहित जुया “अनक्खाते” धैगु निर्वाण
 थ्व जुलसां वच्चुगु आदिस थये च्वं धका धया मतःगुलि यानह

अनक्खात धका धावनी- “मनसा च फुटोसिया” धैगु दकले
 क्वे च्वंगु स्वंगु मार्गफल चित्तं थ्यूह्य पूर्णह्य ज्वी कयेकेमा
 “अप्पटि बद्ध चित्तो” धैगु अनागामि मार्गं कामस आसक्त मज्जुगु
 चित्तं दुह्य “उद्धं सोतो” धैगु अर्थिज्याह्य भिक्षु अवीह देवलोकस
 उत्पन्न जुया अनंनिस्थे प्रतिसन्धिया रूपं अकणिट्ट देवलोकस
 वना च्वंहासित च्चे न्ह्यावना च्वंहा धका धावनी, अर्थिज्याह्य
 छिमि उपाध्याय खः धका धागु अर्थं खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि अरहन्त भावस
 प्रतिष्ठित जू वन आपालं जनतार्पित तं धर्मदेशना सार्थक
 जुयावन ।

अनागामि स्थविरया कथा

सिधल ।

९. नन्दिय पुत्रया कथा

“चिरप्पवासि” धैगु थुगु धमदेशना शास्ता ऋषि-
पतनस वास याना च्वना बिज्याबले नन्दियया कारणं याना
आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

वाराणसी नगरस जुलसां श्रद्धां प्रसन्न जुया च्वंगु
कुल छगुली नन्दिय धैहा काय्मचा छहा दया च्वन । व मचा
जुलसां मांबौपिसं धागु खँ न्यंहा श्रद्धां प्रसन्न जुया भिक्षु
संघपित सेवा चाकरि याईहा जुया च्वन । अनलि वया मां
बौपिसं व ल्याय्हा जुया वयेव इमि न्होनेसं च्वंगु छेँ च्वंहा
वया हे पाजुया म्हाय् जुया च्वंहा रेवती धैहा मिसा हयाबीगु
इच्छा याना च्वन । व मिसा धासा श्रद्धा मदुम्ह, दान बीगु
स्वभाव मदुहा जूगुलि याना नन्दियं व नाप विवाह याय्गु
इच्छा मया । अले नन्दियया मांहास्यां रेवती यात धाल
“मै ! छं थुगु छेँ भिक्षुसंघपि फेतुकेया लागी बँ थिला आसन
लाया, लिघंसा तयाब्यु । भिक्षुपि बिज्याय् व भिक्षापात्र कया
फेतुका, तांफ कया ल्हासीका भोजन याके सिधेव भिक्षापात्र
सिलाबीगु ज्या या । थुगु प्रकारं याना यंकल धाय् व छ
जिकाय् नन्दियया योहा मिसा ज्वी ।” धका धाय् व वं
उखुनुं निस्स्येँ अथे हे याना यंकेगु ज्या यात । व मिसा आ
धा धागु ज्या याईहा विनीतहा जुल धका काय्हासित धवा वं
स्वीकार याय् व भिगु दिन स्वया थःगु छेँ भंमचा दुत हल ।

अले नन्दियं व मिसा यात- “छं जुलसां भिक्षु संघर्षित व जिमि मां बौर्षित बांलाक सेवा चाकरि यासा जक छ थ्व छे” च्वने दै । अप्रमादि जुया (=होस तया) ज्या याय्गु स्व ।” धका धाल । व मिसां ज्यू हवस ! धका स्वीकार याना निर्दे प्यदं अत्यन्त श्रद्धा दुह्य थें जुया थः भातयात व माजु वाजुर्षित सेवा सत्कार यायां काय्मस्त निह्य नं दयेकल । लिपायागु समयस नन्दिय महाजन पुत्रया मां बौर्षि निम्हं सिनावन । छे” यागु हर्ताकर्ता व धन सम्पत्ति व्याक्कं व हे रेवती मिसाया लहाते लात । नन्दिय महाजन पुत्र नं थः मां बौर्षि निह्यं परलोक जुया वस्यें निस्स्यें महादानि जुया भिक्षु संघर्षित दान बीगु थाले यात । गरीब गरुवातयेत नं थःगु छे”या पिखालखी निहं निहं बूगु हे भोजन दान बीगु सदावर्तं तयाबिल । वं लिपायागु समयस तथागत यागु धर्मदेशना न्यना भिक्षु संघर्षित विहार दयेका दान बीगुया फल-आनिशंस विचा याना ऋषिपतन महाविहारे प्यकू प्यकू कोठा दुगु प्यंगू विहार दयेके बिल । उकियात मां:मां:गु खाता टेबुल मेच आदिनं तयेके बिल । व भिक्षु निवास विहार बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघर्षित दानयाना तथागतया लहाते दक्षिणोदक लः धालाय् साथं हे तावर्तिस देवलोकस प्यंगू दिशाय्सं क्रिगू क्रिगू योजन दुगु छगू योजन ताजागु न्हेगू रत्नं दयेका तःगु अप्सरार्षिसं जाया च्वंगु दिव्य प्रासाद उत्पन्न जुया वल । अनंलि छन्हुया दिनस महामौद्गल्यायन स्थविर देवलोक चारिकास विज्याना व उगु देवप्रासादया सत्तिक थ्यंकः विज्याबले थःथाय् लिक्क

वःपि देवपुत्रपिके न्यना बिज्यात- “ध्व न्हूगु देव अप्सरापिसं
 जाया च्वंगु दिव्य प्रासाद सुया लागी उत्पन्न जुया वःगु खः?”
 अले इपि देवपुत्रपिसं व न्हूगु देव विमानया स्वामि यात कंना
 बिनित्ति यात- “भन्ते ! गुहा नन्दियं घंहा गृहपति पुत्र मनुष्य-
 लोके ऋषिपत्तन-मृगदा वने भिक्षु संघपि सहित तथागतया
 लागी विहार दयेका दान बिल । वया लागी थुगु न्हूगु विमान-
 उत्पन्न जुया वःगु खः ।” उगु विमाने च्वंपि अप्सरातनं
 विमानं क्वाहाँ वया बिनित्ति यात- “भन्ते ! जिपि नन्दिय
 महाजन पुत्रया परिवारिकापि ज्वी घका थुगु देव विमाने
 जन्म जू वयापि खः । वैत थन जिमिगु विमाने मखनानिगुलि-
 याना थन जिमित अत्यन्त म्हाइपुस्य च्वंच्वन । चायागु देमा
 तछयाना लुंयागु देमा प्राप्त याना काय्गु समानगु मनुष्य-
 सम्पत्ति यात त्याग याना दिव्य सम्पत्ति लाभ याना काय्
 थन याकनं फासँ घका छको व नन्दिय महाजन पुत्र यात न्यंका
 बिज्यां हँ ।” स्थविर नं अनं ल्याहाँ वया, शास्ता नापलाना
 न्यन- “भो भन्ते ! मनुष्य लोके च्वंपित थमं यानागु पुंष्यया
 कारणं थुगु लोकं सिना भवंकं हे दिव्यलोके दिव्य विमान
 उत्पन्न जुया वःला ?” तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात हे
 मौद्गल्यायन ! छं ध्व खँ जिके छाय् न्यनाच्वनागु ? छं थः
 स्वयं हे दिव्यलोके वना प्रत्यक्ष थये जूगु स्वया वये धुन
 मखु ला ? “खः भन्ते ! जि थुगु कारण प्रत्यक्ष थःगु हे मिखां
 स्वया वये धुन ।” तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात- “आमं छं
 छु खँ ल्हाना च्वनागु मौद्गल्यायन ! ताकालंतक्क परदेशे

वना च्वंहा थः काय् अथवा दाजुकिजापिं जूसां सुं छह्हा परदेशं
 लिध्यंकः वया च्वंहासित गांया ध्वाकाय् च्वं च्वंहा सुं छह्हास्यां
 खंका वेगं छेँ वंना थुह्हा मनु विदेशं ल्याहाँ वल धका कँवनी ।
 अले वया थःथितिपिं खुशि-प्रसन्न जुया वेगं छेँ प्याहाँ वया
 छ ल्याहाँ वये धुन ला पुता- छ ल्याहाँ वये धुन ला दाजु !
 धका वैत अत्यन्त खुशि-प्रसन्न जुया स्वागत याना, थःगु छेँ
 दुत यंकी । अथे हे धैथेंतुं थुगु लोके पुण्य यापिं स्त्री जूसां
 पुरुष जूसां थनं मृत्यु जुया परलोक वनीबले किगू प्रकारयागु
 दिव्य कोश्यालि जोना जिं नि न्हापालाक स्वागत याय्- जिनिं
 न्हापालाक स्वागत याय् धका देवतापिं न्ह्योने न्ह्योने वना
 खुशि-प्रसन्न साथं स्वागत या वनी” धका उजुं जुया बिज्याना
 थुगु क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

चिरप्पवासिं पुरिसं दूरतो सोत्थि मागतं ।
 ज्ञातिमित्ता सुहज्जा च अभिनन्दन्ति आगतं ॥
 तथेव कतपुञ्जम्पि अस्मा लोका परंगतं ।
 पुञ्जानि पति गण्हन्ति पियं ज्ञात्तीं व आगतंति ॥

अर्थ- ताकालतक्क परदेशे वना च्वंहा थः परेजूह्हा
 मनु तापाकनिस्स्येँ छुं म्वाका ल्याहाँ वःह्हासित वया थःथिति-
 पिसं स्वागत याना छेँ दुकाई थें तुं ।

अथे हे तुं थुगु लोके याना तैगु पुण्यद्वारा परलोक
 वनेबले थः योपिं ज्ञातिपिसं स्वागत याना काथे तुं, याना
 काई ।

पदार्थ- अन “चिरप्पवासिं” धैगु ताकालतक्क परदेशे

वना च्वंहा- “दूरतो सोत्थिमागतं” धैगु व्यापार अथवा राजपुरुष जुया प्राप्त जूगु सम्पत्ति जोना छुं विघ्न बाधा मज्जीक तापागु थासं ल्याहाँ वःहसित धागु खः । “आति मित्ता सुहज्जाच्च” धैगु कुल-वंशयागु सम्बन्ध थःथिति परेजूपि व थमं खंगु भावं याना मित्रता दुपि इपि भिगु हृदय दुपि जूगुलि याना सु-हृदय दुपि नं- “अभिनन्दन्ति आगतं” धैगु स्वागत दु धैगु वचन मात्र अथवा ल्हानिपा बित्ति याय्गु मात्र अथवा छेँ थ्यंकः वःहसित जुलसां नाना प्रकार यागु कोश्यालि हयाबीगु आदि प्रकारं अभिनन्दन याई- “तथेव” धैगु उगु हे प्रकारं थमं याना वयागु पुण्य कर्म नं सुं छह्य पुद्गलयात थुगु लोकं परलोक वंपित दिव्य आयू वर्ण सुख यश अधिपतिता दिव्य रूप शब्द गन्ध रस स्पर्शं थुपि किगु कोश्यालि जोना मां बोया थासे च्वं च्वंपि पुण्यं अभिनन्दन याना स्वागत याना काई- “पियंजातीव” धैगु थुमु संसारस थः प्रिय योपि थःथितिपि वै बले मेपि थःथितिपिसं स्वागत याई थें तुं स्वागत याना दुकाइ धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंक वन ।

नन्दिय पुत्रया कथा सिधल ।

★
प्रियवर्गं वर्णना क्वचाल

फिखुगुु वर्गं सिधल ।

★ ★ ★

१७-क्रोधवर्ग

१. रोहिणीया कथा

“कोधंजहे” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता निग्रोधारामस
वास याना चवना बिज्यावले रोहिणी धैहा क्षत्रिय कण्या
छहस्या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां आयुष्मान अनुरुद्ध न्यासःह
मिक्षुपि नाप कपिलवस्तुस बिज्याना अले वसपोलया थःथिति-
पिसं स्थविर बिज्यात धागु न्यना स्थविर याथाय् विहारे वल ।
रोहिणी धैहा स्थविरया केहेँ छह जक मवः । स्थविरं
थःथितिपिके न्यना बिज्यात- “रोहिणी गो ?” धका । छेँ दु
भन्ते ! धका लिसः बीव, स्थविरं हानं “व थन छाया
मवःगु ?” धका न्यना बिज्यात ।

“शरीरे चर्म रोग उत्पन्न जुल धका लज्जाचाया
व थन मवःगु खः भन्ते !” धका बित्ति याय्व- “वैत थथेँ

यन सःतके छो ।” धका धया सःतके छ्वया थः न्होने
 प्वाकलं तोःता वःहसित थथे धैबिज्यात- “हे रोहिणी ! छ
 छाय् जिगु न्होने मवैगु ?”

“भन्ते ! जिगु शरीरे चर्मरोग उत्पन्न जुया वल उकि
 लज्जाचाया मवयागु खः ।”

“अथे जूसा छं पुण्य याय् म्वाला ?”

“गो छु पुण्य याय्गु खः भन्ते ?”

“अथे जूसा छं विहारे आसन शाला छगू दये कि” ।

“छु खर्च याना दयेकेगु भन्ते ?”

“छु छंके तिसा मदुला ?”

“दु भन्ते”

“उकिया गुलि मू वंले ?”

“फिदो साई दां मूवं भन्ते !”

“अथे जूसा वहे छगु तिसा मिया जूसां आसन शाला
 दयेकुगु पुण्य याय्गु ज्या या ।”

“जितः सुनां दयेकेगु ज्याय् ग्वाहालि बी भन्ते ?” धका
 न्यनेव स्थविरं न्होने च्वं च्वंपि थःथितिपिनि पाखे स्वया-
 “ध्व ज्या छगू याकेगु छिमिगु भाला जुल ।” धका धै
 बिज्यात ।

“छःपिसं छु याना बिज्याय्गुले भन्ते ?” धका
 थथितिपिसं न्यनेव- “अथे जूसा छिमिसं उकियात माःमाःगु
 साज सामान जक ह्याव्यु ।” धका धया बिज्याय् इमिसं-

“ज्यू हबस भन्ते !” धका लिसः बिया आसनशाला दयेकेत माक्को सार सामान हया बिल । स्थविरं आसनशाला दयेकेगु प्रबन्ध मिले याना रोहिणी यात धैबिज्यात— ‘आः छं नितें जागु आसनशालास च्वे यागु ते’ सिपू लाय् सिधेसाथं अन वंना बँ प्वीगु ह्वी हाय् याना सफ्फा सुग्घर याय्गु ज्या याना जु ।” आसनशालाय् रोहिणि सफ्फा सुग्घर याना ब्यू थाय् भिक्षुसंघर्षि बिज्याना फेतुना बिज्यात । वं अथे याना जुजुं लिपायागु समयस वँगु चर्म रोग लँना वन । वं आसनशाला दयेकेबी सिधेका बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघर्षित व हे आसनशालाय् प्रणीतगु भोजन दान बिल । तथागतं भोजन भपा बिज्याय् सिधेका— “ध्व थौं यागु भोजन सुनां दान यागु खः?” धका अनुरुद्ध स्थविरयाके न्यना बिज्यात । स्थविरं— “जिह्वा हे केहे रोहिणी यागु भोजन खः भन्ते !” धका बिनित्ति याय्व “व गन दुले ?” धका न्यना बिज्यात ।

“दुने कोठाय् च्वं च्वंगु दु भन्ते !”

“वैत थन जिगु न्होने सःता हति ।”

“वैके चर्मरोग दुगुलि मछाला न्होने च्वं वयेगु इच्छा मया भन्ते !” अले तथागतं वं अथे इच्छा मयासानं हानं सःतके छ्वया बिज्याना न्होने वया फेतुना वन्दना याना च्वंहा सिके तथागतं न्यना बिज्यात—

“हे रोहिणी ! छ छाय् जिगु न्होने मवयागु ?”

“भन्ते ! जिगु शरीरे बांमलागु चर्मरोग दु उकि लज्जाचाया न्होने मवयागु खः ।”

“ध्व रोग छंत छु कारणं याना उत्पन्न जुयावःगु धका छं स्यूला ले ?”

“जि अथे थथे छु मस्यू भन्ते !”

“ध्व रोग छंत न्हापा न्हापायागु जन्मे छंगु क्रोध व ईर्ष्यां याना उत्पन्न जुया वःगु खः ।”

“भन्ते ! जि न्हापा यागु योनी छु जुया जन्म जुया वल थे ?” धका न्यनेव अथे जूसा बांलाक न्य रोहिणी ! धका धैबिज्याना शास्तानं अतीत यागु खँ न्होने तये हया बिज्यात ।

अतीत समयस वाराणसी जुजुया बडामहारानि जुजुया यःह्य प्याखंमो छहासित ईर्ष्या व आघातं याना ध्व मिसायात दुःख बी माल धका मत्तीतया ह्यँचास्वी योगु खंगलि फल काय्के छ्वया चुंलहुईका व प्याखंमो यात थःथाय् सःतके छ्वया वयाह्ये व चास्वीगु चुं ह्येके विल । वया धनीगु खाताय् व मासुति लासाय् समेतं तयेके विल । उगु क्षणे हे वैगु शरीरस चातःचातः जुया चासुगुलि याना ह्यँ छह्यं कै प्याहाँ वया तःधंगु कष्ट जुल । उगु समयस बडामहारानी जुह्य छ हे रोहिणी खः, धका अतीतयागु खँ कँना बिज्याना, हे रोहिणी ! उगु समयस छं यानावःगु अकुशल कर्मया फल-विपाक खः आंम छंगु रोग । उकि मनु धैपिसं भतीचा जक हे

नं क्रोध जूसां इर्ष्या जूसां याये मत्यो धैमु थुगु उपदेश म्रिय
थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः—

क्रोधं जहे विष्पजहेय्यमानं,
सञ्जोजनं सम्बमतिक्कमेय्यं ।

तं नामरूपस्म असज्जमानं;
अकिञ्चनंनानुपतन्ति दुक्खाति ॥

अर्थ— लेंयात मदयेका छ्व, अभिमानयात सम्पूर्ण रूपं
हे मदयेका छ्व, सकल भव बन्धनं पार जुया हूं, नामरूप
धर्मस आसक्त मजूहा, राग मदुहा व्यक्ति यात दुःख ज्वी मंखु ।

पदार्थ— अन “क्रोधं” धैगु सर्वं प्रकारयागु तं, मुंभू
प्रकारयागु अभिमान यात तोःति धका धयातःगु खः ।
“सञ्जोजनं” धैगु कामरागं संयोजन आदि किगू प्रकारया
सकल हे संयोजन यात तोःता हूं धागु खः । “असज्जमानं”
धैगु उकी प्यप्पुना मच्चंस्य गुहास्यां जुलसां जिगु रूप जिमु
वेदना धका आदि प्रकारं नाम रूपयात थःगु याना काई व
उगु नामरूप विनाश जुया वनीबले वं शोक याना च्चनी
थुकियात हे नाम रूपे प्यप्पुना च्वंगु धका धावनी । थुगु प्रकारं
थःगु याना मकास्य शोक मयाहासित उकी प्यमपुंहा धका
धावनी । उहा मनु थुगु प्रकार उकी थः प्यमपुंस्य रागादि
मदुगुलि याना शुद्धह्यं छुं पाप मदुहा दुःखे कुत्थुं वनी मखु
धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस ध्यंकः वंगु जुल ।

रोहिणी उपासिकानं श्रोतापत्ति फलस ध्यंकः वंना,
उगु क्षणे हे वैगु शरीर लुंयागु वणं समान जुया बल । व
लिपायागु समयस अनं सिना वनेव तावतिसं देव भवनस प्यहा
देवपुत्रपिनि सिमानाया बिच्चे उत्पन्न जू वना स्वेहे ययापुस्य
च्वंहा अत्यन्त बांलाहा देव पुत्री जू वन । प्यहा देवपुत्रपिसं व
अप्सरा खना स्नेह उत्पन्न जूगुलि याना जिगु सिमानाया दुने
उत्पन्न जूहा - जिगु सिमानाया दुने उत्पन्नहा धका ल्वापु यायां
शक्र देवराज इन्द्रयाथायू वना, "महाराज ! जिमिगु कारणं
याना थुगु ककडा ल्वापु उत्पन्न जुल थुकियागु निसाव याना
बिज्यां हुं" धका बित्तिया वन । इन्द्रं नं व देवकन्या खनेसाथं
थःगु मने स्नेह उत्पन्न जुया वया थथे आज्ञा जुल- "हे देवपुत्रपि
छिमिसं ध्वयात खनेव छिमिगु चित्ते छु उत्पन्न जुया बलले?"
छहा देवपुत्रं धाल- "महाराज ! ध्व यात खनेसाथं जिगु चित्त
जुलसां रणभूमी संग्रामे बाजं थाइबले थें स्थिर याना तयातये
मफुत ।" मेहा देवपुत्रं धाल - "महाराज ! ध्वयात खनेसाथं
जिगु चित्त पर्वतं क्वब्बा वयाच्वंगु लः थें याकनं चंचल जुया
बल ।" स्वमहा देवपुत्रं धाल- "महाराज ! जि ध्वयात
खँस्ये निस्यं जिगु मिखा कःलिया मिखा प्याहाँ वःथें प्याहाँ
बल ।" प्यमहा देवपुत्रं बित्तियात- "भो महाराज ! जिगु
चित्त ध्वयात खनेसाथं चैत्यया च्चे गजुली बोयेकातःगु ध्वायू
थें निश्चल याना तयाच्वने मफुत ।" अले देवराज इन्द्रं आज्ञा

जुल- “प्रिय देवतापि ! छिमिगु चित्त मतच्याये च्यानाजक च्वनतिनि जिगु चित्त जुलसां थ्व देवकन्या जित तद घाःसा हे जक जि भ्वाना च्वनी नतरसा मतसी थे सिना वनी ।”
 घका आज्ञा ज्वीव प्यहा देवपुत्रपिसं- “भो महाराज ! छलपोल सिना वनीगु जिमिसं स्वया च्वने मयो घका घया व देवकन्या यात इन्द्रया थाय्सं तोःता थःथःगु भुवने ल्याहाँ वन । व देवकन्या देवराज इन्द्रयात अत्यन्त प्रियहा व मनापहा जूवल । व देव कन्यां- “जि अन वंना ह्यितः वने मास्तिवल ।” घका घाय्व शक्र देवराज इन्द्र- “ह्या जि छ नाप वने मखु ।” घका घाय्गु समर्थं मंत ।

रोहिणीया कथा

सिधल ।

Dhamma.Digital

★ ★ ★

२. सुं छम्ह भिक्षुया कथा

“यो वे उप्पतितंकोधं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता अग्गालव चैत्यस वास याना च्वना बिज्याबले सुं छम्ह भिक्षुया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

शास्तानं जुलसां भिक्षुसंघर्षित सेनासन छे च्वनेगु अनुमति बिया बिज्याय्व राजगृह महाजन आदिपिसं सेनासन विहार दयेके बीगु ज्या थाले यात । अले आलवीस च्वंहा भिक्षु छम्ह थःत सेनासन-विहार दयेके बीत नामरूप धैगु सिमा छमा खना व सिमा पाय्केगु ज्या थाले याकल । उगु सिमास उत्पन्न जुया च्वंहा ह्याऊमचा दुहा वृक्ष देवता छम्ह थः मचा बेकुं च्याना वया याचना यात- “स्वामि ! जिगु विमान जुया च्वंगु सिमा पायेका बिज्याय् मते । जि जुलसां ह्याऊमचा थः काय् बुया वासस्थान मदयेक च्वं च्वने फैमखु ।” धका प्रार्थना यात । व भिक्षुं थज्यागु सिमा मेघाय् प्राप्त ज्वीमखु धका देवता यागु खँ मन्यं । देवतां थ्व मचायात कथना जूसां सिमा पालेगु रोके याके माल धका थःहा ह्याऊ मचायात सिमा कच्चाया छोने तयाबिल । सिंपालीह्यास्थां यांकाय् धुं कूगु पा यात रोके याय् मफया पाला छोबले ह्याऊ मचाया ल्हा छपा प्यं दँनावन । देवतां तसःकं तंपिकया थ्व भिक्षुयात दाया हे स्याना छ्वे धका ल्हानिप्पां ल्हने धुं कूगु हे

थःगु तं यात रोकेयाना थथे चिन्तनानि यात- “थ्व भिक्षु शीलवानह्म खै यदि जि थ्वयात स्याना छ्वत धासा जि नरके वनेमाली मेपि देवतार्पिसं नं थःगु विमान सिमा ध्यंका च्वंहा भिक्षुयात थुहा देवतां स्याना छ्वत धका जित निन्दा चर्चा याई । थ्व भिक्षु जुलसां गुरु दुहा खः । थ्वया गुरुया-थाय् वना थ्व खँ कँवने माल धका वैत स्याना छ्वेत ल्हने धुं कूगु लहा हे क्वकया ख्व ख्वं शास्ताया थाय् वना छखेलिकक दना च्वं वन । अले तथागत वैत- “छु खः देवधीता ?” धका न्यना बिज्यात । वं भन्ते ! छलपोलया श्रावक शिष्य छहास्यां जिगु थुज्यागु गति याना बिल । जि वैत स्याना छ्वे धका लहा हे ल्हने धुं गु खः । तर जि अथे मयास्य थःगु चित्त यात थामे याना छलपोलया थाय् नि वया बित्ति यावया धका घया जूगु खँ ब्याक्कं बिस्तार पूर्वकं बित्ति यात- शास्तानं वैगु खँ ब्याक्कं न्यना बिज्याना- “साधु ! साधु !! हे देवधीता ! छं भिगु हे ज्या याना वल । थुगु प्रकारं प्याहाँ वःगु क्रोधयात, तरसे जूहा रथया सल यात काब्बी काय् थें छं क्रोधयात काब्बी काल ।” धका घैबिज्याना थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात:-

यो वे उप्पतितं क्रोधं रथं भन्तं व धारये ।

तम'हं साररथि ब्रूमि रस्मिग्गाहो इतरो जनो'ति ॥

अर्थ- सल तरसे जुया न्होने लाथाय् व्वां वंगु रथ यात काब्बी काय् थें थःके प्याहाँ वये धुं कूगु क्रोध यात थामे

याइहासित हे जक धात्थें याहा सारथि घाय्बहजू, मेपिला केवल लगामच्चः जोनीपि समान जक खः ।

पदार्थ- अन "उप्पतितं" घैगु उत्पन्न जूगु । "रब्धं भन्तं व" घैगु ग्थे जुलसां सःह्य-दक्षह्य सारथि-कोचवानं सल भरके जुया वेगं व्वांवना च्वंगु रथ यात दमन याना थः माःमाः थाय् यंकी अथे हे तुं गुह्य मनूनं थःके उत्पन्न जूगु क्रोध-तें यात धारण याना अथवा थामेयाना तये फयेकेमा । "तमहं" घैगु वैत हे जक-अथे याय् फुह्यसित हे जक जिं धात्थेंयाहा सारथि घाय् घका धागु खः । "इत्तरो जनो" घैगु मेपि जुजुपिनि सारथित जुलसां लगाम जोपिसम्म जूवनीः धात्थेंयापि सारथि-कोचवान मखु ।

धर्मदेशनाया अन्तस देवधीता श्रोतापत्ति फलस प्रतिस्थित जूवन । अन भूवःपि जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुया वन । देवधीता जुलसां श्रोतापत्ति ज्वी धुं कानं ख्वयाकं च्वंच्वन । अले तथागतं- "छ छाया ख्वया च्वनागु ? देवधीते" घका न्यना बिज्याय्- "भन्ते ! जिगु विमान विनाश ज्वी धुंकल आजि गन च्वं वनेगु ?" घका बिन्ति याय्- "म्वाल देवधीते ! चिन्ता याना च्वने मते छंत जि विमान-च्वनेगु सिमाबी" घका घैबिज्याना जेतवने गन्धकुटीया लिक्क ह्यिगः तिति च्युत जुया वंहा बूक्ष देवताया सिमाछमा क्यना बिज्याना उगु थासे च्वंगु सिमा छमा खालि जुया च्वंगु दु अन वना च्वहुं घका आज्ञा जुया बिज्यात । व देवकंन्या अन वना वास

यावन । अबलेसं निस्येँ ध्व देवकन्या बुद्धं बिया बिज्यागु
विमान बृक्ष दुह्य घका माहासाख्य देवतापिसं नापं वयात अनं
हटेयाना छ्वे मफुत । शास्तानं थुगु कथा वस्तुया कारणं याना
मिक्षुपित भूत गाम शिक्षापद अर्थात् सिमात्वाल्हाय् मज्यूगु
नियम दयेका बिया बिज्यात्त ।

सुं छम्ह भिक्षुया कथा
सिघल ।

३. उत्तराया कथा

“अक्कोधेन जिनेकोधं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता
वेलुवने वास याना च्वना बिज्याबले उत्तरा उपासिकाया छेँ
भोजन याना बिज्याना वैगु हे कारणं याना आजा जुया
बिज्यागु छः ।

अनया ध्व छस्येँ निस्येँया कथा गथे धासा ? राजगृह
नगरे जुलसां सुमन महाजन आश्रय याना पूर्ण धैह्य गरीबह्य
मत्तु छह्य च्यो ज्यायाना जीविका याना च्वन । व पूर्णया
कलाह्य व उत्तरा धैह्य म्हायह्य निह्य तथा थःनापं याना

स्वहा हे जक जहान परिवारपि दुगु जुया च्वन । अनलि
छन्हुया दिनस राजगृह नगरे छगू हप्तातक्क नक्षत्र उत्सव
हितेमा धका घोषणा यात । सुमन महाजनया थाय् सुथ न्हाप्पां
वःह्य पूर्ण ज्यामि यात महाजनं सःता “बाबु ! जिमि ज्यामि-
तयेसं नक्षत्र उत्सव हित वनेगु इच्छा यात छं छु याय्गु ?
नक्षण हित वनेगु लाकि बुई वना ज्याया वनेगु ?” धका
न्यन । पूर्ण धाल “मालिक ! नक्षत्र हित वनेगु धैगु धन
यक्को दुपिनिगु ज्या खः । जिगु छे जुलसां कन्हेया लागी यागु
दयेकेत जाकि हे नापं महुह्यस्यां नक्षत्र-उत्सव हित वनां छु
लाभ ज्वी ? दोहँ दत धासा बुँ जोते यावने ।” धका धाल ।

महाजन- अथे जूसा दोहँत ख्याना यंकि” धका धाय्व
वं बल्लापि दोहँत छजो व हलो पाच्छाया वया कलाहसित
सःता प्रिये ! मेपि ज्यामित नक्षत्र-उत्सव हितः वन । जि
जुलसां दरिद्र जूगुलि याना बुँ जोते या वनेतेना थौ जितः
दुगंछि जा थुया बुई हे हया व्यु ।” धका कलाहसित अह
याना थः तप्यंक बुँ पाखे वन ।

सारीपुत्र स्थविर नं न्हेनु तक्क निरोध समापत्ती च्वना
बिज्याना. उखुनुया दिने हे समापत्ति दना बिज्याना- “धई
जुलसां जि सुयात संग्रह याय् योग्य ज्वी धका लोके ध्यानं
स्वया बिज्याना पूर्णयात थःगु ज्ञान जाले कयंवःगु खंका
बिज्यात । धवयाके दान बीगु श्रद्धा दु ला-महु ला ? धवं
जित संग्रह याय् फेला धका नं विचायाना स्वया बिज्यात ।

वैके श्रद्धा नं दु । उकि याना वैत महानगु सम्पत्ति लाभ ज्वीगु
नं सीका बिज्याना, थःगु पात्र चीवर कया वया बुँ जोते याना
उत्रं थाय् बिज्याना, गाःछगाया सिथे सिमा का छगु स्वया
चवना बिज्यात । बुँ जोते याना च्वंहा पूर्ण स्थविर बिज्यागु
खना बुँ जोते यायगु तोःता स्थविरया थाय् वया भोस्सुना
वन्दना याना, वसपोलयात दतिवन माल ज्वी धका मत्तिखका
दतिवन छपु त्वत्थुला कप्पिय याना लः ल्हाना बिल । अले
वयात स्थविरं थःगु भिक्षापात्र व लः चाल्नि पिकया बिया
बिज्यात । वं भन्ते यात ख्वासिलेत लः माल ज्वी धका मत्ति
खका खुसी वना लः चाले याना पात्रे तथा हया बिल । स्थविरं
चिन्तना याना बिज्यात- “ध्व जुलसां मेपिनि छेया ल्यूने गनं
कुंधाय् कापी वास याना च्वन ज्वी । यदि जि ध्वयां छे वने
धाःसा ध्वया कलाह्लास्यां जितः खंके फं मखु । ध्वयागु भोजनं
जोना लंस मवःतल्ले जि छयाय् गनं सिमाक्वे ध्यान याना
च्वने धका, अन हे सत्तिक गनं सिमा छमाया किचले फेतुना
बिज्यात । पूर्णया कलाह्ला वैत भोजन जोना लंस प्याहां वये
धुंकलं धैगु भाव सीका बिज्याना, वसपोल पारूपन याना
भिक्षापात्र जोना, नगरं पाखे स्वया प्रस्थान याना बिज्यात ।
पूर्णया कलानं लया बिज्जे हे स्थविरयात खना चिन्तना यात-
“गबले गबले जिके दानवीगु वस्तु दे च्वनीबले आर्य ले
नापमला । गबले गबले आर्य स्थविर नापलासान जिगु ल्हाते
दानवीगु वस्तु छु हे दे च्वनी मखु । थौं जुलसां जिगु गज्यागु
भाग्य जिह्वा आर्यनं नापलात । ध्व जिगु ल्हाते दान वीगु वस्तु

नं दया च्चन । थौं जित्तः वसपोलं करुणातया जिगु दान ग्रहण
याना बिज्याई ला छु थें ? धका मतीतया वं भोजन तै हःगु
दालाचा क्वे दिका, स्थविरयात भोस्मुना वन्दना घाना—
“भन्ते ! थ्व जिगु ल्हाते दुगु भोजन सा मसा धैगु चिन्तना
याना मबिज्यास्य ग्रहण याना कया बिज्याना, जि दासियात
संग्रह याना बिज्यां हूँ”, धका विन्ति यात । स्थविरं थःगु पात्र
उला बिज्याय् वं छपा ल्हाति थल जोना मेगु ल्हाति भोजन
पात्रे पोंका च्चंबले, बच्चि पोंके सिधःबले स्थविरं गात धका
थःगु ल्हातं पात्र त्वप्पुया बिज्यात । व मिसां— “मखु भन्ते !
थ्व छ्हास्या लागी जक थुया हयागु जा निगु भाग याय् फे
मखु । छलपोलया दासियात थुगु लोक यागु संग्रह याना
मबिज्यास्य परलोक यागु नं संग्रह याना बिज्यां हूँ धका घया,
थले च्चंगु भोजन फुककं हे पात्रे पोंका बिया— “छलपोल थें हे
दृष्ट धर्मं ज्वी फयेमा ।” धका प्रार्थना यात । स्थविरं दना
हे— “तथास्तु— अथे हे ज्वीमा ।” धका आशीर्वाद बिया अनं
बिज्याना छथाय् लःया सुबिधा दुथाय् फेतुना भोजन भपा
बिज्यात । व मिसां नं अनं ल्याहाँ वना जाकि माला जाथू
वन । पूर्णं नं बागु करीसति बुँ जोते याना नयेपित्याना वःगु
सह याय् मफया, दोहंतय्त घाय् नकेत तोःता छ्वया सिमा
छमाया किचले द्वाहाँ वना फेतुना, कलाह्य वैगु लें पाखे स्वया
च्चन । अले वया कलाह्य जा जोना वया च्चंहास्यां व खना
थ्वं जित्तः नयेपित्यागुलि पीडित जुया “यदि तःसकं लिबाक
थल धका बोबिया कठिजोना जित्तः दाल घासा, जि थौं पुण्यः

याना वैगु व्याक्कं निरथं क जूवनी । न्हापालाक हे वैत जि थुगु कारण कॅना बीमाल” धका चिन्तना याना, थथे धाल- “स्वामि ! थौं छन्हु चित्त प्रसन्न याना दिसँ । जि यानावयागु ज्यांयात निरथं क याना दी मते । जि जुलसां सुथ न्हाप्पां हे छित जा हया च्वनाबले लॅया बिच्चे धर्म सेनापति सारीपुत्र स्थविर खना छित्तः थुया हयागु जा वसपोलयात दान याना हाकनं छेँ ल्याहाँ वना जा थुया जोना वया स्वामि ! चित्त प्रसन्न याना दिसँ ।” धका न्यंकल । पूर्ण छं धाम छु धया च्वनागु प्रिये ! धका न्यना हाकनं वं अथे हे धागु तप्पा “प्रिये छं थौं असलगु हे ज्या यानावल, जित थुया हःगु जा आयंयात दान बिया । जि नं थौं वसपोलयात सुथ न्हाप्पां दतिवन व खासिलेगु लः चह्ले याना ।” धका धया वैगु वचन यात प्रसन्नता व्यक्त याना लिबाक भोजन याःगुलि शरीत त्यानु-चाया वयागु मुले हे छथोँ दिका न्ह्योवयेकल । अले वं सुथ न्हापां जोतेयाक्को चापांय् व्याक्कं कर्णिकार ह्यासुगु स्वांया द्वं थें लुं जुया स्वभायमान जुयाच्वन । व न्ह्यलं चाय्का स्वया कलाह्यसित धाल प्रिये ! व जि थौं हलजोते यानागु थाय् व्याक्कं लुं जुया च्वंगु खने दयाच्वन, छाय् थें थौं जि लिबाक भोजन यानागुलि याना जिगु मिखा जकं भ्रम जुया च्वन लाकी छु ? कलाह्यस्यां धाल- “स्वामि ! जित्तः नं अथे हे खनेदया च्वन । व देँना अन वना चा छपांय् कया हलया च्वकाय् दया स्वया पक्का हे लुं खः धंगु सीका “अहो ! आयं धर्म सेनापति यात जि थौं बियागु दानया

विपाक फल थौं हे जित वयन । थुलिमिच्छि धन पोचिना यंके
फे मखु सकल जोते याक्को बुँया चा लुँ जुया च्वन । लुँ
लह्येका यंके माल धका जुजुया थाय् वना बित्ति यावन ।
जुँजुँ छ सु खः धका न्यनेव “जि पूर्ण खः” धका लिस बिल ।

“छं थौं छु पुण्य यागु ज्या याना ले ?”

“महाराज ! जि थौं सुथ र्हाप्पां धर्म सेनापतियात
दतिवन व र्वासिलेगु लः प्रदान याना, जिमि कलानं जितः
धका हःगु जा वसपोल यात हे प्रदान यात ।” धका बित्ति
यात । व खँ न्यना जुजुं— “थौं छं धर्म सेनापतियात ब्यूगु
दानयागु विपाक फल थौं हे छंत प्रकट जुया वयन ।” धका
धया आ जि छंत छु याना बीमाल ले ?” धका न्यना
बिज्यात । पूर्ण बित्तियात “महाराज ! आ जिगु बुँई बैल
गाडा छ्वया लुँ काय्के छ्वया बिज्याय् माल ।” जुजुं बैल
गाडात छ्वया लुँ काय् के छ्वया बिज्यात । राजयुरुषपिसं थ्व
लुँ जुजुयागु धका काय् व काक्को काक्को लुँ व्याक्कं चा तुं
जुयावन । इपि ल्याहाँ वना जुजुयात अथे जूगु खँ बित्ति
यावन । जुजुं इमिके छिमिसं छु धया लुँ कयागु धका न्यन ।
जिमिसं जुजुयागु धका लुँ कया धका धाय् व जुजुं व धन जिगु
गनं ज्वी ? “हुँ हाकनं वना पूर्णयागु धका का हुँ” धका आज्ञा
ज्वीव इमिसं वना अथे हे यावन । इमिसं काक्को काक्को
चापाय् हाकनं लुँ पाय्तुं जुयावल । व लुँ व्याक्कं अनं लह्यया
हया जुजुया पतांगरी न्होने हया द्वँ चिने हल । चयेकु ताजागु

लुंया द्वं जुयावल । जुजुं नागरिकत सकलें अन मुंका- “थुगु नगरे सुयाकें थुलिमिच्छ लुं दुला ?” धका न्यना बिज्यात । नागरिकपिसं- “सुयाकें हे मदु महाराज !” धका लिसः बीव, जुजुं- “आ थ्वयात छु बीमाल ले ?” न्यना बिज्याय्व सकलसिनं- “थ्वयात महाजन पदबि बीमाल महाराज !” धका विन्ति यात । अले जुजुं वयात थनिनिस्यें थ्वयागु नां बहुधन महाजन जुल धका घोषणा याना, आपालं भव-भोग सम्पत्ति बिया महाजन पदबियागु कुसा छपा नं प्रदान याना बिज्यात । अले जुजु यात वं विन्ति यात- “महाराज ! जिपि थौया अद्यापि मेपिनिगु कुल छेँ वास याना च्वना जिमित च्वनेगु थाय् छकू निघा तथा बिया बिज्यां हुँ ।” अले जुजुं हुकम जुल- “अथे जूसा हूंकन चा दों बोचा छगू थाहाँ वया च्वंगु खंला ? उगु चा दों बोचिगु चा चीके बिया छं अन वना छेँ दयेकः हुँ धका न्हापायाह्य महाजनया छेँ दुगुथाय् कचना बिल । वं उगु थासे वना निनुप्यनुं हे थःगु छेँ दयेके बिया छेँ द्वाहाँ वनेगु मंगल व महाजन कुसां कवीगु मंगल निगुलिं छकोलं हे याके बिया न्हेनुतक्क बुद्ध प्रमुख भिक्षु सघपित भोजन दान बिल । अले बहुधन महाजन यात तथागतं भोजन दानया अनुमोदना याना बिज्यास्य आनु पूर्बि कथा कना बिज्यात धर्म कथाया अन्तस पूर्ण महाजन व महाजननी वया म्हाय्हा उत्तरा थुपि स्वह्यं श्रोतापत्ति फलस प्रतिस्थित जूवन । लिपायागु समयस राजगृह याह्य महाजनं पूर्ण महाजनया म्हाय् मचा उत्तरा थः काय्या लागीं पै न ल्हावन ।

पूर्ण महाजनं थः म्हाय् पैन बिया हये मखु धका लिसः बिया हल । अले इमिसं थये घाल- “छिपि थुलिमिच्छि समयतक्क जिपिनाप च्वंचवना हे जक छिमित थुलिमिच्छि सम्पत्ति प्राप्त जूगु खः अथे याय्मते जिमिकाय् यात छं म्हाय् ब्यु धका घाय्ब छिपि मिथ्या दृष्टिपि खः, जिमि म्हाय्मचा त्रिरत्नया उपरे श्रद्धा मदुथाय् च्वने फँ मखु, उकिं छिमित जिमि म्हाय् मचा बी फँ मखु” धका घाल । अले वैत आपालं साहु महाजनपिसं घाल- “कुलपुत्र घैपिसं थः साहुनाप विश्वास तोडे याय् मत्यो वैत म्हाय्मचा ब्यु” धका याचना यात । पूर्ण महाजनं इसिसं घागु वचनबात टोडे मयास्य माने जुया आषाढ पुन्ही खुनुया दिने थः म्हाय् मचायात इपिनाप विवाह याना बिल । व मिसा मचा थः भातया छेँ वस्येँनिस्येँ भिक्षुपि जूसां भिक्षुणीपि जूसां नापलाय्गु, दान बीगु, धर्मश्रवण याय्गु इत्यादि छुं छुं नं याय् मखन । थुगु प्रकारं निलात्या समय बिते जुयावनेव उत्तरां थः सत्तिक च्वंपि सेवक तयेके न्यन- “आ! वर्षावास स्वला अन्त ज्वीत गुलिदिन बाकिदिन ?” इमिसं घाल- “भो मालिकनी ! बाछि जक बाकि दनि ।” वं थः बौपित्त घाय्के छ्वत कि- “जित छाय् थथि ज्यागु ऊयालखानाय् तये हयागु ? जितः थज्यागु मिथ्या दृष्टिया कुले बिया छ्वेयासिनं बरु मेपिनिदासि-भ्वाति जुया च्वनेगु हे उत्तमजू । जि थनवस्येँनिस्येँ भिक्षुपि दर्शन याय्गु, दानबीगु धर्मश्रवण याय्गु इत्यादि छुं छुं हे पुण्य याय्मखनि ।” धका घाय्के छ्वत । अले बया बौह्यास्यां जि म्हाय् पुण्य याय्

मखना दुःखि जुया च्वन घका मन खिन्न याना फिन्यादो दां बियाछ्वत । छं थ्व दामं थुगु नगरे सिरिमा वँहा अत्यन्त बांलाह्य बेस्या छह्य दु । वं न्हि—दोछि दां का । थ्व दामं वयात बोना हया थः भातयागु सेवा सत्कार याके बिया, थमं थ्व वर्षावासया फिन्यान्हु बाकि दनिगु पुण्य याहुँ,” घका घया हल । उत्तरां सिरिमा यात सःतके छ्वया— “पासा छं थ्व दां कया बाछितक्क जिमि भातयात मागुतक्क सेवा सत्कार याना व्यु.” घका घाल । सिरिमा दांया लोभं वं घागु खँ माने जुल । अले व बोना थः भातया थाय् वन । भातह्यस्यां इपि निहा वःगु खना छुया वँगु घका न्यनेव उत्तरां घाल— “स्वामि ! थ्व बाछि जिमिपासां, छितः सेवा सत्कार चाकरि याना च्वनी । जि जुलसां थ्व बाछि दान बिया धर्मं श्रवण याय्गु इच्छा जुया च्वन” घका घाल । भातह्यस्यां व बांलाह्य नगरशोभिनी सिरिमा खना स्नेह उत्पन्न जुया— “ज्यू घका माने जुल । उत्तरां नं, उखुनुं निस्ये बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपि थःगु छेँ निमन्त्रणा याना— “भन्ते ! थ्व बाछि मेथाय् गनं भिक्षा मबिज्यास्य थ्वहे छेँ भोजन बिज्याय्गु स्वीकार याना बिज्यां हुँ ।” घका प्रार्थना यात । तथागतं स्वीकार याना बिज्यात । आःथनिनिस्ये महापवारणातक्क शास्ता सहित भिक्षुसंघपिनिगु सेवा उपस्थान याना धर्मं श्रवण याय् देगु जुल घका मन प्रसन्न याना— “थथे यागु दाय्कि, थथे मरि छु घका भुतुली वना भ्वार्तितयेत ज्या बो जुल । पवारणा ज्वीखुनु अर्थात् वर्षावास सिघँखुनु उत्तराया भातह्य थ्व मूखँह्य

मिसां छुयाना च्वन उवी धका भुतूपाखे च्वंगु ऊयालं ववस्व
 वंबले उत्तरां चःति नाना वयेक छयने खरानि भुंक, शरीरे
 हाकलं किवक थ दासितयेत अथे ज्या अह्णे याजूगु खना—
 “अहो ! गज्याह्ण मूखंहा मिसा थ्व थज्यागु थासे वया
 थज्यागु सुख सम्पत्ति भोगयाना च्वने तोःता व मुण्डपि
 श्रमणतयेत दान बीगु धका खुशि जुया थःहे च्यो समानं ज्या
 सना जुल धका फिसिक्क न्हिला छखे चिलावन । महाजन
 हटे जुया वनेवं वया लिक्क च्वं च्वंहा सिरिमा थ्व सुखना
 न्हिल ज्वी धका वहे ऊयालं स्वबले उत्तरायात खना थ्व मिसा
 खना न्हिल अवश्यनं महाजनया थ्व नाप सम्बन्ध दे धका
 चिन्तना यात । व मिसा जुलसां न्हि ज्याला कया उगुछे
 बाछिया लागी जक च्वंवःहा जूसानं वं आयागु भरी उगु
 सम्पत्ति सुख अनुभव याना च्वंगुलि याना थः पिनेयाह्ण मिसा
 धका समके मजुस्य जि थ्व छे याह्ण स्वामि-मालिकनी धका
 हे समके जुया च्वन । वं उत्तरा खना द्वेषभाव याना, थ्वयात
 कुरूप याना दुःख बीमाल धका दरवारं ववाहाँ वना, भुतुली
 झाहाँ वना, मरि छुना च्वंथाय् ग्वारा ग्वारां दाया च्वंगु घ्यो
 छ धवः तुया ह्या, उत्तरा च्वं च्वंथाय् वन । उत्तरां व अथे
 धवः ज्वना वया च्वंगु खना— “जिमि पासां जितः तःधंगु हे
 उपकार यात । थ्व चक्रवाल पृथ्वी हे बरु चीधं वं जित यागु
 उपकार तःधं, जित ब्रह्मलोक हे जूसां क्वेला जिह्ण पासायागु
 गुण च्वेला, जि जुलसां थ्व बाछि यंक दान बी दुगु धर्मश्रवण
 याय् दुगु थ्वयागु कारणं हे खः । यदि जिगु क्रोध थ्वया उपरे

दुगु जूसा जक व दाया च्वंगु घ्यलं जित प्धीमा नतरसा मंघीमा" धका वैगु उपरे मैत्री चित्त फिजे याना बिल । व मिसां व क्वागु घ्यलं उत्तराया ख्वाले छ्वाकूबले ख्वाउस्य च्वंगु लखं छ्वाकू थे जक जुयावन । अले वं थ्व घ्यो ख्वाउल ज्वी धका हाकनं मैगु द्वाले च्वंगु घ्यो तुया हया छ्वाके धका वया च्वंहसित उत्तराया दासितिसं खंका "हटे जुया हूँ चण्डालनी छं जिमि मालिकनी यात दाया च्वंगु घ्यलं छ्वाके योग्य मजू धका बोबिया ख्याना उखेंयुखें ज्यायाना च्वंपि ज्यामित देना वया ल्हाति दाया तुति थ्वाना वैत बे गोत्वीका बिल । उत्तरां गं वंसानं रोके याना तये मफुत । अले उत्तरां थः दासितयेगु क्रोध यात शान्त याना— "छं छाया थये तःवंगु अपराध यानागु ? धका सिरिमा यात थेंना अववाद याना क्धीलख मोल्हुके बिया सच्छिको पाःख वंक दायेकातःगु नस्वागु चिकनं बुकेबिल । अले उगु अवस्थायतिनि वं थः पिने याहा मिसा खः घंगु अवबोध जुया वया चिन्तना यात— "जि तःघंगु अपराध याय्लात, महाजन पुत्र थ्व खना मुसुक्क न्ह्यगु कारणं याना जिगु चित्ते द्वेषभाव उत्पन्न जुया वया थ्वयात ख्वारा ख्वारां दाःगु घ्यलं छ्वाका च्वनाहा जितः वया दासि-पिसं दाया लाकमं प्यंकः वःबले नं थ्वं थः दासितयेत रोके याना जित याय्मागु उत्तमगु कर्तव्य पूर्णयात । यदि जि थ्वयाके क्षमा मफोनं धासा थन जिगु छ्द्यो हे न्हेकू दलावनी धका मती ल्वीका उत्तराया पालिकवे भोस्सुना "मालिकनी ! जित क्षमा याना बिज्यां हूँ धका" क्षमा फोन । अले उत्तरां

जि जुलसां बौदुह्य म्हाय् मचा खः । जिमि बी याके क्षमा फोसा हे जक जि नं क्षमा याना बी फं धका धाय्व सिरिमां-
 “अथे हे थ ज्वीव्यु जि छिह्य बी पूर्ण महाजन याके नं क्षमा फोनेगु जुल ।” धका धाल । हानं उत्तरां धाल- “व पूर्ण महाजन ला जित थुगु लोके जन्म दाता बी खः । थुगु लोकंनं मुक्त जुया वनेगु उपाय यात जन्म ब्यूह्य मेह्य बी छहानं दनि । वकेनं क्षमा फोसा हे जक जि छंत क्षमा याना बी फं । सिरिमां- “व थुगुलोकं मुक्त ज्वीगु उपाय जन्म ब्यूह्य घैह्य बी सु ख ?” धका न्यनेव उत्तरां- “व जिमि बी सम्यक्सम्बुद्ध खः” धका कॅन । सिरिमां- “वसपोल नाप जिगु छुं सम्बन्ध मदुनि” धका धाय्व उत्तरां- “जि सम्बन्ध याका बी । कन्हे भिक्षुसंघपि बोना वसपोल थन हे छेँ बिज्याइतिनि । छं नं थःम याय्फुगु सत्कार जोना थन हे वया वसपोल याके क्षमा फो ।” सिरिमा- “ज्यू हबस मालिकनी ! धका धया अनं दनावना थःगु छेँ वना न्यासःह्य थः परिवारिकापि मिसा- तयेत लगे याना अनेकं प्रकारगु नये-तोनेगु वस्तु जोरे याके बिया कन्हेखुनु सत्कार-सन्मान याय्गु वस्तूत ब्याक्कं जोका उत्तराया छेँ वया बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिनि भिक्षापात्रे तथा बीगु साहस याय् मफया अथेँ दना च्वन । उत्तरां वं ज्वना थःगु सकल वस्तूत कया थमं हे लैका ज्वीकेगु सु-प्रबन्ध याना बिल । सिरिमा गणिकां नं तथागतया भोजन याना बिज्याय् सिधेव थः परिवारपि सहित शास्ताया चरणकमले भोस्सुना क्षमा प्रार्थना यात । अले वके शास्तानं न्यना बिज्यात- “छंगु

अपराध छु छः ?” “भन्ते ! द्विगः जि थये थये याय्लात अले जिमि त्वाय्-पासां जित सास्ति याना च्वंपि दासितय् थासं मुक्त याना, जितः तःधंगु उपकार याना बिल । उकिं जि वैगु महानगु गुण थ्वीका वयाके क्षमा फोना । अले वं जितः घाल छलपोलं जितः क्षमा याना बिज्यासा जक वं नं जितः क्षमा याना बी” धका । “अथे खःला उत्तरा ?” धका शास्तानं उत्तरायाके न्यना बिज्याय्व । वं “खः भन्ते ! जिमिपासां द्विगः जित ग्वारा ग्वारां दाया च्वंगु घ्यलं छ्वाकल ।

तथागत- “अले उगु अवस्थाय् छं थःगु मने छु ल्वीकाले ?”

उत्तरा- “भन्ते ! जि थये मती ल्वीका कि- “थ्व चक्रवाल संसार चिकिचाधं, ब्रह्मलोकनं अत्यन्त व्वह्यं तर जिमि त्वाय्-पासायागु गुण हे वयासिनं तःधं । जि जुलसां वं याना थ्व बाछि यंकं दान बिया धर्म श्रवण याय्दत । यदि वया उपरे जिगु मने छुं क्रोध-तं दत धासा थ्व दागु घ्यलं जित प्वीमा नतरसा सिचुया धनेमा धका मने तया वैगु उपरे मैत्रीभाव फिजे याना च्वना ।”

तथागत- “साधु ! साधु !! उत्तरे ! थये हे मैत्री भाव बढे याना क्रोधयात अक्रोधं त्याके फयेकेमा । बोबिया नाय् म्हुतु ल्हाना च्वंपित बोमब्युस्य, म्हुतु मल्हास्ये, सहन-शीलता याना, तःसतं नुगःस्याहा, कप्तिहा मनु यात थःकेच्वंगु

छुं वस्तु दान-प्रदान याना, भूठ-मखुगु खँ ल्हाइहसित सत्य-
खःखःगु खँ ल्हाना त्याके फयेके मा” धका उजुं जुया थुगु
क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

अक्कोधेन जिने कोधं, असाधुं साधुना जिने ।

जिने कदरियं दानेन, सच्चेन अलिक वादिनं ति ॥

अर्थ- क्रोध-तंपिका हसित अक्रोधि तं प्याहाँ भवःह्य
जुया, असत्पुरुषतयेत थः सत्पुरुष जुया, कप्ति-नुगःस्याहसित
थः दानि-दाता जुया, असत्य-ऊठ खँ ल्हाईहसित सत्य
खःखःगु खँ ल्हाना त्याके फयेके मा ।

पदार्थ- अन “अक्कोधेन” धँगु क्रोधिपि मनुतयेत थः
अक्रोधि शान्त जुया त्याके फयेकेमा । “असाधुं” धँगु दुष्ट
ब्रह्मासतयनाप थः सज्जन भिमनू जुया त्याके फयेकेमा ।
“कदरियं” धँगु अत्यन्त नुगःस्यापि लोभिपि मनुतयेत थःके
चंगु वस्तु परित्याग याना दान बिया त्याके फयेकेमा ।
ऊठ-मखुगु खँ ल्हाईपित खःगु सत्यगु खँ ल्हाना त्याके फयेके-
मा । उकिया निति हे थये धयातःगु खः । “अक्कोधेन जिने
कोधं-पे.-अलिक वादीनं ।” ति ।

धर्मदेशनाया अन्तस सिरिमा गणिका न्यासःह्य मिसा-
सयेमाप्यं श्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जूषम ।

उत्तराया कथा सिधल ।

४. महामौद्गल्यायन स्थविरं

प्रश्न न्यंगु कथा

“सच्छं भणे” व्रंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन्न महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले महामौद्गल्यायन स्थविरया प्रश्नया कारणं याना भाज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां स्थविरं देवचारिकास बिज्याना, आपालं जानुभाव सम्पन्नपि महासाक्य देवतापिनिगु विमानया, लुखाक्वे दना बिज्याना थः सत्तिक वया वन्दना याना च्वपि इमिके थये न्यना बिज्यात । “हे देवपुत्रपि ! छिमिगु सस्पत्ति अत्यन्त तःधं । छु पुंण्य कर्म याना छिमिसं थ्व सम्पत्ति लाभ याना कयागु खः ?”

“भन्ते ! थ्व खं छत्ता जिमिके न्यना बिज्याय्मते ।” देवतापिसं जुलसां थमं याना वःगु पुंण्य भलीभाजक जगुत्ति याना कने सछाला थये बिन्धि याचु खः । छत्त देवमुच्चिमाके स्थविरं कने हे मात्त धका जिहियात्ता न्यना बिज्याम्ब व देवपुत्रि- “खः भन्ते ! जि जुलसां दान मं याना मबया, त हु पुंण्य हे छुं याना वत्त, धर्मं श्रवणं यात्ता कयागु महु । केवत्त सत्त खं ल्हासुं छगू मात्त रक्षा याना मत्ता । धका कवेव, स्थविरं मेमेगुनं बिमानया लुखाक्वे बिज्याना, सत्तिक वःपि

मेमेपिंनं देवपुत्रपिके नं व हे प्रश्न न्यना विज्यात । इमिसंनं स्थविरयागु प्रश्न यात आलताल याना छ्वेगु स्वया थःगु कर्म यात स्थविरया न्ह्योने सुचुका तये मफया, न्हापालाक छह्य देवपुत्रि धाल- “भन्ते ! जि दान आदि छुं छुं कुशल कर्म याना वयागु मद्दु । जि जुलसां काश्यप तथागतया समयस मेपिनि दासि-म्वाति जुया च्वना । व जिह्य मालिकनी अत्यन्त चण्ड-हारां । न्ह्योने लाको म्हुतु ल्हाना बोबी यो । न्ह्योनेच्चंगु न्हागु हे वस्तु जूसां कया कयेका छ्वया छ्चों जूसां तछघाना बी यो । अथे याइबले जिके उत्पन्न जूगु क्रोधयात थामे याना थ्व जिमि मालिकनी खः, वं जितः पितिनानं छ्वयेफु, न्हाय् आदिनं घ्यना काय्फु, धका मालिकनीया उपरे तं पिमकास्य थःत थमं हे बोध याना, समफे बुके याना तं पिमकया । उकिया कारणं याना जितः थ्व थपाय्मछि धंगु दिव्य सम्पत्ति प्राप्त जुल धका बित्ति यात । मेह्य देवपुत्रि- “भन्ते ! जि मनुष्य लोके बुईं तु पिना च्वनाबले भिक्षु छह्यसित तुछ्त्वाचा दान याना वया थुगु सम्पत्ति प्राप्त जुल ।” धका बित्ति यात । छह्य देवपुत्रं मनुष्य लोके तिम्वरू धंगु सिमा छमा दान याना वया धका बित्ति यात । हानं मेह्यस्यां मनू जुयाबले तुसि छगः दान याना वया, थुगु सम्पत्ति दत्त धका कँन । हानंमेह्य छह्यस्यां मनू जुया बले यला छग दान याना वया, थुगु सम्पत्ति लाभ जुल धका कँन । मेह्य छह्यस्यां लँ छह्य् खाइ बःसिया हः छह्य्, दान याना वःगु थुगु प्रकारं थःमं भतीचा जकगु पुंष्य याना वःगु बित्ति याना, थुगु कारणं याना

जिमित थुगु सम्पत्ति प्राप्त जुल धका बित्ति यात । स्थविरं इमिसं याना वःगु ज्या न्यना शास्ता नापलाना बित्ति यात—
 “भन्ते ! सत्य खँ ल्हाय् मात्रं, क्रोध यात शान्त याय् मात्रं, अत्यन्त स्वल्प जुया च्वंगु तिम्वरूसक आदि फल दान बी मात्रं, अपायघंगु दिव्य सम्पत्ति ला वने फुला ?” तथागतं हे मौद्गल्यायन ! थ्व खँ छं जिके छाय् न्यना च्वनागु ? छंत देवलोके देवपुत्रपिसं थज्या थज्यागु खँ व्याक्कं कना ह्ये घुंकल मखुला ?”

“खः भन्ते ! अथे जूसां तभि व भतीचा जकगु पुण्यं दिव्य सम्पत्ति लाये फँला घँगु शंका जुया न्यनागु खः धका बित्ति याय्व अले तथागतं— “हे मौद्गल्यायन ! सत्य खँ ल्हाय्गु छगुलि जक नं, क्रोध यात दमन यानागु छगू मात्रं नं, भतीचा जक दान बियागु पुण्यं नं देवलोके जन्म जू हे वं धका उजुं जुया थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

सच्चं भणे न कुञ्जेय्य दज्जा'प्पास्मिन्मि याचितो ।

एते हि तीहि ठानेहि गच्छे देवान'सन्तिके'ति ॥

अर्थ— सत्यगु खँ ल्हा, क्रोध पिकाय् मते, भतीचा जक जूसां फोंवःपित दानया, थुपिं स्वंगू कारणं याना देवतापिनिगु भवने थ्यंकः वनी ।

पदार्थ— अन “सच्चं भणे” घँगु सत्यगु खँ ल्हाय्गु व्यवहारया, सत्यसं प्रतिष्ठितजु धागु अर्थ खः । “न कुञ्जेय्य”

घैगु मेपि खना क्रोध पिकायू मते । “याचितो” घैगु फोँना
 नैपि धागु शीलवान प्रव्रजित भिक्षुपित धागु खः । इपि छुं
 बीला घैगु आशां हे छेँया लुखा न्होने दना चवनी उकिया
 अर्थ फोँ वःगु हे खः । थुगु प्रकारं शीलवानपिसं फोँ वैबले
 थःके बीगु छुं वस्तु दै चवनीबले भतीचाजक जूसां बिया चवने
 मा । “एतेहितीहि” घैगु थुपि सांगू मध्ये छगुलि हे नं कारणं
 याना देवलोके वने दै घैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापन्न फल
 आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

महामौद्गल्यायन स्थविरं प्रश्न न्यंगु कथा

सिधल ।

Dhamma.Digital

५. साकेतक ब्राह्मणया कथा

“ब्रह्मि सकाये” वैशु थुगु धर्मदेशना शास्ता साकेत नगर आश्रय याना अञ्जन बनस वास याना च्वना बिज्यावा च्वंबले, भिक्षुसंघपिसं न्यंगु प्रश्नया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

तथागत जुलसां भिक्षुसंघपिसं चाहुयेका साकेत नगरे भिक्षाटन याना च्वना बिज्याबले साकेट नगरे च्वंहा बुढाहा ब्राह्मण छहा नगरं प्याहाँ वया च्वंबले धवाखाया दुने दसबल तथागत खना पालि भोप्पुया वसपोल यागु ग्वालि क्वात्तुक जोना “पुत्ता ! मां बोपि बुढाबुढि ज्वीव कायपिसं सेवासत्कार याव्मागु मखुला ? थुलिमच्छि समयतक्क छलपोलं जिमित दर्शन बिद्या मबिज्यागु खः, जि ला दर्शन याय् धुन, आ छलपोलया बुढिहा मात्ता नं छको स्व विज्याहुं नु ।” घका तथागत बोना थःगु छेँ पाखे बन । शास्ता अन बिज्याना लायातःगु लासाय् भिक्षुसंघपि सहितं फेतुना बिज्यात । बुढिहा ब्राह्मणनी नं अन वया शास्ताया श्री चरणे भोत्सुना वन्दना याना- “पुत्ता ! थुलिमच्छि समयतक्क छलपोल गन बिज्यानाच्वना ? छलपोलं जिपि बुढाबुढिपि मां बोपित सेवा-उपस्थान याना च्वना बिज्याय् मागु खः ।” घका घया थः भेषि काय् म्हायपित सःता छिमि तःधिकःहा दाजु यात

वन्दना यानावा हूँ । धका छवया हल । इपि बुढाबुढित
निह्यतिपुलि अत्यन्त मन प्रसन्न याना बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपित
नकेत्वंके याय् सिघेका- “भन्ते ! ण्हि ण्हि थन हे भोजनया
लागी भिक्षा बिज्यां हूँ”, धका बिन्ति यात । शास्तानं- “बुद्ध
घैपि छगू थासे हे जक ण्हि ण्हि भिक्षा काई मखु”, धका आज्ञा
जुया बिज्याय् व ।

“अथे जूसा भन्ते ! सुनां निमन्त्रणा यावै वैत जिथाय्
छवया हया बिज्यां हूँ”, धका निवेदन यात । शास्तानं अबलेसं
निस्ये भोजन निमन्त्रण यावःपित- “छिपि वना व बुढाह्य
ब्राह्मण यातनं सूचना व्यू हूँ”, धका धया छ्वे बिज्याईगु जुया
च्वन । इपि वना ब्राह्मण यात- “बुढाबाजे ! जिमिसं कन्हेया
लागी शास्तायात भोजन निमन्त्रणा याना तये धुन”, धका
कं वनी । ब्राह्मणं कन्हे खुनु थःगु छे दुगु नयेगु त्वनेगु वस्तु
जोना शास्ता बिज्याना च्वंगु छे वनी । मेथाय् भोजन
निमन्त्रणा मदैगु दिने शास्ता ब्राह्मणया छे बिज्याना भोजन
या बिज्याई । इपि बुढाबुढि ब्राह्मण निह्यतिपू थःगु दानबीगु
वस्तु न्ह्याबलेसं तथागतयात दान व्यु व्युं धर्मश्रवण यायां
अनागामि फलस प्रतिष्ठित जू वन । भिक्षुपिसं धर्मसभास खं
पितहल- “हे आयुष्मानपि ! व बुढाह्य ब्राह्मणं तथागतया
बौ सुद्धोदन महाराजया मां महा मायादेवी धका बांलाक स्यू
अथे सीक सीकं नापं ब्राह्मणनी सहित तथागतयात इमि पुत्र-
काय् धका धया जुल । तथागतं नं व खं यात अथे तु बुद्ध
पचे याना सह याना बिज्याना च्वन । थुकिया रहस्य-कारण

छु थे ? घेंगु खँ पितहल । तथागतं इपि भिक्षुपिनिगु खँ न्यना
 "हे भिक्षुपि ! इपि बुढाबुढिपि ब्राह्मण व ब्राह्मणनी निहसिनं
 थः काय्यात खना हे काय् धका ना वःगु खः", धका उजुं
 जुया अतीत यागु कथा न्ह्योने तये हया बिज्यात ।

हे भिक्षुपि ! थ्व ब्राह्मण अतीत समयस निरन्तर
 न्यासःगु जन्मतक्क जिह्य बौ जुया जन्मकाल, न्यासःगु जन्म
 तक्क कका जुया जन्म काल । हानं न्यासःगु जन्मतक्क तःबा
 जुया जन्म काल । व ब्राह्मणनी नं निरन्तर न्यासःगु जन्म
 जिह्य मां जुया जन्मकाल । न्यासःगु जन्मतक्क चीधीमां
 जुया जन्म काल, हानं न्यासःगु जन्मतक्क तःमां जुया जन्म
 जुया बल । थुगु प्रकारं किन्यासःगु जन्म इपि ब्राह्मण
 ब्राह्मणनीपिनिगु लहातं हुके जुया वया । थये स्वदोगु जन्म जि
 इमि काय् जुया वया घेंगु भाव प्रकट याना बिज्याना थुगु
 गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

यास्म मनो निविसति चित्तञ्चामि पसीदति ।
 अविट्ठपुब्बके पोसो कामं तस्मिपि विस्ससे ॥

बुद्धेव सन्निवासेन पच्चुप्पन्न हितेन वा ।
 एवं तं जायतीपेमं उप्पलंब यथोदकेति ॥

अर्थ- उगु वस्तु ले मन च्वनी, उकी च्वना वेंगु मननं
 प्रसन्न ज्वी न्हापा गबलेसं मख्खंपि पुरुषपि खना कामया कारणं
 याना वैत नं विश्वास याई ।

न्हापा—न्हापा नापनाप्पं च्वना वैगुलि व आ प्रत्युत्पन्न समयस हित उपकार यानागुलि नं याना, थुगु प्रकारं व प्रेम उत्पन्न जुया वै, गथे कि लः व पलेस्वा यागु परस्पर सम्बन्ध थे ।

तथागत स्वला हे जक व उगु कुल आश्रय याना वास याना च्वना बिज्यात । इपि ब्राह्मणत निह्मतिपुसि अरहन्त भाव साक्षात्कार याना कया परिनिर्वाण जुया वन । अले इमित महानगु सत्कार सन्मान पूजा याना निह्मं छगू हे खाताय् तथा छे पितहल । तथागतनं न्यासःह्य भिक्षुपिसं चाहुयेका इपि नाप्पंतुं हे स्मशाने बिज्यात । बुद्धया मांबौपि परिनिर्वाण जुल धका आपालं जनतापि दर्शनया लागी थथःगु छे प्याहां वया स्व बल । शास्ता स्मशान सत्तिक च्वंगु छगू शालाय् द्वाहां बिज्याना च्वंच्वना बिज्यात । मनूतिसं शास्ता-यात वन्दना याना छखेलिक्क फेतुना ल्हाः ज्वजलपा— “भन्ते ! छलपोलया मां बौपि परलोक जुल धका छुं चिन्तना याना बिज्याय् मते ।” धका शास्ता नाप कुशल वार्ता यायां शास्तानं इमित— “छिमिसं थथे धाय्मते धका धयामबिज्यास्य परिसदपिनिगु आकांक्षा स्वया बिज्याना उगु क्षणयात ल्वेक धर्मदेशना याना बिज्यास्यः—

अप्पं वत जीवितं इदमोरे वरससतापि मीयति ।

योचेपि अतिच्च जीवति अथखो सो जरसाव मीयतीति ।

अर्थ— कीगु ध्व जीवन निश्चयनं स्वल्प जक खः, सच्छि दं सम्पूर्ण मज्जुवं हे सीना वने यो । गुह्य आपा म्वाना च्वंसानं व मन्हू बूढा ज्वीगु कष्टं नया सिना वनी ।

थुगु जरा सूत्र आज्ञा दयेका बिज्यात । धर्मदेशनाया अन्तस चयेप्यदो प्राणिपित धर्मावबोध जुवावन । भिक्षुपिसं ब्राह्मण व ब्राह्मणनी परिनिर्वाणं जूगु भाव मसिया— “मन्ते ! इपि सिनावना गन जन्म जूवन थे ?” धका न्यन । शास्तानं हे भिक्षुपि ! थथिज्यापि असैक्ष मुनिपिनिगु मेथाय् गनं जन्म जूवनी धैगु दै मखु । थुपि जुलसां अत्युत्तम अमृत महानिर्वाणस हे थ्यंकः वंगु जुल”, धका उजुं जुया बिज्याना थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

अहिंसका ये मुनयो निच्चं कायेन संबुता ।

ते यन्ति अच्चुतं ठानं यत्थ गन्त्वानसोचरेति ॥

अर्थ— अहिंसक जुवाच्चवपि, सदानं काम संयमी जुया च्वपि मुनिजर्णपि, गब्लेसं पतन मज्जीगु थासे अर्थात् निर्वाणे शोक मदुगु थासे च्ववनी ।

पदार्थ— अन “मुनयो” धैगु नंमवायेगु प्रतिपदा मार्ग फलस थ्यंकःवपि असैक्ष—मुनिपि “कायेन” धैगु धर्मदेशना मात्र खः स्वंगू द्वारं बांलाक संयम जूपि धैगु अर्थ खः । “अच्चुतं” धैगु शान्तगु निर्वाण पद । “ठानं” धैगु कुपित मज्जुगु स्थान ध्रुव—तिश्चलगु थाय् । “यत्थं” धैगु गन वनालि शोक थाय्

माली मखु, हेरान ज्वी माली मखु अज्यागु थासे वनी घागु
अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

साकेतक ब्राह्मणया कथा

सिधल ।

६. पूर्णया कथा

“सदा जागरमानानं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता
गृद्धकूट पर्वतस वास याना चवना विज्याबले पूर्ण धैहा राजगृह
महाजनया दासि-भ्वार्तिया कारणं याना आज्ञा दयेका
विज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां व दासि यात वया
मालिकनी नं बास्वीत आपालं वा पिकया बिल । वं ज्यासि
धेके मफया चान्हे नापं मतच्याका वा सुया च्वच्चं विश्राम
याय्या लागी चःति नाना वगु शरीरं पिने फसे वया भच्चा
च्च्वं वल । उगु समयस दब्बमल्ल पुत्र श्रामणेरं भिक्षुपित
च्च्वनेगु थाय् यागु बन्दोवस्त यागु जुया च्वन । वं धर्मश्रवण

याना थःथःगु च्वनेगु थासे वनाच्चं पि भिक्षुपित थःगु पचि
 च्याका तुयूजलं खयेका भिक्षुपिनि न्ह्यो न्ह्यो वना लँ क्यं ज्वी ।
 पूर्णं दासिं व तुयूजलं खयेका पर्वते चाह्यू जूपिं भिक्षुपिखना
 “जि जुलसां थःगु अकुशलं कोसागुलिं याना थज्यागु चायारात्रि
 नापं आनन्दं द्यने मखन, भदन्त आर्यं भिक्षुपिं छु कारणं याना
 द्यना मविज्यात ज्वी ?” धका चिन्तना याना, अवश्य मेव सुं
 छह्य भिक्षु उसाय् मदयेकल ज्वी अथवा ताहायागु उपद्रव जुल
 ज्वी धका अनुमान यात । अले सुथ न्हाप्पां हे च्वकि ज्याला
 कया लखं प्याका ल्हातिं पा ज्याना मरि दयेका ह्यंग्वा मी
 मरि छुना व्यकुं च्याना खुसिसिथे थ्यनेव नये धका लः घः
 जोना खुसिपाखे स्वया वन । तथागतनं गामे भिक्षाया लागी
 द्वाहाँ विज्याना व वया च्वंगु लँ पाखे हे विज्यात । वं शास्ता-
 यात खना चिन्तना यात, मेमेगु दिन खुनु शास्ता न्ह्योने
 विज्यासां जिके दान बीगु वस्तु छुं दैच्वनी मखु । दान बीगु
 वस्तु ल्हाते दयाच्वनीवले शास्ता यागु दर्शन मदया च्वनी ।
 आ थौं जुलसां जिगु गज्यागु भाग्य जिके दान बीगु वस्तुनं दु ।
 तथागतनं न्ह्योने चूलात । यदि भिं मभिं यागु चिन्तना याना
 मविज्यास्य ग्रहण याना कया विज्यात धासा जिं थ्व च्वकि
 मरि दान बीगु जुल धका लः घः छखे तथा पूर्णं व मरि
 शास्ताया भिक्षा पात्रे तथा बिया, भोस्सुना वन्दना याना-
 “भन्ते ! छलपोलं थें जिंनं दृष्टधर्मं ज्वीदयेमा ।” धका
 प्रार्थना यात । शास्तानं “अथे हे ज्वी दयेमा” धका दना हे
 आशीर्वाद बिया विज्यात । पूर्णं दासिं चिन्तनायात कि- “जि

दान यानागु मरि शास्तानं जित अनुकम्पा तथा भपा बिज्याइ ला ? वसपोलं भपा बिज्याइ मखु अवश्यनं न्होने भचा उखे बिज्याना जिगु मरि कोःतयेत जूसां वांछ्वया बिज्याई । जुजुया अथवा जुजुया मनुतयेगु छे बिज्याना प्रणीतगु—उत्तमगु भोजन भपा बिज्याई ।” धका मती तथा च्वन । तथागतं नं वैगु मनयागु खं सीका बिज्याना, आनन्द स्थविरपाखे स्वया फेतुना बिज्यायगु आकार क्यना बिज्यात । स्थविरं संघाटि चीवर प्यबः याना लाया बिल । शास्ता नगरं पिने हे फेतुना बिज्याना, पूर्णदान यागु च्वकिमरि भपा बिज्यात । सकल चक्रवाले च्वंपि देवतापि व मनुष्यपि कम्पमान जुल । देवतार्पिसं हाप्वले च्वंगु कस्ति रस तिस्सिया तैबीथे व मरी दिव्य ओजस रस दुत छ्वयाबिल । पूर्णदासिनं थःगु मरि शास्तानं भपा बिज्यागु अन हे दना च्वना स्वया च्वन । शास्तानं भोजन याना बिज्याय् सिधेका पूर्णदासि यात सःता— “हे पूर्णं छं छाय् जिह्वा श्रावकपित हेला यानागु ?” धका न्यना बिज्यात—

“हेला यानागु मखु भन्ते !”

“अले छं जिह्वा श्रावकपित छु वैगु ले ?”

“भन्ते ! जि जुलसां ध्व थज्यागु दुःखमयगु जीवनं याना चान्हे न्होवयेक दाने मखन । भदन्त भिक्षुपि छु कारणं याना चान्हे दाना मबिज्यात ज्वी ? अवश्यनं सुं छह्य भिक्षु उसाय् मन्त ज्वी अथवा ताहा—सर्पं यागु छु उपद्रव जुल ज्वी

धका जिं थये चिन्तना यानागु खः । शास्तानं वैगु खँ न्यना-
 “हे पूर्ण ! छ जुलसां थःगु दुःखमय जीवनं याना चान्हे न्ह्यो
 वयेक घने मखन, जिह्य श्रावकपि जुलसां न्ह्याबलेसं जागृत
 जुयाच्चनेगुली लगे जुया चवनीगुलिं याना न्ह्योवयेक घनाचवनी
 मखु ।” धका उजुं जुया थुगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः-

सदा जागरमानानं अहोरत्तानु सिक्खिनं ।

निब्बाणं अधिमुत्तानं अत्थं गच्छन्ति आसवाति ॥

अर्थ- सदाकालं जागृत जुया, चानं न्हिनं कर्तव्ये लगे
 जुया च्वंह्य, निर्वाण प्राप्त याना काय्गु इच्छा याना च्वंह्य-
 सिया आश्रव क्षय जुयावनी ।

पदार्थ- अन “अहोरत्तानु सिक्खिनं” धैगु न्हिनेनं
 चान्हेनं स्वंगू प्रकारयागु शिक्षा यात सयेका सीका कया च्वंपि ।
 “निब्बाणं अधिमुत्तानं” धैगु निर्वाणे वनेगु ध्यैय दुपि- इच्छा-
 दुपि । “अत्थं गच्छन्ति” धैगु थज्यागु विचार दुपि सकलसिगु
 सकल आश्रव नष्ट जुया- विनाश जुया मदया वनी धैगु
 अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस पूर्णदासि दँना च्वंथाय् हे श्रोता-
 पत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मूवःपि मेमेपि मनुतयेतनं
 धर्मदेशना सार्थक जुया वन ।

शास्तानं ह्यंग्वामी छुया हःगु च्वकिमरि भोजन याना
 विहारे ल्याहाँ विज्यात । धर्म सभास भिक्षुपिसं खँ पित हल-

“हे आयुष्मानपि ! तथागतं अत्यन्तं थाकुगु ज्या यानाबिज्यात पूर्णं दासियागु ह्यं वामी छुया हःगु च्वकिमरि भोजन याना बिज्यात ।” धंगु खँ पितहल । शास्ता अन बिज्याना- “हे भिक्षुपि ! आ थुगु अवस्थास छिमि छु खँ छलफल जुया-च्वन ?” धका न्यना बिज्याय्व भिक्षुपिसं जिमि बिच्चे थुगु खँ छलफल जुयाच्वन धका बित्ति याना बिल । अले तथागतं- “हे भिक्षुपि ! आ जक मखु न्हापानं जि थ्वं दासीयागु च्वकि मरि नया बयागु दु ।” धका आज्ञा जुया अतीतयागु खँ हया न्होने तये हया बिज्यातः-

भुत्वा तिणपरिधासं भुत्वा आचामकुण्डकं ।

एतंते भोजनं आसि कस्मादानि न भुञ्जसि ॥

अर्थ- धाय् नया च्वकिया माठ त्वना, थ्व हे छंगु भोजन खः, आ छं छाय् थ्व मनस्य च्वच्वनागु ?

यत्थ पोसं न जानन्ती जातिया विनयेन वा ।

बहुतत्थ महाब्रम्हे अपि आचाम कुण्डकं ॥

अर्थ- गन मनूतिसं जाति विनय गुण सी मखुनी अन आपालं मनूतिसं ब्रह्मायात जूसां च्वकियागु जाति चढे याई ।

त्वंच खो मं विजानासि यदिसायं हयुत्तमो ।

जानन्तो जान भागम्म न ते भक्खामिकुण्डकंति ॥

अर्थ- छं जित थः थमं थुलि उत्तमहा थ्व सल खः

घैगु सीकातये धुंकल, अथे सीकातये धुंकू गुलि हे जि छंगु थ्व च्वकि नये मखु ।

घैगु थ्व च्वकि सिन्धव सलया मचायागु जातक विस्तार याना कँना बिज्यात ।

पूर्णया कथा

सिधल ।

★ ★ ★

७. अतुल उपासकया कथा

“पोराण मेतं” घैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्यावले अतुल घैह्य उपासक छह्यस्या कारणं याना आज्ञा दयेका बिज्यागु खः ।

व जुलसां श्रावस्ती च्वंहा उपासक व मेपि न्यासःहा उपासक परिवारपि मुंका, छन्हुया दिनस इपि उपासकपि बोना धर्मश्रवण याय्या लागी विहारे वना रेवत स्थविरया थाय् धर्मश्रवण याय्गु इच्छा याना, रेवत स्थविरयात वन्दना याना फेतुत । व आयुष्मान जुलसां एकान्ते च्वना सिंह थें ध्यान याना च्वंगुलि इपि उपासकतये नाप छुं हे खँ लहाना उपदेश बिया मबिज्या । वं थ्व स्थविरं छुं हे धया मबिज्या धका तं

पिकया अनं दनावना, सारीपुत्र स्थविरया थाय् वना छखेलिक्क फेतुना च्व्हंसित स्थविरं छु छु कारणं थन वयागु ? धका न्यना बिज्यात ।

“भन्ते ! जि थुपिं उपासकपि बोना धर्मश्रवण याय्या कारणे रेवत स्थविरया थाय् वनागु खः, वसपोल स्थविरं जिमित छुं हे उपदेश बिया मबिज्या उकिं जिपि अनं तंचाया थन वयागु खः जिमित धर्मदेशना याना बिज्याहुँ” धका धाय्व स्थविरं— “अथे जूसा उपासकपि बांलाक न्यो धका धया आपालं याना अभिधर्मं यागु धर्मदेशना याना बिज्यात । उपासकं अभिधर्मं कथा वैगु अत्यन्त सूक्ष्म खः । स्थविरं आपालं याना अभिधर्मं यागु हे जक उपदेश याना बिज्यात । जिमित थव अभिधर्मं देशनां छु फाईदा ज्वी ? धका तंचाया थ परिसर्दापि बोना आनन्द स्थविरया थाय् वन । स्थविरनं— “उपासकपि ! थन छु या वैगु ?” धका न्यना बिज्याय्व— “भन्ते ! जिपि धर्मश्रवण याय्या लागी रेवत स्थविरया थाय् वना । वसपोलं जिमित वचन छगू हे नापं उपदेश बिया मबिज्या । अनं तंचाया सारीपुत्र स्थविरया थाय् वना । वसपोलनं जिमित अत्यन्त गम्भीर—सूक्ष्मगु अभिधर्मं जक कॅना बिज्यात । उकिं जिमित छु फाईदा ज्वी धका वसपोल यातनं तं कथना थन वयागु खः । भन्ते ! जिमित धर्मउपदेश याना बिज्यां हुँ ।” “अथे जूसा फेतुना बांलाक न्यो उपासकपि !” धका वैबिज्याना इमिसं थवी कथं सार ज्वीक छत्वाचा जक धर्मउपदेश याना बिज्यात । इपि उपासकपि वसपोल स्थविर

खना नं तंचाया अन्नं दनावना शास्ताया थाय् वना वन्दना
याना छखेलिकक फेतूवन । अले इमित शास्तानं आज्ञा जुया
विज्यात- “हे उपासकपि ! छिपि थन छु याय्त वयागु
खः ?”

“धर्मश्रवण याय्या लागी वयागु खः भन्ते ! जिमिसं
स्वथाय् धर्मदेशना न्यना वये धुन । जिपि न्हापालाक रेवत
स्थविरया थाय् वना, वसपोलं जिमित छुं छुं हे उपदेश याना
मविज्या केवल ध्याने जक च्वंच्वना विज्यात, जिपि वसपोल
खना तं चाया सारीपुत्र स्थविरया थाय् वना । वसपोलं
जिमित अत्यन्त गम्भीरगु श्वीकां श्वीके थाकुगु अभिधर्मयागु
उपदेश जक बिया विज्यात । व उपदेश श्वीके मफया अन्नं
तंचाया जिपि आनन्द स्थविरया थाय् वना । वसपोल आनन्द
स्थविरं धासा जिमित छत्वाचा जक धर्मदेशना याना
विज्यात । वसपोल खनानं तंचाया जिपि थन छलपोलया
थाय् वयागु खः भन्ते ! शास्तानं इमिगु खँ न्यना आज्ञा जुया
विज्यात- “हे अतुल ! श्व प्रथा न्हापांनिस्ये चले जुया वया
च्वंगु खः । सुमक च्वंच्वंसां, आपा खँ ल्हासां, मात्राछि जक
खँ ल्हासां लोकजनपिसं निन्दा चर्चा गिजे याहे याई । सम्पूर्ण
रूपं निन्दा याय् योग्यह्य अथवा सम्पूर्ण रूपं प्रशंसा याय्
योग्यपि श्व संसारे सुं हे दुगु मखु । जुजुपित नं गुहासिनं
निन्दा चर्चा याई मेपिसं प्रशंसा वर्णन याई । श्व महा पृथ्वी
यातनं, चन्द्र सूर्य यातनं, प्यंगू परिसदपिनि दश्वी च्वना
धर्मदेशना याना च्वंह्य संम्यक्सम्बुद्ध यात नापं गुलिसिनं निन्दा

चर्चा याई गुलिसिनं प्रशंसा, गुण वर्णना याई । अज्ञानि मूर्खं
जनपिनिगु निन्दा व प्रशंसाया छुं मूल्य दुगु मखु । प्रज्ञा-ज्ञान
दुपि पण्डित जनपिसं निन्दा चर्चा यासा हे जक, धात्थें यागु
निन्दा चर्चा जूवनी । इमिसं प्रशंसा यासा हे जक धात्थें यागु
प्रशंसा जूवनी धका उजुं जुया थ्व क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया
बिज्यातः-

पोराणमेतं अतुल नेतं अज्जतनामिव ।

निन्दन्ति तुण्हमासीनं निन्दन्ति बहुभाणिनं ।

मितभाणिमिपि निन्दन्ति नत्थि लोके अनिन्दतो ॥

अर्थ- हे अतुल ! थ्व न्हापा न्हापायागु खँ खः
थौंयागु खँ मखु, नमवासे च्वंपिन्त नं, आपालं खँहालापिन्त नं,
ठीक ज्वीक मात्राछि खँ ल्हापिन्तनं निन्दा याई; थ्व लोके
निन्दां बचे ज्वीपिं सुं दुगु मखु ।

न चाहु नच भविस्सति नचे तरहि विज्जति ।

एकन्तं निन्दतो पोसो एकन्तं वा पसंसितो ॥

अर्थ- सदानं प्रशंसा हे जक याका च्वंहा मनु व
सदानं निन्दा हे जक याका च्वंहा मनु दयावंगु नं मदु अइ
वर्तमाने नं मदु, लिपा भविष्ये नं दै मखु ।

यञ्चे विञ्जू पसंसन्ति अनुविच्च सुवे सुवे ।

अच्छिद्द वुत्ति मेधावि पञ्जासील समाहितं ॥

नेक्खं जम्बोनदस्सेव को तं निन्दितु मरहति ।

देवापि नं पसंसन्ति अम्हुणापि पसंसितोति ॥

अर्थ- पण्डित-विद्वानपिसं भिगु मभिगु विचार याना प्रशंसा याका च्वंहा, दोष रहितहा मेधावी शील व प्रज्ञा युक्तहा जाम्बुनद धैगु अत्यन्त भिगु लुँ समानहासित सुनांजक निन्दा याय् फै ? देवता व ब्रह्मापिसं नापं वयात प्रशंसा याई ।

पदार्थ- अन "पोराण मेतं" धैगु व खँ पुलांगु आदि निस्ये चले जुया वयाच्वंगु खः । "अतुल" धैगु अज्यागु नां जुया च्वंहा उपासकया नां कया उपदेश बिया बिज्यागु खः । "नेतं अज्जतनामिव" धैगु थ्व निन्दा अथवा प्रशंसा याय्गु बान्हि आ नकतिनि न्हूगु उत्पन्न जुया वःगु मखु । "तुण्हि-भासीनं" धैगु सुमक च्वंच्चंसा थ्व मन्हू लाताहा थें न्हाय्पं ख्वाय्हा थें छुं हे मस्यूहा थें सुमक च्वंच्चंगु खंला धका निन्दा चर्चा याई । "बहु भाणिनं" धैगु थ्व मनु फसंकःगु टाङमाया हःथें पारा-पारां हालाच्वन थ्वयागु खँया अन्त हे दुगु मखु धका निन्दा चर्चा याई । "मित्त भाणिन्पि" धैगु थ्वं गथे थःगु वचन यात लुँ वह थें याना छगूनिगू जक खँ धया सुमक च्वनाविल धका निन्दा चर्चा याई । थुगु प्रकारं सकल थासे थ्व संसारे निन्दा चर्चा मया थाय् गनं हे दै मखु धैगु अर्थ खः । "नचाहु" धैगु अतीते नं सुं जुया वंपि मद्दु अनागते नं दै मखु । "यञ्चे विञ्जू" धैगु मूर्खजनपिनिगु निन्दा प्रशंसा यागु च्यूता मकास्य गुगु जुलसां पण्डित जनपिसं ग्हित्थं विचा-याना स्वया निन्दा याःगु कारण व प्रशंसा याःगु कारण सीका प्रशंसा यानातःगु प्वा मद्दुगु-दोष मद्दुगु जीविका यात धर्मोज

प्रज्ञां साक्षात्कार यानाकापिं विद्वानजनपिं लौकिक लोकोत्तर
 प्रज्ञां व चतुपारि शुद्धशीलं सम्पूर्णं जूह्य जुया प्रज्ञा शीलं
 सम्पन्न जूह्यसित प्रशंसा याई । व दोष रहितगु निक्खरगु लुं
 दायेकेगु माफ़ेयाकेगु समर्थ दुगु जम्बोनद धैगु असलिगु लुं थें
 वैत सुनांजक निन्दा चर्चा याय् फै ? धैगु अर्थ खः । “देवापिं”
 धैगु देवतापिसनं, पण्डितजनपिसनं वैत दुःखसिया जूसां उप-
 स्थान याई, बयान याई प्रशंसा याई । “ब्रम्हुनापिं” धैगु केवल
 देवतापिं व मनुष्यपिसं जक मखु किदोल चक्रवालस च्वंपिं
 ब्रह्मातिसं नापं थुगु प्रकारं प्रशंसा याय् योग्यपिं हे ज्वी धैगु
 अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपिं न्यासःहा उपासकत सकलें
 श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवंगु जुल ।

अतुल उपासकया कथा सिधल ।

Dhamma.Digital

द. छुब्बगिय भिक्षुपिनि कथा

“कायप्पकोपं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवने
 वासयाना च्वना बिज्याबले छुब्बगिय भिक्षुपिनिया कारणं
 याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां शास्तानं इमिगु निपाल्हातीसं
तुतां ज्वना सिँयागु खराऊ न्ह्याना लोहँ बँया द्योने चंक्रमण
याना च्वंपिनिगु खट्-खट् धैगु सःताया आनन्द स्थविर याके
“श्व छुकियागु सः वया च्वंगु ?” धका न्यना बिज्यात ।
स्थविरं--

“भन्ते ! श्वसः छव्वगिगय भिक्षुपिसं खराऊ न्ह्याना
चंक्रमण याना च्वंगुया सः खः” धागु न्यना शिक्षापद दयेका
बिज्यात । “भिक्षु धैपिसं काय आदि इन्द्रिय रक्षायाना च्वने
सयेके माः ।” धका उजुं जुया धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु
क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

कायप्पकोपं रक्खेय्य कायेन संवुतो सिया ।

कायदुच्चरितं हित्वा कायेन सुचरितं चरे ।

अर्थ— शरीर कुपित ज्वीगु यात रक्षा याना, शरीरं
सुसंयमी ज्वीगु स्व, काय दुश्चरित्र यात तोःता काय-शरीरं
सुचरित्र आचरण याय्गु स्व ।

वचीपकोपं रक्खेय्य, वाचाय संवुतो सिया ।

वचीदुच्चरितं हित्वा, वाचाय सुचरितं चरे ॥

अर्थ— वचनं ज्वीगु दुश्चरित्रं बचे जुया, वाक् संयम
याना ज्वीगु स्व, वचनयागु दुश्चरित्र यात तोःता, वाक्
सुचरित्र आचरण याय्गु स्व ।

मनोपकोपं रक्खेध्य, मनसा संवुतो सिया ।

मनोदुच्चरितं हित्वा, मनसा सुचरितं चरे ॥

अर्थ— मन यागु दुश्चरित्रं रक्षा याय्गु स्व, मनयात संयम याय्गु स्व, मनयागु दुश्चरित्र यात त्यागयाना, मनं सुचरित्र आचरण याय्गु स्व ।

कायेन संवुतो धीरा अथो वाचाय संवुतो ।

मनसा संवुतो धीरा ते वे सुपरि संवुता ॥

अर्थ— शरीरं, वचनं, मनं संयम दुपि धैर्यदुपि विद्वान् पण्डित जनपित हे सुसंयमी धका धाई ।

पदार्थ— अन “कायप्पकोपं” धैगु स्वंगू प्रकारगु काय दुश्चरित्र यात रक्षा याना च्वनेगु खः । “कायेन संवुतो” धैगु काय द्वारा दुश्चरित्र द्वाहाँवैगु रोके याना संयम जुया खापातिना तःगु समान जुया च्वनेमा । गुकि याना जुलसां काय दुश्चरित्रयात तोःता काय सुचरित्र आचरण यापिसं व निगुलि हे आचरण याई उकि “हे कायदुच्चरितं हित्वा कायेन सुचरितं चरे” धका धयातःगु खः । मेमेगु गाथासनं थुगु हे आकारं अर्थ थ्वीका काय् माल “कायेन संवुतो धीरो” धैगु गुह्य विद्वान्-पण्डितह्य मनूनं प्राणहिंसा याय्गु इत्यादि ज्या कायं मयास्य, ऊठ-मखुगु खँ ल्हाय्गु इत्यादि ज्या म्हुतुं मयास्य, अभिज्झा आदि मने उत्पन्न मयास्य, मननं संयमी जुया इमिसं थुगु लोके कायवाक चित्त स्वंगुलि बाँलाक संयम

जुया बांलाक रक्षा याना बांलाक गोपन याना— सुचुका,
बांलाक तिनातःगु खापा दुह्य जुया च्वं च्वं घैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोत्तापत्ति फल
आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

छब्बग्गिय भिक्षुपिनि कथा सिधल ।

★ ★ ★

क्रोधवर्ग वर्णना सिधल ।

भिन्द्हयेगूगु वर्ग व्वचाल

★ ★ ★

१८—मलवर्ग

१. गोधातक पुत्रया कथा

“पण्डु पलासो’व दानी’सी” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बास याना च्वना बिज्याबले छह्ण गोधातकया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती जुलसां छह्ण गोधातकं सा स्याना भिभिगु ला कया कवाब दाय्के बिया थः काय् कलापि नाप च्वना थमं नं नया जुल । बाकिगु ला यंका बजारे मी यकेगु ज्या याना जुल । वं थुगु प्रकारं न्येन्यादँ तक्क सा स्याय्गु ज्या याना जुया सदानं बिहारे च्वना बिज्याह्ण तथागतयात्त धवःचां छ धवःचा जक जूसां यागु जूसां जा जूसां दान यागु मखु । वं जुलसां ला न्या मदयेकं जा मनः । वं छन्हुया दिनस न्हिने ला मिया थःत कवाब दयेकेत्त घका नलूगु ला छपाय् छे च्वह्णसित बिया छ्वया मोल्हुई घका खुसिपाखे वन । अले

वया पासाह्य छह्य वया छेँ वया वया जहानह्यसित धाल—
“भिगु ला छकू ब्यु जिगु छेँ पाहुनात वया च्वन ।”

“मीगु ला ब्याक्कं मदये धुंकल । छं पासां मिया
छ्वेगु ला ब्याक्कं मिया छ्वे धुंकल । व मोल्हुई धका खुसि-
पाखे वने धुंकल” ।

“अथे याय् मते ला छकू दःसा न्ह्यागु याना जूसां
बिया दिसँ ।”

“छं पासां थःत नयेत धका तथा थकूगु ला छकू
वाहिक मेगु ला छकूचा हे मन्त ।” धका धाय्व थ्वं मानबति
ला बी मखुत धका मती तथा थःहे वना थःगु ल्हार्ति हे व
गोधातकया थः नयेत धका तथातःगु ला जोना वन । गोधा-
तक मोल्हुया ल्याहाँ वयेव वैत थुयातःगु जाबो न्ह्योने तये
हल । वं “ला गो ?” धका न्यन कलाह्यस्यां “ला मदु स्वामि!
धका लिसः बीव— “जिं छंत कवाब दयेका ति धका ला छपाँय्
बियाहयागु मखु ला ?” “छं त्वाय्—पासा वया वया छेँ
पाहुनात वयाच्वंगु दु धका ला न्या वल । जिं छित धका छुटे
यानातःगु ला छकू सिबेत मेगु मन्त धका धयाबले वं जित्ति हे
याना थः हे छेँ द्राहाँ वया थःगु ल्हार्ति हे कया यंकूगु आ जि
छु याय् ज्यू ? स्वामि ! थौं छन्हु ला मदुसां भपादिसँ धका
जहानह्यस्यां बिन्ति यात । वं तानातये धुकूगु जाबो छखेचीका
चुपिजोना छेँया ल्यूने चिनातःह्य दोहँया थाय् वना वया
महुत्वी लहा दुत छ्वया दोहँयागु म्ये पिने साले फक्को साला

कया म्येया हानापं वयेक ध्यना हया ह्यंग्वा मी छुयेके बिया जादोया द्रोने तथा फेतुना जा छप्ये नया ला छकू वां न्यात । उगु क्षणे हे वैगु म्येनं आफै आफ म्येनं प्यं दना जाम्बी कुत्युं बल । तुरन्त उगु बखते हे थमं यागु पापया समानगु कर्म विपाक वंत प्रकट जुल । व गोघातक दोहँयाथें तुं हे म्हुतुं हि बा वयेका व्वथाय् दुने द्वाहाँ वना प्यपां-प्यपां चुया उखेंथुखें चा चा हिला स्यागु वेदना सह याय् मफया ततःसलं हाला जुल । उगु बखते वया व गोघातकया काय्हा वयालिकक च्वना स्वया च्वंगु जुया च्वन । अले व मचाया मांहास्यां घाल “स्वयाका पुता ! थ्व छं बो दोहँ थेंतुं हे छेंया बिच्चे प्यपां प्यपां चुया वेदना सह याय् मफया हाला जुल । थ्व दुःख ब्याककं छंगु छचने ला वै, जितः छं चिन्तना मयास्य छं थःत भि ज्वी थाय् स्वया छ थनं याकनं बिस्युं हूँ” धका मांहास्यां काय्हासित थुलि धाय्वं काय्हा सी घैगु भयं ग्याना मांहासित भोस्सुना वन्दना याना अनं दना तक्षशिला पाखे स्वया बिस्युं वन । सा स्याइहा गोघातक नं दोहँ थें प्यपां चुया छें दुने चाचाहिला जुजुं अनं सिनावना अवीच्चि महानरके वना जन्म जूवन । दोहँ नं सिनावन । नाय्या काय्हा तक्षशिलास वना लुं कःमि ज्या सयेकल । अले वया गुरुहास्यां थः गामे वनेत वंत सःता थ्व लुंया थज्यागु तिसा दयेकातिं थका ज्या जिम्मा बिया वन । वं व लुंया वथें च्वंगु तिसा दुरुस्त ज्वीक दयेका तल । अले वया गुरु गामं ल्याहाँ वया तिसा दुरुस्त च्वंक दयेकातःगु खना, थ्व मनूनं आ न्हागु देशे वना च्ववंसानं

थःगु जीविका थमंतुं याय् फेगु जुल धका सीका थःहा बैस जाया च्वंहा म्हाय्मचा वनाप विवाह याना बिल । व जुलसा काय् म्हाय्पि नाप समृद्ध जुजुं वन । अले वया काय्हा ल्याय्हा जुयावयेव लुंकःमि ज्या बांलाक सयेका लिपायागु समयस श्रावस्ती नगरे वना अन थःगु गृहस्थ जीवन बसेयाना च्वंच्चंगु समयस श्रद्धा सम्पन्नहा व्यक्ति जुयावल । वया बौहा तक्षशिलास हे च्वना छुं कुशल कर्म मयास्य बुढा जुया वन । अले वया काय्हास्यां जिमि बौ बुढा जुल धका थः थाय् सःता ह्या बौयात पुंण्यया लागी दान बीमाल धका थःगु छे बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपित निमन्त्रणा यात । इमिसं कन्हे खुनु थःगु छे बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपित फेतुका सत्कारपूर्वकं भोजनदान बिया, भोजन याय् सिधेका बिज्याय्व शास्तायात थथे बित्ति-यात- “भन्ते ! जिमिसं थ्व दान पुण्य मदय धूंकूहा बौयात पुंण्य बीया लागी यानागु खः जिमि बौया लागी अनुमोदना याना बिज्यां हुं । शास्तानं वैत न्ह्योने सःता उपासक छ बुढा परिपक्व ज्वी धुंकूगु शरीर सुखूच्चिगू सिमा हःथे च्वंच्चने धुंकल । छंके परलोक वनेबले यात कुशल कर्मरूपी लें खर्च नं मदु । छं थःगु प्रतिष्ठा दयेकेगु स्वो पण्डित ज्वीगु स्वो मूर्ख ज्वीगु स्वेमते । धका धैबिज्याना भुक्तानु मोदनायाना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

पण्डुपलासो'व दानि'सि यमपुरिसा'पि च तमुपट्टिता ।
उय्योगमुखे च तिट्ठसि पाथेय्य'म्पि च तेन विज्जति ॥

सो करोहि द्वीप'भत्तनो खिप्यं वायाम पण्डितो भव ।
निद्वन्तमलो अनङ्गणो दिव्वं अरिय भूमिमे'हिसिति ॥

अर्थ— आ छ ह्यासुसे च्वंगु सिमा हः समानह्य ज्वी
धुं कल । छं थाय् यमदूत थ्यंकः वय् धुं कल, विनाश ज्वीगुया
च्वकाय् थ्यंक वने धुं कल, अयेनं छंके लँ खर्चं नं दुगु मखुनि ।

उकिया निर्मित छं थःगु आधार ज्वीगु द्वीप दयेकि,
उद्योग याना याकनं पण्डित-विद्वान ज्वीगु स्वो, मल-अकुशल
मदयेका निकलेश जूसा तिनि दिव्य आर्य्यं भूमिस थ्यंकः
वने दे ।

पदार्थ— अन "पण्डुपलासोवदानिसि" धैगु हे
उपासक ! छ आ जरा जीर्णं जुया भूमी कुत्युं वैगु सुखूगु
सिमा हः थें जुया च्वन । "यम पुरिसा" धैगु यमदूततयेत
घयातःगु खः । छंगु मरण सत्तिक थ्यंक बल धागु अर्थ खः ।
"पाथेय्यं" धैगु लँ जुवाया जाकि मरिचरि इत्यादि लँ खर्चं
थें तुं परलोक वने त्यंहा छंके कुशल रूपी लँ खर्चं नं मद्दु
धामु अर्थ खः । "सो करोहि" धैगु व छं महा समुद्रे जहाज
नष्ट ज्वीबले द्विप रूपी आधार प्रतिष्ठा ज्वी थें तुं थःगु
कुशल कर्म रूपी आधार-प्रतिष्ठा दयेका कायगु स्वो । दयेके
बले नं याकनं उद्योग याना याकानं-याकनं वीर्यं-कोशिस
याता थःगु कुशलकर्म रूपी प्रतिष्ठा दयेकेगुली पण्डित ज्वीगु
स्वी । सुहृत्स्यां जुलसां सी मत्पोनि बले हे, ज्वायाय्गु समर्थ
दनिबले हे कुशल कर्म याना काई- उद्योग काई बैत हे पण्डित

घका घाई । अथि ज्याह्य पण्डित ज्वीगु स्धी । मूर्खं ज्वीगु
स्वयेमते घागु अर्थं खः । 'दिग्बं अरिय भूमि' घैगु थुगु प्रकारं
कोशिस-उद्योग याना च्वच्चं राग आदि खिति मदया वंगुलि
निर्मल जुया पापरूपी आंगन मदुगुलि याना क्लेशं रहित जुया
न्यागु प्रकारगु शुद्धावास भूमिस थ्यंकः वनी घैगु अग्निप्राय खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस उवासक श्रोतापत्ति फलस
प्रतिष्ठित जुल । अन मुनाच्चर्वापि मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक
जुया वन ।

इमिसं हानं कन्हे खनु नं शास्ता-तथाभत यात
निमन्त्रणा बाना दान बिया भोजन याना बिज्याय सिधेकेव
शास्तानं भुक्तानुमोदना याना बिज्याय त्यंबले इमिसं बिन्ति
यात भस्ते ! थ्व दान यागु अनुमोदमानं जिमि म्वाना च्वंहा
बोया हे नामं याना बिज्यां हूँ । शास्तानं वैत अनुमोदना बाना
बिज्यास्थ थ्व क्वेच्चंगु गाथा निपु आज्ञा जुवा बिज्यातः-

उपनीतवयोच दानि'सि,

सम्पयातो'सि यमस्त सन्तिके ।

वासो'पि च ते नत्थि अन्तरा,

पाथेय्यमिपि च ते न विज्जति ॥

अर्थ- आः छंगु आयु समाप्त ज्वी धुंकल, छ वमराज
याथाय थ्यंहा जुयाच्चन, छत लँया बिच्चे गनं वासं च्वनेगु
थाय् नं मन्त, लँ खर्चनं छके दुगु मखुत ।

सो करोहि वीप'मत्तनो,
 छिप्पं वायाम पण्डितो भव ।
 निद्वन्तमलो अनङ्गणो,
 न पुन जातिजरं उपेहिसिति ॥

अर्थ— उर्कि छं द्विप दयेकेगु स्वो, उद्योग याना याकनं विद्वान् ज्वीगु स्वो, क्लेश-भल मदया निस्क्लेश जूसातिनि छ हाकनं छको पुनर्जन्म कावये मागु बुढा जूवयेमागु दुःखं मुक्त ज्वी ।

पदार्थ— अन 'उपनीतवयो' धैगु ली "उप" निपात मात्र खः । नीतवयो वैषवने धुंकूहा ल्यायूहागु समय बितेजुया वने धुंकूहा छ जुलसां आ स्वंगू वैष पुला वना सीत्योगु वैषस च्वंच्वंहा धैगु अर्थ खः । "सम्पयातोसि यमस्स सन्तिकं" धैगु मृत्युया म्हुत्वी ला वनेत तैय्यार जुयाच्वंहा धोगु अर्थ खः । "वासो पि च ते नत्थि अन्तरा" धैगु गथे कि ले वना च्वंहा मनु छगू मखु छगू ज्यां याना लैया बिच्चे च्वंच्वनी, थुगु प्रकारं परलोक वने त्यंहास्यां निन्हुप्यनु आस्येनि दान बीमानि, धर्म श्रवण याय्मानि धका धाय् मखंक हे थनं सिनावना परलोके हे थ्यंकः वनी धैगु अर्थ प्रकाश याय्या लागी धया-तःगु खः । 'पाथेय्यं' धैगु ध्व पद च्वे धया हे वये धुंकल उपासक यात जुलसां हाकनं हाकनं क्वातुकेया लागी थन नं तथागतं गायन याना बिज्यात । "जातिजरं" धैगु थुकि थन रोग ज्वीका च्वनेगु व मरण ज्वीगु नं अन्तरगत हे जूवनी

दकले क्वेच्चंगु गाथा द्वारा अनागामि मार्गयात धागु सः ।
 यन अरहन्त मार्गं धाय् मासां तवि, गथे जुलसां जुजुं थःगु
 म्हुतु यागु प्रमाणं जाप्ये कया काय् यात नकीबले व कुमारं
 थःगु म्हुतुया प्रमाणस ग्रहणयाना काय् फे मखु, अथे हे धैयेंतुं
 शास्ता-तथागतं च्वे च्वे मार्गं यागु धर्मदेशना याना बिज्यासानं
 उपासकं थःगु उपनिस्सयया बलं क्वे च्वंगु श्रोतापत्ति फलस
 जक थ्यंकः वंगु जुल । मेमेपि परिसदपित्त नं धर्मदेशना सार्थक
 जुया वन ।

गोघातक पुत्रया कथा सिधल ।

२. सुं छम्ह ब्राम्हणया कथा

“अनुपुम्बेन” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतबन
 महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले सुं छम्ह ब्राह्मणया
 कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु सः ।

व ब्राह्मण जुलसां छन्हूया दिनस सुथ न्हाप्पां हे छेँ
 प्यार्हा वया भिक्षुपिनि चीवर तैगु थासे च्वना भिक्षुपिसं
 चीवरं पुना च्वंगु स्वोया च्वन । व थासे जुलसां धाय् ताता
 हाकः ज्वीक बुया वयाच्वन । अले छम्ह भिक्षुया चीवर पारु-

पन याना च्चंबले चीवरया च्चकाय् घांसे गुई गुई निला
सीतया फुति लखं प्यात । ब्राह्मणं थ्व थासे घाय् मदयेका
बीमाल घका कन्हे खुनु तःकू जोनावया व उगु थासे घाय्
छाना, वा दाईगु खलिहान समान याना बिल । कन्हे खुनु नं
व उगु थासे च्चना भिक्षु छहास्या चीवर पारूपन याना च्चंबले
चीवरया कुं छकू बे बुत्तुबुला उकी धू कीगु खना, आ थन
फि ह्वला बीमाल घका चिन्तना याना, फि कया हया व उगु
थासे ह्वला बिल । अनंलि छन्हुया दिनस सुथे पाखे हे कडा
ज्वीक निभा त्वल । अबले नं चीवर पारूपन याना च्चंपि
भिक्षुपिनि शरीरं चःति प्याहाँ वया च्चंगु खना, थन मण्डप
छगू दयेका बीमाल घका चिन्तना याना अन मण्डप छगू दयेका
बिल । हाकनं छन्हुया दिनस सुथ न्हाप्पां हे सुपाय् थाहाँ वया
वदलि जुल । अबले नं ब्राह्मणं भिक्षुपित स्वोयाच्चंबले चीवर
प्यापि भिक्षुपि खना थन जि शाला छगू दयेका बीमाल घका
मती ल्वीका अथे याना बिल । अले हानं व शाला उद्घाटन
परिस्था उत्सव याना बीमाल घका चिन्तना याना बुद्ध प्रमुख
भिक्षुसंघपित निमन्त्रणा यात । शालाया दुमेनं पिनेनं भिक्षुपि
फेतुका दान विद्या भोजन याय् सिन्हेका बिज्याय् व अनुसोदना-
या लागी शास्ता यागु भिक्षा पात्र कया “भन्ते ! जि भिक्षु-
पिनि चीवर पारूपन याना च्चंबले थुगु थासे च्चना स्वोया
च्वन्ना, थथे थथे जूगु खना थज्या थज्यासु दयेका बिमा” घका
आदिनिस्से यागु व खँ ब्याक्कं बित्ति याना बिल । शास्तानं
वैगु खँ न्यना बिज्याना हे ब्राह्मण ! पण्डित धैपिसं समये

समये भक्ति भक्ति याना कुशल कर्म वासां छस्येन्विस्ये यःगु
अकुशल यागु हाचाना है घका धैविज्याना थुगु गाथा आज्ञा
जुया विज्यातः-

धनुपुब्बेन मेघावी धीक थोकं खणे खणे ।

कम्मारी रजतस्तेव निहमे मलभत्तनोति ॥

अर्थ- लुंकःमि वह यागु कसर छस्येन्विस्ये लिकया
छवेवे विद्वानजत्तपिसं छस्येन्विस्ये भतिभति याना, बखते बखते
यःगु धित्तयागु मल-खिति लिकया छवे ।

पदार्थ- अन "धनुपुब्बेन" धेगु छस्येन्विस्ये- क्रमैसित ।
"मेघावी" धेगु धर्मोज प्रज्ञां संयुक्त जुया च्चंहा । "खणे खणे"
धेगु यःस फुसंत दै दै बले कुशल कर्म याना च्चंहा । "कम्मारी
रजतस्तेवा" धेगु मये कि लुंकःमितिसं छकोलं हे लुंयात
मी छुया मुगलं दाया उकी च्चंगु कस्सर धिकया तिसा दयेके
फे मलु । वास्वार मी छुया मुगलं दाया हानं धिकया हाकनं
मी छुया हाकनं मुगलं दाया अलेत्तिन्नि खनेक प्रकारयामु तिसा
दयेकी, अवेहे लुं हाकनं हाकनं कुशल कर्म धावि पण्डितजत्त-
पिसं यःगु राग भादिखिति मदयेका छवेमा । धुनु प्रकारं न्नेस
अदयेका छवया राग-व्लेश मवुहा उबीनु स्वो घका धामु
अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अस्तस ब्राह्मण श्रोतापत्ति कले प्रतिष्ठित
शुल । आपालं जन्तापित नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

सुं छह्य ब्राह्मणया कथा सिधल ।

३. तिस्स स्थविरया कथा

“अयसा‘व मलं” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्यावले तिस्स स्थविर वैह्व भिक्षु छहास्या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती च्वंहा कुलपुत्र छहा शास्ताया थाय प्रव्रज्वा व उपसम्पदा लाभ याना कया तिस्स स्थविरया नामं प्रकट जुल । व भिक्षु लिपायागु समयस जनपदयागु विहारख वर्षावास याना च्याकु हाकःगु मोटागु (=ख्वातुगु) गा ख्खु दान प्राप्त याना कया वर्षावास सिधेका पवारणा याना व गा जोना वना थहा तताया ल्हाते तथा बिल । वं थ्व गा जिमि किजायात योग्य मजू धका व गायात जःगु बसिलां त्यात्तु मत्तु त्याना कुचा कुचा याना उगलेतया नच्चुक छघाना दाया छघंन सफा याना महिन ज्वीक का निला गा थाके बिल । स्थविरं नं चीवर स्वीकेत का व मुलुयागु व्यवस्था याना मचापि श्रामणेरत मुंका तताहा सिथाय वना व जि बिया तथागु गा हति चीवर स्वीके बीमाल धका धावन । तताहास्यां गुंके हाकःगु गा पिकया हया किजाहा भिक्षुया ल्हाते तथा बिल । व भिक्षुं उगु गा कया चक्कंका दाना स्वया “जिगुगा थ्वयासिनं ववात्तुस्य च्वं हाकनं च्याकुजक हाक, थ्व गा जुलसां गुंके हाकः थ्व जिगु गा मखु छंगु हे खः । जित थुकियागु ज्या मत्तु । व हें जिगु ख्वात्तुस्य च्वंगु जिगु गा हे जित व्यु ।”

धका धाल । तताह्यस्यां “भन्ते ! ध्व गा छलपोल यागु हे
 सः । कया बिज्यां हूँ ।” धका घासानं भिक्षुं व गा कायगु
 इच्छा याना मबिज्या । अले तताह्यस्यां धमं यानागु ज्या
 व्याक्कं कौना भन्ते ! ध्व गा छलपोलयागु हे सः । कया
 बिज्यां हूँ धका बिल । वसपोलं व गा कया विहारे वना
 चीवर स्वीकेगु ज्या थाले याना बिज्यात । अले वसपोलया
 तताह्यस्यां चीवर सुया च्वंपि श्रामणेरपिनिया लागी यागु जा
 आदि तैय्यार याना बी यंकल । चीवर स्वी सिधःखुनु जुलसां
 चीवर सूपित विशेष अप्पो सत्कार सन्मान याकेबिल । व
 भिक्षुं व चीवर स्वया उकी अप्पो स्नेह उत्पन्न याना ध्व
 चीवर कन्हेजक न्यवा छ्वे धका लध्याना चीवरतयेगु ग्वाखे
 तया तल । उखुनुया चान्हे हे व भिक्षुं नःगु आहार पचे याय्
 मफया मृत्यु जुया वना अधिक स्नेहं याना व हे चीवरे सिजुया
 जन्म जूवल । वया तताह्यस्यां नं व सीगु समाचार न्यना मेपि
 भिक्षुपिनिगु पालिक्वे वना ग्वारा ग्वारातुला ह्वया विलाप
 यावन । भिक्षुपिसं वैगु शरीर यात अग्नि संस्कार याय् सिधे-
 का, उसाय् मदुबले सेवायापि सुं मदुगुलिं आ ध्व चीवर संघ
 यागु जुल संघपित इनाबी माल धका वैगु कोठां पिकायके
 बिल । चीवरे जन्म कावःह्य व सि थुमिसं जिगु सम्पत्ति लुटे
 याय् त्यन धका हाला चीवरे उखेंथुखें व्वां व्वां जुया च्वन ।
 शास्ता तथागत गन्धकुटी हे च्वना बिज्याना दिव्य श्रोत
 धातुद्वारा व सि हागु सः ताया आनन्द स्थविरयात सःता “व
 चीवर न्हेनुत्तक स्वीतं इना मव्युस्य अर्ये निं तयाति” धका

घायके छ्वया बिज्यात । स्थविर अन वना अथे हे याकेबिल ।
 ब सि जुया वैगु चीवरे जन्म का वःहा भिक्षुनं न्हेनु दुखुनु
 अनं सिना वना तुसित देव विमाने वना जन्म जू वन शास्तानं
 च्यान्हु दुखुनु तिस्स भिक्षु यागु चीवर भिक्षुपित गोला तथा
 इनाब्बु घैगु आज्ञा जुया बिज्यात । भिक्षुपिसं अथे हे याना
 छ्वत । लिपा भिक्षुपिसं खँ पितहल “छुया निमित्त तथागतं
 तिस्स भिक्षुयागु चीवर न्हेनुत्तक्क ईके मब्बुस्य तथातयेके बिया
 च्यान्हु दुखुनु ईके बिया बिज्यात ?” अन तथागत बिज्याना
 “हे भिक्षुपि ! आ थुगु अवस्थास छिमिगु विच्चे छु खँ छल-
 फल जुया च्वन ?” धका न्यना बिज्याना थुगु खँ जुया च्वन
 धका भिक्षुपिसं विन्ति याय्व “हे भिक्षुपि ! तिस्सभिक्षु थःगु
 चीवरे सि जुया जन्म जूवल । छिमिसं वैगु चीवर इनाकाय्
 त्यंबले जिगु वस्तु लुटे या वल धका हाला उखँथुखँ चीवरे ष्वां
 ष्वां जुया च्वन । ब चीवर छिमिसं इना काय्व छिपि खना
 वैगु मन वूषित जुया नरके ला वनी धका उकिं जि चीवर ईके
 मब्बुस्य छखेतयेक बियानु खः । आ जुलसां व भिक्षु तुसित
 देव विमाने उत्पन्न जू वने धुंकल, उकिं जि छिमिसं वैगु चीवर
 इना कायेत अनुमति बियानु खः ।” धका आज्ञा जुया
 बिज्यात । हान इपि भिक्षुपिसं “भन्ते ! तृष्णा घैगु अत्यन्त
 ग्यानापुस्य च्वं खनी ।” धका विन्ति याय्व तथागतं “खः
 भिक्षुपि ! थुपि सस्स प्राणिकिनि तृष्णा वैगु अत्यन्त ग्यानापु
 मथे कि नै वैगु वस्तुले उकिं प्याही वःगु खतं वःगुलि हे उकि-
 यात नया विनाश याना छ्वया वी, अथे हे तुं तृष्णा वैगुलि नं

युपि सत्व प्राणिपिनिगु दुनें हे उत्पन्न जुया वया, इपि सत्व प्राणिपित नरक-अपाय आदिस क्वफाय यंकी विनाश यय्यंकी" धका उजुं जुया विज्याना थुगु कवे च्वगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः-

अयसा'व मूलं समुद्रितं तेषु'द्वाय त'मेव खादति ।

एवं अति धोनचारिनं सककम्मानि नयन्ति दुर्गति ॥

अर्थ- गथे कि नं उत्पन्न ज्वीगु खतं नैगु लि वहे नं यात नया विनाश याना छवै वथे तुं हे केवल नयेगु त्वनेगुली हे जक लगे जुया पुण्य याय मसःपि मनूतनं इपि थःगु कर्म हे दुर्गती कोफाय यंकी ।

पदार्थ- अन 'अयसा' वैगु नं प्याहां वःगु । 'तदुद्वाय' वैगु उकि हे प्याहां वया । 'अति धोन चारिनं' वैगु प्यंगू प्रत्यय यात. धोन धका घाई थुगु अर्थ थुमित प्रत्यवेक्षणा मना परिभोग यावत् प्रज्ञां पुलावना आचरण याइहासित अतिधोन चारि याईम्ह धका घाई धन थथे घया-तःगु दुकि गथे कि न घैमुलि थःगुलि प्याहांवःगु खतं नःगु रूपि सिद्धि वैततुं नयेगु-सकैमु थाले घाई अर्थ हे तुं प्यंगू प्रत्यय प्रत्यवेक्षणा मक्षास्य परिभोग सेवन याइपि अति धोन चारियापि जूवनी । ज्वत याका यंकेवु थःगु लहाते दुर्गति वःगु थसं हे उजु ज्यां याना वैत दुर्गति-नरके कोफाय यंकी वैगु अर्थ सः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं श्रोतापत्ति फल आदिसः
ध्यंकः वंगु जुल ।

तिस्स स्थविरया कथा सिघल ।

४. लालुदायि स्थविरया कथा

“असज्जायमला” वैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन-
महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले लालुदायि स्थविरया
कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरे जुलसां न्यागू कोटिति आर्यश्रावकपि-
सुथसिगु पहराय् दान बिया बान्हिलिपा संकाकाती नौनि घ्यो,
चिकं, कस्ति, मट्टा, वस्त्र आदि जोंका विहारे वना धर्मकथा
न्यं वनी । धर्मश्रवण याना ल्याहाँ वनीबले नं सारीपुत्र
मौद्गल्यायनपिनिगु गुण वर्णना यायां वनाच्चनी । उदायि
स्थविरं इमिगु व खँ न्यना “छिमिसं इमिगु धर्मदेशना जक
न्यना थथे घया जुल । जिगु धर्मदेशना न्यना वंसा छु छु जक
घया ज्वी थे ?” घका घया जुल । मनूतिसं वैगु खँ न्यना-
“ध्वनं छह्ण धर्मकथिक ज्वी, कीसं ध्वयागुनं धर्मदेशना न्यने
माल” घका इमिसं छन्हुया दिनस स्थविर याके याचना यात

“भन्ते ! यौ जिमि धर्मश्रवण याय्गु दिन खः संघपित दान
 बी सिधेव न्हिने जिमित छलपोलं धर्मदेशना याना बिज्यां हूँ”
 धका प्रार्थना यात । वसपोलं नं इमिगु प्रार्थना स्वीकार याना
 काल । इमिसं वया धर्मश्रवण याय्गु समयस भन्ते ! जिमित
 धर्मदेशना याना बिज्यां हूँ धका धाय्व उदायि स्थविरं
 धर्मासिने फेतुना धर्मदेशना याय्गु पंखा जक उखेंथुखें संका छगू
 हे धर्मपद कनेगु समर्थ मदया “जि गाथा पद जक पाठयाना
 बी मेहासित धर्मदेशना याके ब्यु धका धया धर्मासनं क्वाहाँ
 बल । उपासकतिसं मेहा भन्ते छहासित धर्म कथा ककेबिया
 गाथापद पाठ याकेया लागी हाकनं वैत धर्मासिने फेतुकः
 यंकल । अबले नं वं छुं पाठ याय्गु समर्थ मदया जि बहनी
 धर्मदेशना याय् मेहा भन्ते छहास्यां गाथा पाठ बोके ब्यु धका
 धया धर्मासनं क्वाहाँबल । उपासकतिसं मेहा भिक्षु छहासित
 गाथा बद बोके बिल । बःन्ही हाकनं स्थविर यात धर्मासिने
 फेतुक यंकल । व भिक्षुं बःन्हीनं छुं छुं धर्मदेशना याय्गु
 समर्थ मदया, जि सुथे न्हाप्पां धर्मदेशना याय् आः बन्ही
 मेहास्यां धर्मदेशना याकेब्यु धका धया धर्मासनं दना क्वाहाँ
 बल । इमिसं बन्ही नं मेहा भिक्षु छहासित धर्मदेशना याके-
 विल । कन्हे खुनु सुथ न्हाप्पां हाकनं वैत हया धर्मासिने फेतुके
 हल । वं उगु समयेनं धर्मदेशना याय्गु छुं मखना सुमकं तुं
 च्वंच्वन । आपालं जनतापि सं चागः कठि आदि जोना “मूखं
 बदमास छं सारीपुत्र मौद्गल्यायन भन्तेपिनिगु वर्णना-बयाना
 याना जूबले सह याय् मफया थये थुगु प्रकारं धया जुल । आ

छं छाया धर्मदेशना याय् मफुत” धका धया ख्याना दाय्त
 संबले बिस्युं वंहासित लिना यंकल । व भिक्षु बिस्युं वना
 च्चच्चं पाइखाना छगुली असुचि गाले कुत्युं वन । आपालं
 जनतापिसं खँ फैले यात “लालुदायी भिक्षु सारीपुत्र मौद्ग-
 ल्यायनपिनिगु गुण वर्णना याना जूवले इष्वा याना थःनं
 धर्मकथिक खः धैगु भाव प्रकट याय्त । उपासकपिसं वैत
 सत्कार याना धर्मदेशना या धका याचना याय्व प्यकोतक्क
 धर्मासिने फेतुना नं धर्मदेशना याय् मफयेव मनूतिसं— “छःपिसं
 जिमि आर्य सारीपुत्र मौद्गल्यायन स्थविरपि नाप बराबर
 ज्वीक धर्मदेशना याय्गु धक्कु तोतल” धका अप्पा बाकू कठि
 जोमा ख्याना लिना छवेव बिस्युं वना च्चंबले असुचि गाले
 कुत्युं वन धैगु खँ फैले यात । तथागत अन बिज्याना— “हे
 भिक्षुपि ! आ थुगु अवस्थास छिमि छु खँ जुया च्वन” धका
 न्यना बिज्याय् व भिक्षुपिसं “जिमिगु बिच्चे थुगु खँ चर्चा
 जुया च्वन” धका बिम्तियात । तथागतं हे भिक्षुपि ! आ जक
 मखु थ्व भिक्षु असुचिगाले कुत्युं वंगु न्हापानं अथे हे जूगु दु”
 धका उजुं जुया न्हापा अतीत यागु खँ कंना बिज्यात ।

“चतुप्पदो अहंसम्म त्वस्पिसम्म चतुप्पदो ।

एहि सीह निवत्तस्सु किन्नु भीतो पलायसि ॥

असुचीपूतिलोमासि दुग्गन्धो बासि सूकर ।

सचे युज्झतु कामोसि जयं सम्म ददामितेति ॥

अर्थ— हे पासा ! जि नं प्यपा तुति दुहा खः, छनं

व्यापा तुत्ति दुहं खः । वा सिंह त्वाय् वा छ छाय् ग्याना विस्थुं
वने त्यनागु ?

हे बंन्यल ! छंगु चिमिसँ पत्तिकं असुचि-खि जाया
दुर्गन्ध नँ बया च्वन यदि छं युद्ध याय्गु हे इच्छा यासां तभि
पासा ! बि छँत थौं त्याका हे छ्वया बीत्यना ।

थुगु जातक विस्तर पूर्वकं कँना बिज्यात । उगु समयस
सिंह जूह्य सारीपुत्र स्थविर खः । बंन्यल-फा जूह्य लालुदायी
जुयाच्वन । तथागतं थुगु धर्मदेशना न्ह्योने है बिज्याना "हे
भिक्षुपि ! लालुदायि भिक्षुं भतिचा जकगु धर्मं सयेका कया
उकियात बारम्बार दोहरे याना पाठ मयात । भतिचा जकगु
परियत्ति धर्मयात सयेका कया उकियात बारम्बार दोहरे
याना पाठ घोके याना मतयेब खतं नया फुना वनी धका उजुं
जुया थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः-

असज्जायमला भन्ता अनुट्ठानभल्ल धरा ।

मलं वण्णस्सकोसज्जं प्रमादे रक्खतो मलंति ॥

अर्थ- बारम्बार दोहरे याना पाठ घोकेमयाय्गु
विद्याया खिति खः । छँ मरम्मत्त मयाय्गु छँया खिति खः ।
बाँलागु वर्ण-रूप दुह्यस्या खिति आलसि चाय्गु खः । पा
च्वनीह्यस्या खिति प्रमादे भुले जुया च्वनेगु खः ।

पदार्थ- अन छुं छगू परियत्ति धर्मयात गुकिया
निम्ति बारम्बार दोहरे याना पाठ घोके मयात धासा उकि
ज्या मकाल धासा, खतनया बिमास जुया स्थनावनी न्ह्याबलेसं

स्थिर जुया च्वं च्वनी मखु उकिया निर्मित्ति “असज्जाय मला मन्ता” धका धागु खः । गुकिं याना जुलसां घर गृहस्ति च्वंपिसं थःगु छेँ यात बारम्बार अवसर दु दु बले स्वंधाय् दुनावःथाय् मरम्मत याना मदयेकल धासा व छेँ धैगु वस्तु नं खतंनया स्यना विनाश जुयावनी । उकिं “अनुठान मला धरा” धका धागु खः । गुकिं याना गृहस्थ जूसां प्रब्रजित जूसां आलसि जुया थःगु शरीर सफा सुग्घर याय्गु ज्या मयात धासा थ्व कीगु शरीर दुवर्णं जुया बांमलाना वनी । उकिया निर्मित्ति “मलं वण्णस्स कोसज्जं” धका धागु खः । गुकिं जुलसां साजया च्वंपिसं प्रमादं याना न्होवयेका च्वंसा अथवा म्हिता च्वंसा इपि सात वने मज्यू थाय् द्वाहाँ वना बिया अथवा जंगलि पशुतयेगु व खुँ तयेगु उपद्रवं बाधित जुया अथवा मेपिनिगु बुँ बाली द्वाहाँ वना बालिनया नुकसान ज्वीगु ज्या जूवनी । थमं नं दण्ड फये मालीगु बोफये माली । प्रब्रजित जूपिसं जुलसां चक्षु आदि खुगू द्वारयात रक्षा याना मतल धासा प्रमादं याना क्लेश द्वाहाँ वया थुगु शासनं कुत्युं वनी उकिं याना हे “पमादो रक्खतीमलं” धका धयातःगु खः । व प्रमाद जुया च्वनेगु जुलसां विनाश कोबुया ज्वीगु खतं नैगु खितिया थाय् जुया च्वंगुलि याना “मल” धैगु अर्थं जुया च्वंगु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं जनतापि श्रोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वंगु जुल ।

लालुदायि स्थविरया कथा सिधल ।

५. सुं छम्ह कुलपुत्रया कथा

“मलित्थिया बुच्चरितं” वैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता
वेलुवने वास याना च्वना विज्यावले सुं छम्ह कुलपुत्रया कारणं
याना आज्ञा जुया विज्यागु खः ।

वया जुलसां थः समानगु जात मिले जूह कुमाश्चि
छम्ह ब्याहा याना हल । व मिसा छेँ दुत हस्येनिस्स्ये हे त्यवः
का वनीह्य जुयावल । व कुलपुत्र व मिसायागु बांमलागु चाल-
चलनं याना लज्ज्याचाया सुयात थःगु खा कचने मछाला बुद्धया
सेवास वना निन्हूप्यनु लिपा तथागत नापलाना वन्दना याना
छखेलिक्क वना फेतुना च्वन । शास्तानं गथे खः उपासक छ
थौकन्हे खनेमदु धका धया विज्याय्व उगुवैत जुया च्वंगु दुःख-
यागु खँ विन्ति याना बिल । अले वैत तथागतं हे उपासक !
न्हापानं जि मिसात धैपि खुसि व लँ समान खः इपि खना
पण्डितपिसं क्रोध पिकाय् मज्जू धका धया वयागु खः । व
जुलसां भवं त्वप्पुया च्वंगुलि छिमिसं वास्ता मयात धका उजुं
जुया, वं याचना याय्वः—

यथा नदी च पन्थो च पाना गारं सभा पपा ।

एवं लोकित्थियो नाम वेलातासं न विज्जतीति ॥

अर्थ— गथे कि खुसि, लँ, भट्टि, सभा व जःरुं वैगु

लोकया साका खः । मिसात वैपि नं अथे हे खः इम्मिं गु समक
व नियम दै मखु ।

थुगु जातक विस्तार याना कॅना बिज्याना मिसात
जुलसां व्यभिचारी भाव, दान बिया च्वांपित नुगः स्यागु भाव
थुगु लोकं परलोकस सत्व प्राणिपित अकुशल कर्म विनाश याना
छ्वैगु जूगुलि खतनःगु खिति खः । अविद्या जुलसां सकल
खितियासिनं दकले सकले तःवंगु खिति खः धका वैबिज्याना
थुगु क्वेच्चवंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यातः—

मलित्थिया दुच्चरितं, मच्छेरं ददतो मलं ।

भला वे पापका 'धम्मा, अस्मि लोके परम्हिच ॥

ततो मला मलतरं, अविज्जा परमं मलं ।

एतं मलं पहत्वान, निम्मला होथ भिक्खवो'ति ॥

अर्थ— मिसातये खिति दुश्चरित्र खः, दानया खिति
नुगःस्यागु—कप्ति भाव खः, थुगु लोक व परलोकया खिति
पाप हे खः ।

थ्व स्वयानं तःवंगु खिति अविद्या खः, भिक्षुपि ।
उकिया निर्मित्थ थ्व खितियात मदयेका निर्मलपि ज्वीगु स्वो ।

पदार्थ— अन 'दुच्चरितं' धैगु थन व्यभिचार
याज्वीमु व्यभिचार या ज्वीपि मिसात जुलसां भातह्यस्यां नं
छे पितिना है, मां बोपिनि छे वंसां छ कुलया ह्यंवा जुया
वःह्य मिखां हे स्वे त्योह्य मखु धका पितिना है व मिसा

अनाथ जुया चाचा ह्यु जुया तःधंगु दुःख कष्ट स्यु ज्वी उकि
 वैगु दुश्चरित्र हे खिति धका धामु खः । । “ददतो” धैगु गुह्य
 दाताया बुँ जोते यागु बखते थ्व बुँयागु बालि द्वाहाँ वयेव
 शलाक भोजन आदि दानबी धका चिन्तना याना, बालि द्वाहाँ
 वयेव नुगः स्यागु लोभ चित्त उत्पन्न जुया वया त्याग चित्तयात
 रोके याई । वं नुगः स्यागुलि याना त्याग चित्तयात पना
 मनूतयेयु सम्पत्ति, दिव्य सम्पत्ति, निर्वाण सम्पत्ति धैगु स्वंगु
 सम्पत्ति लाभ ज्वीमखु उकि धागु खः “मच्छेरं ददतो मालं”
 धका । मेमेगुलीनं थुगु हे रूपं अर्थं थ्वीका काय्मागु जुल ।
 “पापकाधम्मा” धैगु अकुशल कर्म जुलसां थुगु लोकेन परलोके
 नं खतं नःगु खिति हे जक जूवनी । “ततो” धैगु च्वे धया
 वयागु खतं नःगु खिति याना “मलतरं” धैगु हाकनं मेगुनं
 आपालं खिति उत्पन्न याई धागु अर्थं खः । ‘अविज्जा’ धैगु
 च्यागु वस्तु यात मसीका च्वनेगु हे तःधंगु महानगु खिति खः ।
 “पहस्त्वान” धैगु थुपि खितित तोःतालि हे भिक्षुपि ! छिपि
 निर्मल खिति-खतनःगु मदुपि ज्वीगु स्वो धैगु अर्थं खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल
 आदिस थ्यक वन ।

सुं छह्य कुलपुत्रया कथा सिधल ।

६. सारिपुत्र स्थविरया शिष्यया कथा

“सुजीवं” वैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्याबले थुल्लसारिक वैह्य सारि-
पुत्र स्थविरया शिष्यया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

वं जुलसां छन्हुया दिनस वैद्ययागु ज्या याना न्ह्याब-
लेसं थथि ज्यागु आहार भोजन कयाहये धका धाल । स्थविरं
वैगु व वचन न्यना नंमवास्य सुमक च्वना सुतुसुतुं बिज्यात ।
भिक्षुपि विहारे ल्याहां वया व खं शास्तायात बिन्तियात ।
शास्तानं हे भिक्षुपि ! लज्यामचापि वैपि साहसी कोत थें
जुया न्यीङ्गू प्रकारगु माला नयेगुली च्वना सुखपूर्वकं जीविका
यानाज्वी । लज्या शरम चापि जुलसां दुःखसिया जीविका
याना ज्वी धका उजुं जुया थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया
बिज्यात ।

सुजीवं अहिरिकेन काकसूरेन धंसिना ।
पक्खन्दिना पगब्भेन संकिलिट्ठेन जीवति ॥

अर्थ- लज्यामचाह्य, कोथें लाका नयेगुली सूरह्य,
मेपिन्त हित मयाइह्य, क्वह्यं ह्य, तःधंछुह्य, मलिनह्य जुया
जीविका याय् अःपु ।

हिरी मता च बुज्जीवं, निच्वं सुधिगवेसिना ।

अलीनेन'प्यगवनेन सुद्धा'जीवेन पस्सवा'ति ॥

अर्थ- परन्तु लज्जित जुया, सर्वदा पवित्रतायागु गवेषण याना, अनालस्य जुया, तःधं छु मजूहा जुया, शुद्धगु जीविका याना च्वनेगु कष्टदायक जू ।

पदार्थ- अन "अहिरिकेन" धंगु लज्या शर्म मदये धुंक्षुपि निर्लज्जत । अज्यापिसं थः मां मखुपित थः मां धका, थः बो मखुपित नं थः बो इत्यादि प्रकारं धया न्यीछगू प्रकारगु माला नयेगुली च्वंपि जूसा सुखपूर्वकं जीविका याना नये फे । "काक सूरेना" धंगु सुराहा को समानहा गथे कि सुराहा को कुल छे च्वंगु यागु आदि कायगु इच्छा याना पःखा च्वे आदिस च्वना खुशि जुया स्वयाच्वंहा थे च्वना, मेगु हे कल्पना याना च्वंहा थे च्वंक, न्ह्यलं व्वाना च्वंहा थे च्वक जूसां च्वना, मनूतयेगु प्रमाद सीका तिन्हया वया "सू-सू" धका ह्याना छ्वेक छ्वेकं हे थले च्वंगु यागु जा आदि थःगु त्वाजाय्क कया बिस्थु वनी, अथे हे तुं लज्यामचापि मनूत नं भिक्षुपि नाप गामे द्वाहांवनायागु जा आदियागु व्यवस्था यावनी । अन भिक्षुपि भिक्षा बिज्याना थःत मात्राछि भिक्षा कया यंका प्रत्यवेक्षणा याना यागु त्वना कर्मस्थान भावना मने ल्वीकी । पाठ घोके याई । आसन शालास बेंपुना च्वनी । न मनूनं जुलसां अज्यागु ज्या छुं छुं मयास्य गामं प्यहां वनी वैत भिक्षुपिसं "धवयात बांलाक स्वया च्वं" धका स्वया च्वंसानं मखं छु याना, न्ह्यो वः छु याना, गठि फेना च्वंहाथे

याना, चीवर थासे तयाच्चंहा थें याना, जिगु थज्यागु ज्याछगू दनि धका धाधां आसनं दना गामे द्वाहां वना, सुथ न्हाप्पां दान बीगु व्यवस्था याना तःगु छेँ छ्खास वना छेँ च्वपि मनुत्तिसं खापा भतीचा तिना लुखाय् फेतुना कपाय् फेना च्वक च्वकं छपा ल्हार्ति खापा चाय्का दुने द्वाहां वनी । अले अन-च्वंपिसं वैत खना मंमदु मंमदु आसने फेतुका यागु आदि छु दुगु खः बं वैत बी । वं थःत माक्को नया बाकि जूगु लप्ते फेचिना यंकी थज्यापि मनुतयेत “काक सूर” सूर-बीरपि कोत धका धावनी । थज्यापि निर्लज्ज-लाजशरम मदुपि मनु जुया जीबिका याना ज्वी धैगु अर्थ खः । ‘धंसिना’ धैगु थुहा स्थविर साप हे त्यागिका धका धाइबले, छु जिपि जक त्यागी मजूला ? इत्यादि प्रकारं करपिनिगु गुण ध्वस्त याइहा जूगुलि वैत “धंसिना” धका धावनी । थथि ज्याहासिगु खँ न्यना ध्वनं अल्पेक्ष-त्यागिगु गुण दुहा खः धका समके जुया मनुत्तिसं दान बी योग्यहा व्यक्ति धका समके ज्वी । वं अबलेसंनिस्थे विद्वान जनपिनिगु चित्तयात ल्हातय् काय् मफया उगु लाभ सत्कारं न हीन जुया वना, थथे ध्वस्त जुयावंहा व्यक्ति थःगुनं परयागु नं लाभ-सत्कार बिनाश हे याना छ्वै । “पक्खन्दिना” धैगु पाखण्डि आचरण करपिसं यागु ज्यात थमं यानागु ज्यातथे वधना सुथ न्हाप्पां भिक्षुपि चैत्यया आसपासे चक्रमष याना कर्मस्थान मतील्कीकेया लागी छथाय् भतीचा फेतुना, अनंदना गांसे द्वाहां वनेक ख्वासिखा ह्यासुगु वस्त्रं पुनेगु सिखाय् अजलं उलेगु छथंले सँ छथनेसू इत्यादि प्रकारं थःत छायांये छीपे

यात्मा, गुलि बं पुनाच्चंहा थें च्वंक च्वाफि छको उखेंथुखें संका
 थः कोठाया लुखापाखे वनी । मनूत सुथ न्हाप्पां चैत्य वन्दना
 याय् स्वांमा चढे याय् धका वैबले वैत खना थ्व विहार थ्व
 मचाया कारणं याना बांलाना सप्फा सुग्घर जुया च्वन धका
 समके जुया छिमिस थथे याना च्वनेगु तोःतेमते न्हैं धका
 घया वैत दान बी योग्यहा धका समके ज्वी थज्यागु रूपं
 पाखण्डि जुल बांलाक जीविका याना च्वनेगु यात धानु खः ।
 “पगभेना” धैगु काय दुस्साहसिगु ज्यां संयुक्त जुया च्वंहासित
 धागु खः । “संकलिट्टेन जीवितं” धैगु थुगु प्रकारं जीविका
 यानां म्वाना च्वंपि मनूत जुलसां क्लेश सहितगु जीवित धका
 धाव्की थ्वनं दु ज्जीवित पापिगु जीवित हे जूवनी धैगु अर्थ
 खः । “हिरीमताच” धैगु लज्या भय सम्पन्न जुया च्वंहा
 व्यक्ति दुर्जीवित वं जुलसां मां खःपित हे जक जिमि मां धका
 इत्यादि प्रकारं घया अघार्मिकगु प्रत्तम्य वस्तु यात गूठ
 (=बसुचि) थें घृणाचामा धार्मिक रूपं समान रूपं आहार
 मा जुया छेखा पत्तिकं कोलाक भिक्षा वना जीविका याना
 कष्ट सहित जीविका याना जीवन हना च्वनी धैगु अर्थ खः ।
 “सुन्निगवेसना” धैगु शुद्धगु कायकर्म आदि माला जूपित धागु
 खः । “अजीनेन” धैगु जीविका याय्गु छगुली हे जक लिप्त
 मजुस्य-प्यपुना मच्चंस्य । “सुदाजीवेज पस्सता” धैगु थथि-
 प्याहा व्यक्ति जुलसां शुद्धगु आजिविका दुहा व्यक्ति धका
 धावनी । इकिया निम्ति थुगु प्रकारं शुद्ध जीवन यात हे
 च्वन्तव परिशुद्धगु जीविका धका सार रूपं बांलाक खंपिसं

दुःख कष्ट रूपं हे बांलागु शुद्धगु जीवन बिते याय्गु स्वै धका धागु अर्थ सः ।

धर्मदेशनाया अन्तस अम्मालं मनूत श्रोतापन्न फलं षादिस थ्यंकः वन ।

सारीपुत्र स्थविरया शिष्यया कथा सिधल ।

★ ★ ★

७. न्यासम्ह उपासिकापिनि कथा

“यो पाणमति पातेति” धेगु थुगु धर्मदेशना शास्तः जेतवन महाविहारे वास याना च्वना बिज्याबले न्यासःह्य उपासकपिनिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु सः ।

इपि मध्ये जुलसां छह्यास्यां “पाणातिपात वेरमणि सिक्खापद” छगू हे जक रक्षा याना च्वन । मेमेपिसं नं मेमेगु छगू छगू शिक्षापद हे रक्षा याना च्वन । छन्हुया दिवस इमिसं जि थाकुगु शिक्षापद रक्षा याना च्वना । जि दुष्करगु ज्या याना च्वना धका वादविवाद जुया, तथागत याथाय् वना वन्दना याना, उगु समाचार बित्ति यात । शास्तानं इमिगु सँ न्यना छगू शील यात हे नं चीघं तःघं धका धया मबिज्यास्ये

शील रक्षा यांना चवने थाकु धैविज्यात्ता थुगु ववेच्वंगु गाथा
आज्ञा जुया विज्यातः—

यो पाण'मति पातेति मुसावाइच्च भासति ।
लोके अदिन्नं आदियति परदारच्च गच्छति ॥
सुरामेरयपानं च यो नरो अणु युञ्जति ।
इधे'व मेसो लोकास्मि मूलं खणति असनो ॥

अर्थ— प्राणहिंसा याहासिनं, ऊठ बोलेयाहासिनं, खुया
काहासिनं, परदार व्यभिचार याहासिनं, अयेला थ्वं आदि
मद्यपान याहासिनं, थुगु हे लोके थःगु 'हा' लेहें थना छ्वई ।

एवम्भो पुरिस जानाहि, पापघम्मा असञ्जाता ।
मातं लोभो अघम्भोच, चिरंदुक्खाय रग्घयुं ॥

अर्थ— हे पुरुष ! असंयमीह्य व्यक्ति पापि जुई घका
सीकि, छन्त लोभं व अघमं चिरकारतक दुक्ख मबीमा ।

पदार्थ— अन 'यो पाण'मतिपाते' धैगु साहसिक आदि
खुगु प्रकार यागु प्रयोगस छगु प्रयोगं जूसां मेपिनिगु जीविति-
न्दियचप्फुना छ्वया बी । "मुसावाइं" धैगु मेपित फाइदा
ज्वीमखुगु मखुगु-ऊठ खं नं ल्हाई । "लोके अदिन्नं आदियति"
धैगु थुगु सत्व लोकस थैय्यावहारादि छगुलि जक जूसां खुया
काय्गुलि मेपिनिगु सम्पत्ति खुया काई । "परदारं च गच्छति"
धैगु करपिनि रक्षा यांनातःपि गुप्त यांनातःपि स्वातितयेनाप
जूसां भुले जुया कुकर्मयागु ज्या याज्वी । "सुरामेरय पानञ्च"

धैगु सुं छह्य अयेला थ्वं त्वनेगुली लगे जुया च्वनी । सेवन
याना च्वनी । बारम्बार त्वना ज्वी धागु खः । “मूलं खणति”
धैगु परलोकयागु खँला छखेंतया व मनूनं जुलसां थुगु हे लोके
थःगु छेँ बुँ बस्तु आदि ब-हःतया व दामं अयेला थ्वं त्वँत्वँ
थःगु हा भमं हे तुं ह्युया अमाथ फोर्गि जुया चाचा ह्यु ज्वी ।
“एवम्भो” धैगु न्यागु प्रकारया दुस्सील कर्म याना ज्वीह्य
मनूयात सम्बोधन यानातःगु खः । “षापधम्मा” धैगु नीच-
मभिगु धर्मयात धयातःगु खः । “असञ्जाता” धैगु आर्य
संयम आदि रहित जुयाच्चंहा । “अचेतसा” धैगु पाठ याय्गुली
नं मन-चित्त मदुह्य धैगु अर्थ खः । “लोभो अधम्माच” धैगु
लोभ व द्वेष थ्व निगुलि हे अकुशल-पापया जडा-हा खः ।
“चिरं दुक्खमय रन्धयुं” धैगु ताकालतक्क नरक दुःख आदिया
लागी व हे अकुशल धर्म पाके ज्वीके मोलेमा महि मथेया थे
मथे याके म्वालेमा धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस न्यासःह्य उपासकत श्रोतापत्ति-
फलस प्रतिष्ठित जूवन-अन मूँतःपि मेपि मनूतयेव नं धर्मदेश-
ना सार्थक जुयावन ।

न्यासःह्य उपासिकापिनि कथा सिधल ।

द. तिस्स श्रामणेरया कथा

“इत्थं तिस्से” धं गु थुगु धमंदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे वास याना च्वना बिज्याबले तिस्स धंहा मचाह्हास्या
कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

व ल्याय्हाचाहा श्रामणेर जुलसां अनाथापिण्डक
महाजनया व विशाखा महाउपासिकाया न्यासःहा आर्यश्रावक
आदिपित दान ब्यूगु यात अःकथं खँ लहाना निन्दा चर्चा
याना जुल । असदृश दान यात नापं निन्दा हे याना जुल ।
इमिगु दान खाउगु प्राप्त जुल घाःसा खाउस्येच्चंगु दानबिल
घका निन्दा याना जुल । क्वाक्क-पुक्क दान ब्यूसा क्वाक्क
च्वी च्वी पुक्क दान बिल घका निन्दा चर्चा याना जुल ।
भतीचा जक दान ब्यूसा छाया थुमिसं भतीचा जक दान ब्यूगु
घका निन्दा चर्चा याना जुल । आपा दान ब्यूसा थुमिगु छे
अन्न तयेथाय् मंत थे भिक्षु धीपित मात्राछि जक दान बी
म्वाला ? थुलिर्मिछ यागु, जा इत्यादि सित्ति वन ।” घका
निन्दा चर्चा याना जुल । थः थःथितिपित जुलसां अहो !
जिमि थःथितिपिनिगु छेला प्यंगु दिशां बिज्याइपि भिक्षुपित
जहरं थे का इत्यादि घया प्रशंसा यानाच्वनी । व श्रामणेर
जुलसां छहा ध्वाका पालेया काय् जुयाच्वन । व श्रामणेर वया
बौहा नाप जनपद चारिकास चाह्यु वरु श्रावस्ती ध्यंका
प्रव्रजित जूवःम्ह खः । अले भिक्षुपिसं वं अथे दातापिसं ब्यू

ब्यूगु दानयात निन्दा चर्वा याना जूगु खना ध्वयात लाय्माल
 घका चिन्तना याना “हे आयुष्मान ! छं थःथितिपि गन दु ?”
 घका न्यनेव व “थुगु गामे दु” घका लिसः ब्यूगु न्यना निह्वा-
 प्यह्वा श्रामणेरत अन छ्वया स्वोके छोत । इपि अन उगु गांमे
 वना गांया दुने आसन शालास फेतुना इमित गांमेच्चंपिसं
 सत्कार यावयेव— “थुगु गामं प्रब्रजित जुयाच्चंम्ह तिस्स घंम्ह
 सुं मच्चंम्ह दु ला ? थन वया थःथितिपि सुखः ?” घका
 न्यन । अन सूं वःपि मनुतिसं थनच्चंगु गृहस्थ कुलं प्याहां वना
 प्रब्रजित जूवंपि मस्त ला सुं मदु थुपि श्रामणेरतिसं थथे छाया
 न्यना च्वंगु थे ? घका चिन्तना याना— “भन्ते ! छंम्ह
 ध्वाका पालेया काय् कःमितये नाप श्रावस्ती वना प्रब्रजित
 जूवन घका धागु ला न्यना तयागु दु । आंम छलपोलपिसं
 न्यना बिज्यागु वया लागी हे ज्वीमा ।” घका इमित न्यकल ।
 इपि ल्याय्म्हपि भिक्षुपिव श्रामणेरतिसं अन गामे वया सुं
 तःमिपि थःथितिपि मदु धैगु बांलाक सीका श्रावस्ती ल्याहां
 वया “भन्ते ! अज्यागु छुं हे कारण मदयेकं हे तिस्स श्रामणेरं
 विप्रलाप याना जुल” घका उगु यथार्थंगु खं भिक्षुपित न्यंका
 बिल । भिक्षुपिसं नं व खं तथागतया थाय् वंना विन्ति
 यावन । तथागतं हे भिक्षुपि ! आ जक मखु ध्वं शेखियाना
 फवी” याना जूगु न्हापानं थथे हे याना वःगु दु ।” घका उजुं
 जुया भिक्षुपिसं प्रार्थना याय्व वैगु अतीत यागु खं कना
 बिज्यातः—

“बहुम्पि सो विकत्थेद्य अञ्जं जनपदं गतो ।

अम्वागन्त्वान् दूसेद्य भुंज भोगे कटाहका'ति ॥

अर्थ— हे कटाहक ! छं मे मेगु जनपदे देशे वना शेखि-पवीं याना वये धुं कल । आ छं मेपित वना दुषित याहुं । दुगु भोग सम्पत्ति सुमक भोग याना च्वं ।

थुगु कटाह जातक विस्तारपूर्वक कंना बिज्याना “हे भिक्षुपि ! गुह्य व्यक्ति जुलसां मेपिसं भतीचा जूसां भिगु जूसां मभिगु जूसां दान बीगु मेपित जक व्युगु थःत मव्युगु खना मन सुख मदये की (=खिन्न ज्वी) व अज्याह्य व्यक्ति ध्यान जूसां विदशंना जूसां मार्गफल आदि जूसां साक्षात्कार याना काय् फं मखु धका उजुं जुया बिज्याना धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यातः—

ददाति वे यथासदं, यत्थ पसादनंजनो,
तत्थ सो मङ्कु भावं वा, परेसं पान भोजने
न सो दिवा वा रत्ति वा, समाधि अधिगच्छति ॥

अर्थ— लोक जनपिसं थःथःगु श्रद्धा तथा प्रसन्नतानुसार दान बी, गुह्यसिनं मेपिनि नैगु व त्वनीगुली अशन्तोष जुया खिन्न जुयाचवनी, उम्ह व्यक्तियात चान्हे न्हिने गुबले हे शान्ति समाधि धैगु दे मखु ।

यस्सचे'तं समुच्छिन्नं, मूलधच्चं समूहतं ।
स वे दिवा वा रत्तिवा, समाधि अधिगच्छती ति ॥

अर्थ— गुह्यसिनं थुजागु स्वभाव यात हां नापं लिना मद्येका छ्वै, उह्य मनूनं चान्है नं न्हिने नं न्ह्याबलेसं शान्ति तथा समाधि साक्षात्कार याना काय् फँ ।

पदार्थ— अन “ददाति वे यथासद्ध” धैगु सागु मसागु इत्यादि छुं छगू नयेगु वस्तु दान बीबले मनूतिसं थःथःगु श्रद्धाया अनुसारं दान बी धागु खः । “पसादन” धैगु न्हूपि अथवा स्थविर भिक्षुपित गुह्यं गुह्यं भिक्षुपि खना इमि मन प्रसन्न ज्वी इमित दान बीबले थःथःगु गच्छे अनुसारं मन प्रसन्न जूपि भिक्षुपित हे जक दान बी धागु खः । “तत्थ” धैगु व उगु मेपिनिगु दान व्यूगुली गुह्यं गुह्यं भिक्षुपि जित भतिचा जक बिल, जित मसागु बिल धका मन खिन्न याना च्वनी । “समाधि” धैगु व उक्त व्यक्ति चान्हे जूसां न्हिने जूसां उपचार अप्पण ध्यान या रूपं अथवा मार्गं फलया रूपे जूसां समाधि लाभ याना काय् फँ मखु (धागु खः) “यस्सचेतं” धैगु गुह्य व्यक्ति व अज्यागु थासे मन खिन्न याय्गु मन सुख मद्येका च्वनेगु संख्यात अकुशलस थ्यंकः वंपिसं थःगु हा समेतं चाना अरहन्त ज्ञानं नं कुत्युं वया व अर्थि ज्यागु हे बांमलागु भावनास थ्यंकः वनी धागु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत भोतापत्ति आदि फलस थ्यंकः वंगु जुल ।

तिस्स भ्रामणेरया कथा सिधल ।

९. न्याम्ह उपासकपिनि कथा

“नत्थि राग समो” धेगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना चवना बिज्याबले न्याह्य उपासकपिनिया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

इपि जुलसां छन्हया दिनस धर्मश्रवण याय्गु इच्छा याना विहारे वना, तथागतयात वन्दना याना, छ्खे लिक्क फेतूवन । बुद्ध धैपिसं थ्व क्षत्रित थ्व ब्राह्मण थ्व धनि थ्व गरीब थ्वयात भचा बांलाक धर्मदेशना याना छ्वे थ्वयात भचा कम्सल ज्वीक धर्मदेशना याना छ्वे धका थथे गबलेसं मतीतया बिज्याई मखु । सुं छह्वासित धर्मदेशना याना बिज्यात धासा धर्मयागु गौरव न्ह्योने तया बिज्याना, आकासं गङ्गाजियागु धारा क्वाहाँ वःथे देशना याना बिज्याई । अथे धर्मदेशना याना चवना बिज्याईबले जुलसां तथागतया न्ह्योने च्वंच्वंपि इपि न्याह्य उपासकपि मध्ये छह्वा फेतुना हे न्ह्यलं व्वाना च्वन, छम्हस्यां वे पतिचां कुटि कुटि यानाच्वन, छम्हस्यां सिमाकच्चा छकचा ज्वना संका च्वन, छम्हस्यां आकासे तोलःहँ स्वया च्वन, छम्हस्यां जुलसां बांलाक एकचित्त याना धर्म श्रवण याना च्वन । आनन्द स्थविरं तथागतयात पंखां गाय्कु गाय्कुं इमिसं अथे याना च्वंगु आकार खना शास्तायात बिन्ति यात— “भन्ते छलपोलं इमित तःसतं नँ न्यागुथे च्वंक धर्मदेशना याना बिज्याना च्वन थुमिसं जुलसां

छलपोल बे ज्याम्हस्यां घर्मदेशना याना च्वना बिज्यातं नापं
इमिसं थवे वथे सना फेतुना च्वन ।” वका बिन्ति यात ।
अले तथागतं- “हे आनन्द ! छं थुमित म्हस्यू ला ?”

“म्हस्यू भन्ते !”

“शुपि मध्ये हुं न्ह्यलं व्वाना च्वंहा मनु थवयां न्हापा
न्यासःगु जन्मतक्क सर्पं योनी जन्म कया थःगु फणे छद्योदिका
च्वना वल । आ थन नं वं न्ह्यलं व्वाना च्वन वैगु न्हाय्पने
जिगु सः द्वाहाँ मवं ।

“गथे खः भन्ते व मनु कोलाक हे न्यासःगु जन्मतक्क
सर्पं योनी जन्म जुया वःगु ला ? अथवा बिच्चे बिच्चे जक
जुया वःगु ?”

“हे आनन्द ! वैगु जुलसां गबलें मनु जुया, गबलें
देवता जुया गबले नाग जुया थुगु नकसां अतः अतः उत्पन्न
जुया वःहासिगु उत्पत्ति सर्वज्ञता ज्ञानं नापं छुटे याना काय् फे
मखु । कोलाक हे व न्यासःगु योनि नाग योनी जन्म कया
न्ह्यो वयेका वलं नापं वया न्ह्यो वयेका च्वने मगानि । पति
चां बे कुटि कुटि सना च्वंहा न न्यासःगु जन्मतक्क दम्बियागु
योनी जन्म जुया चा यागु बं ह्युत्तु ह्युया वल । आनं वं
चाय् कुटि कुटि सना जिगु सःले ध्यान मछो । थव सिमाकच्चा
संका च्वंहा मनु कोलाक न्यासःगु जन्मतक्क माक्कया योनी
जन्म जुया अनं वं न्हापायागु बान्हिया अनुसारं सिमाकच्चा
संका हे च्वन वैगु न्हाय्पने जिगुसः द्वाहाँ मवं । थव आकासे

वाताहाँ स्वया च्वंहा मनु न्यासःगू जन्मतक्क आकासे नॅगु
स्वैहा जोतिस जुया जन्म जुया वल । न्हापा यागु बान्हि
अनुसारं थौं नं वं आकासे हे स्वया च्वन । वैगु न्हाय्पने जिगु
सः द्वाहाँ मवं । थ्व एकचित्त याना धर्मश्रवण याना च्वंहा मनु
जुलसां कोलाक हे न्यासःगू जन्मतक्क स्वंगू वेद पारंगत जूहा
मन्त्र वोंकीहा ब्राह्मण जुया जन्म जुयावल । आनं वं मन्त्र
लुमंका बिचा याना च्वं थें बांलाक एकचित्त याना धर्मश्रवण
याना च्वन । धका आज्ञा दयेका बिज्यात ।

“भन्ते ! छलपोलं यागु धर्मदेशना मनुतयेगु छेँगू
तछ्चाना कोँचे दुने च्वंगु स्यंले थ्यंक द्वाहाँ वं । छःपि थें
ज्याहा व्यक्ति धर्मदेशना याना बिज्यातं नापं थुमिसं छाय्
बाँलाक मन्यंगु ज्वी ?”

“हे आनन्द ! छं छु जिगु धर्मदेशना न्यने अःपु धका
च्वना ला ?”

“अथे जूसा छु भन्ते ! छलपोलयागु धर्मदेशना न्यने
थाकुला ?”

“अथे हे खः आनन्द !”

“अथे छाय् जूगु भन्ते ?”

“हे आनन्द ! बुद्ध धका अथवा धर्म धका अथवा संघ
धैगु पद थुपि सत्त्व प्राणिपिसं अनेक कल्प सलंसः तक्क न्यना
बःगु मद्दु । उकिंया निर्मित्त थुमिसं धर्मयागु खें न्यने मफया
थागा मद्दुगु थ्व संसारे जुलसां थुपि सत्त्व प्राणिपिसं अनेक

प्रकारगु पशु कथा हे जक न्यना वया च्वन । उकि अयेला श्वे
 त्वनोगु भट्टी वना तास ह्मितीगु पुचले च्वंच्वनेगु, प्याखं मो
 तयेनाप म्ये हाला प्याखं हुया हे जक समय बितये याना
 जुल । धर्मश्रवण याय् मफुत ।”

“छुकि याना इमिसं अथे धर्मश्रवण याय् मफया च्वंगु
 खः भन्ते ! ?”

“हे आनन्द ! रागया कारणं याना, द्वेषया कारणं
 याना, मोहया कारणं याना, तृष्णाया कारणं याना धर्मश्रवण
 याय् मफया च्वन । श्व संसारे रागसमानगु मि मेगु छुं मदु ।
 उकि नौ-खरानि हे बाकि मज्जीक सत्त्व प्राणिपित भस्म याना
 छ्वे । गबले जुलसां न्हेहा सूद्यो लुयावः गुलि याना कल्प
 विनाशकारी भि याना नं छुं हे बाकि मज्जीक श्व संसारयात
 छ्वयेका छ्वे व अथे ज्वीगु जुलसां गबलें गबलें जक खः । राग
 रूपी मि छ्वयेकामच्चं घैगु समय दुगु मखु । उकिया निम्ति
 राग समानगु मि, द्वेष समानगु ग्रह, मोह समानगु जाल, तृष्णा
 समानगु खुसि श्व संसारे मेगु छुं दुगु मखु, घका उजुं जुया
 थुगु क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा दयेका विज्यातः—

नत्थि राग समो अग्गि नत्थि दोससमो गहो ।

नत्थि मोहसमं जालं नत्थि तण्हा समोनदीति ॥

अर्थ— राग समानगु मि मेगु मदु, द्वेष समानगु ग्रह
 मेगु मदु, मोह समानगु जाल मेगु मदु, तृष्णा समानगु खुसि नं
 मेगु छुं मदु ।

पदार्थ—अन “राग समो” घैगु कुं ञादि छुं खने मदयेक दुने दुने हे मि उत्पन्न जुया मनयात छ्वयेके योह्य राग समानगु मि मेगु छुं हे मद्दु (धागु खः) “दोस समो” घैगु लाखे नं ज्वनीगु, अजिगरं-सर्प जोनीगु, सोजणोँजं जोनीगुलि छगू हे जक आत्म भावस जोना काय्फु द्वेष रूपी ग्रहं जोने लात धाय्व छगू जक जन्मे जोनी मखु जन्मजन्मान्तर पत्तिकं हे जोना यंकी उकिं द्वेष समानगु ग्रह थ्व संसारे मेगु छुं दुगु मखु । “मोह समो” घैगु थ्व संसारे त्वपवीयोगु, चिना-तयेयोगु, बन्धने लाका तयेयो घैगु अर्थ खः । उकिं थ्व संसारे मोह समानगु जाल मेगु छुं दुगुमखु । “तण्हा समो” घैगु गङ्गाजि खुसि आदि लखं जायाच्वन, घटे जुया च्वन, सुखे जुया च्वन घैगु खने दु । तृष्णा घैगु खुसि जुलसां अये जाया च्वन, घटे जुया च्वन घैगु खने दै मखु । पूर्ण याय् मफैगु-जायेके मफैगु अर्थ याना तृष्णा समानगु खुसि मेगु छुं मद्दु घैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस व एकचित्त याना धर्मश्रवण याना च्वंहा उपासक श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । मेपि अन मूँवःपि जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुया वन ।

न्याह्य उपासकपिनि कथा सिधल ।

१०. मेण्डक महाजनया कथा

“सुदस्सं” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता भद्दिय नगर आश्रय याना जातिया वने वास याना च्वना विज्याबले मेण्डक महाजनया कारण याना आज्ञा जुया विज्यागु खः ।

तथागत जुलसां अङ्गुत्तरापस प्पारिका चाहिला विज्याज्यां मेण्डक माहाजन व महाजननी च्चन्दपदुम तथा महाजनया काय्ह धनञ्जय महाजन व भौह्य सुमना देवी व छयेह्य व विशाखाया वया दास-च्यो पूर्ण धंपि थुमिगु श्रोता-पत्ति फल उपनिस्सय सम्पत्ति खंका विज्याना, भद्दिय नगरस विज्याना जातिय वनस वास याना च्वना विज्यात । मेण्डक महाजनं तथागत अन विज्याना च्वंगु समाचार सिल । व महाजनया नां मेण्डक धका धागु छुया निर्मित्ति धासा ? वया जुलसां छेया ल्यूने च्यागु करीसति दुगु थासे किसि सल दोहं पाय् धिकःपि लुं यापि ब्यांचात पृथ्वी तज्याना जंधुलिजंधू ल्वाका उत्पन्न जुया वल । इमिगु हात्वी न्याता रंगया कायागु ग्वारां प्वातिना तल । घ्यो, चिक कस्ति मट्टा आदि अथवा वस्त्र, गा, वह, लुं इत्यादि यागु आवश्यक जुल

● प्पंगु अमुन यात छगु ‘करीस’ धाई (प्पफा वा पुसा पीज्यूगु थाय् यात छगु ‘करीस’ धाईगु खः ।

धाय्व व ब्यांचातयेगु ह्युत्वी प्वातिना तःगु का ग्वारा लिकया
 बीव छह्य जक ब्यांचिगु ह्युतुं हे जम्बू द्वीपे च्वपि मनूत
 दक्कोसित गाक्क घ्यो, चिकं, कस्ति, मट्टा, वस्त्र, गा, वह, लुं
 प्याहाँ वैगु जुया च्वन । अबलेसंनिस्ये व महाजन मेण्डक
 महाजन धैगु नामं (लोके) प्रसिद्ध जुल । वैगु न्हापा न्हापा-
 यागु कर्म छु खः ? धाःसा विपस्सी तथागत या समयस
 जुलसां थ्व महाजन अवरोज धैम्ह कुटुम्बया भिचा पाजुम्ह
 स्यागु समानगु नां दुम्ह अवरोज धैम्ह नां दुम्ह व्यक्ति जूवन ।
 अले वया पाजुम्हस्यां तथागत यात गन्धकुटी दयेकेगु ज्या थाले
 यात । व वै थाय् वना पाजुम्ह व थः निम्ह मिले जुया दयेके
 धका धायेवं जि मेपि नाप असाधारण ज्वीक याकःचां हे जक
 दयेके धका धाल । वं प्रतिक्षेप याय्व थ्वं थुगु थासे गन्धकुटी
 दयेकेब थुगु थासे लाक्क कुंजर शाला धैगु दयेका बी माल
 धका मती चिन्तनायाना, जगल माःमागु सामान काय्के छ्वया
 छगःथां लुं भुनातःगु, छगः वहलं भुनातःगु, छगः माणिक्य
 रत्नं भुनातःगु, थुगु प्रकारं थां धलि खापा लुखा ऊचा गुम्बज
 आय्पा सकल हे लुं पानातःगु दयेके बिया गन्धकुटीया न्होने
 च्वंगु थासे तथागतया लागी न्हेगू रत्नं दयेका तःगु कुंजर
 शाला धैगु होल छगू दयेके बिल । उकिया चोने ख्वातुगु
 ह्याउस्ये च्वंगु लुंयागु गुम्बज ग्वारा भिपूयागु गजू तयेके बिल ।
 कुंजर शालाया दथ्वी च्वंगु थासे रत्न मण्डप दयेके बिया
 धर्मासन स्थापना याके बिल । उकिया तुति खो ख्वात्तुक रत्न
 जरे यानातःगु जुया च्वन । प्यखोया तःले जुलसां लुंयापि

ब्यांचात दयेके बिया धर्मासनया प्यपा तुत्ति उकिया द्योने
 दिके बिल । निह्य ब्यांचात दयेके बिया तुत्ति दिकेगु पीढाया
 तःले तयेके बिल । खुह्य लुंयापि ब्यांचात दयेके बिया मण्डप-
 या छ्वाखेरं तयेके बिल । धर्मासनया लासा न्हापालाक सुकां
 थाकेबिया उकिया दध्वी लुंयागु सुकां थानातःगु क्वेचि
 (=तिन्हा) लायेके बिल । व धर्मासनयागु लिधंसा श्रीखण्ड
 चन्दन यागु जुया च्वन । थुगु प्रकारं कुंजर शाला दयेकेगु
 ज्या सिधयेका उकि यागु परिस्था उत्सव याय्गु धका खुई
 च्यादो भिक्षूपि सहित शास्तायात निमन्त्रणा याना प्यलातक्क
 दानबिया अन्तिमगु दिन खुनु स्वपु स्वपु चीवर दान यात ।
 अन न्हूपि भिक्षुपित दोद्धि दां वंगु चीवर प्राप्त जुल । थुगु
 प्रकारं विपस्सी तथागतया समयस पुण्य कर्म याना, अनं
 सिनावना देव लोके व मनुष्य लोके चाचाहिला च्व च्वं थुगु
 भद्रकल्पस वाराणसी नगरे माहानगु भव भोग दुगु महाजन
 कुले उत्पन्न जुया वया नां वाराणसी महाजन धैगु जुयाच्वन ।
 व छ्नुह्या दिनस जुजुया सेवास वना च्व च्वं ले पुरोहित
 बाजे खना- “छु खः आचार्य नक्षत्र ज्योतिष मुहुर्त स्वया
 विज्यानागु दु ला ? धका न्यन । “खः साहुजु ! स्वया वयागु
 दु । जिमि मेगु ज्या हे छु दुगु धका ?” धका धाय्व-
 “अथे जूसा थ्व जनपद यात छु छु ज्वीगु ले ?”
 धका न्यन । “मेगुला छु ज्वीगु मदु तर छगू भय
 उत्पन्न ज्वीगु दु ।” व भय धैगु छु ले ? गज्यागु भय
 ले ?” धका न्यनेव पुरोहित बाजे- “व भय धैगु दुभिक्ष

अथ खः महाजन !

“गबले ज्वीगुले ? पण्डित बाजे ?”

“थनिं स्वदँति लिपातिनि ज्वी महाजन !” व खँ
 न्यना महाजनं आपालं बुँ ज्या याके बिया, छेँ च्वंगु धनं नं
 वा-अनाज हे जक न्याना फिसोंगूत्या गोदाम दयेके बिया,
 फुक्केसँ वां जायेके बिल । भण्डार गोदामे मन्हाक्को पिने
 भखारी त्यप आदिस जाय्क तयेके बिल । बाकि दुगु वा बेँ
 गाम्हुईका जाय्क तयेके बिल । उलि याय् धुंकांनं बाकि
 जुया च्वंगु वा चानाप ल्वाक छचना न्हाय्का अंगले ल्यून
 तयेके बिल । वं लिपायागु समयस दुर्भिक्ष जुया वःबले न्हापा
 सचेयाना तःगु वा-अनाज नँनं भण्डार-गोदामे व त्यप आदिस
 तयातःगु वा फुना वनेव थः परिजन ज्यामि मनूतयेत सःता
 धाल- “छिपिं पर्वत पाखे वना जीविका याहुँ । सुभिक्ष ज्वीबले
 हाकनं जि थाय् वया ज्या यावये न्हाय्पि या वा । ह्यापिं
 अनसंतुं च्वं च्वना जीविका याना च्वँ ।” इमिसं अथे हे यात ।
 व महाजन याके जुलसां थःत सेवा याइहा पूर्णं धँम्ह सेवक
 छहा हे जक ल्यन । व नाप्पं महाजन, महाजननी, कायहा व
 भौहा थुपि न्याहा हे जक व छेँ ल्यना च्वन । इमिसं बेँ
 गाम्हुया गाडे यानातःगु वा नं लिकयानया फुना वनेव अंगले
 ल्यूने तयातःगु वापौला लखे प्याका सिला अनं प्याहां वःगु
 वा सुया नया जीविका यानाच्वन । अले महाजननी नं लिपा
 अनाज दुर्लभ ज्वीवले नयेत धका अंगले चानाप प्यप्पुना च्वंगु

वा सो सो याना कया लखं सिला निमनाति वा प्राप्त याना कया वा सुया जाकि छमनाति दुर्भिक्ष ज्वीबले खुँत योक्को दु धका, खुया यंकीगु भयं थल छगले तथा पुसा तथा जमीने गाडे याना सुचुका तल । तदनन्तर महाजन जुजुया चाकरी बना ल्याहाँ वया थः पत्तियात धाल “प्रिये ! नयेपित्यात नयेगु वस्तु छुं दु ला” ? धका न्यन । महाजननी नं छुं मद्दु धका मधास्य- “स्वामि ! जाकि छमनातिला दनि ।” धका लिसः बिल । व गन दु ? धका न्यनेव “खुँ तयेगु भयं बे गाःम्हुया गाडे याना तथा ।” “अथे जूसा वहे जूसां लिकया जा थु” धका धाय्व साहुनी नं- “यदि यागु दयेकल धाःसा निकोयात गाई, जा थुल धासा छकोयात सिवेत गाइ मखुत छु याय्गु स्वामि ?” धका न्यनेव महाजनं कीके मेगु अन्न मन्त सी जतिक मास्येंलि जा छसां नयाहे सिना वने जाहे थुयाव्यु ।” धका धाल । साहुनी नं जा थुया व जा न्यागू भाग थया महाजन यागु भाग जा ताना न्होने तथाबिल । उगु क्षणस जुलसां गन्धमादन पर्वते प्रत्येक बुद्ध छह्य समाधि दना बिज्यात । समाधि याना च्वनेबले जुलसां समाधि यागु बलं याना नयेपित्यागु सी दै मखु । समाधि दना बिज्याय् धुंका जुलसां प्वाथे मि छ्वया च्वंथे च्वंक नयेपित्याना वै । उकिया निर्मित वसपोलपिसं आहार लाभ ज्वीगु थाय् स्वया जक भिक्षा बिज्याई । उखुनुया दिने जुलसां वसपोलपित दान बीफुपि मनूत तुरन्त हे उकियागु फल विपाक मन्त्री-सेनापति यागु पदवि आदि प्राप्त जूवनी । उकि वसपोल प्रत्येक बुद्धं नं

दिव्यचक्षु द्वारा स्वया विज्याबले सकल जम्बूद्वीपस दुर्भिक्ष भय उत्पन्न जुया च्वन । महाजनया छे जुलसां न्याह्य जहानया लागी छमनाति जाकिया जा थुयातल । थुपि श्रद्धादुपि खः ला ? थुमिसं जित आहार द्वारा संग्रह याय् फै ला ? धका (विचा याना स्वैविज्याना) इमिके श्रद्धादुगु व दान बीगु समर्थ दुगु भाव खंका विज्याना भिक्षापात्र कया चीवर पुना महाजनया पिखालखी थः भिक्षाया लागी दना च्वगु वचना विज्यात । महाजनं वसपोल अथे दँना च्वंगु खना प्रसन्न चित्त-याना “न्हापा नं जि दान बिया मवयागुलि याना थथि ज्यागु दुर्भिक्ष जूगु स्वया च्वने माल । थ्व जा छसानं जुलसां जितः केवल छन्हु हे जक रक्षा याना तये फै । आर्य यात थ्व दान बिल धासा अनेक कोटानु कोटि जन्मस जितः हित उपकार-या लागी जूवनी” धका चिन्तना याना जा भू छखे चीका प्रत्येक बुद्धया थाय् वना वे भोस्सुना वन्दना याना छे दुने विज्याका आसने फेतुना विज्याह्यसिगु तुतिसिला लुंयागु पीढास दिका थःगु जा भू कया हया प्रत्येक बुद्धया भिक्षापात्रे पोंका बिल । जा भू बच्छि पोंके सिधःबले प्रत्येक बुद्ध थःगु ल्हातं भिक्षापात्रे त्वप्पुया विज्यात । अले महाजनं भन्ते ! जाकि निमनाया जिपि न्याह्यसित जाथुया तःगुया थ्व छह्य-सिगु भाग खः । थुकियात निगू भाग याय् फै मखु । जित थुगु लोकयागु जक संग्रह याना मविज्यास्य ब्यावकं हे दान कया विज्यां हुँ” धका धया भुईं बाकि दुगु जा ब्यावकं हे भिक्षापात्रे पोंका बिल । दान बी धुं कालि जुलसां महाजनं प्रार्थना यात

कि- “भन्ते । जि जन्म जूवं वं थाय् थथि ज्यागु दुभिक्ष जूगु गबले हे स्वे म्वालेमा । अनिनिस्ये सकल जम्बुद्वीपे च्वंपि मनूतयेत वा पुसा दान बी फयेमा । थःगु ल्हातं ज्या याना जीविका थाय् म्वाले मा । सच्छि व फिसोगू त्या वायागु भण्डार सफायाका जि मोल्हुया गोदाम या लुखाक्वे फेतुना च्वे आकासे स्वे मात्रं हे जितः हाउस्य च्वंगु वा या मू धारा आकासं क्वाहाँ वया सकल वायागु गोदाम जाया वनेमा । जन्म जू वं वंथाय् थुपि हे जहान परिवारपि च्यो समेतं जू वये दयेमा । काय्हास्यां नं थःगु जा भाग प्रत्येक बुद्धयाय दान बिया प्रार्थना यात कि “आवंलि थथि ज्यागु दुभिक्ष-अनिकाल स्वया च्वने म्वालेमा । थुगु प्रकारं जि दोछि दां दुगु ह्यिषा छपा जोना सकल जम्बुद्वीपे च्वंपि मनूतयेत पाय्मोह इना ब्यूसानं थ्व ह्यिषा जाया हे च्वने मा । जिह्य मां बीपि नं थुपि हे ज्वी दयेमा । थ्व हे कला थ्व हे च्यो नं ज्वी दयेमा ।” भौह्यास्यां नं थःगु जा भाग प्रत्येक बुद्धयात दान याना प्रार्थना यात कि “आवंलि थथि ज्यागु दुभिक्ष-अनिकाल भःय गबले स्वयाच्वने म्वालेमा । जि वा दुगु दाला न्होने तथा सकल जम्बुद्वीपे च्वंपित वा इना ब्यूसानं जिगु वा दालाय् च्वंगु, वा पा मज्जीमा । दास जुया च्वम्ह पूर्णं च्योनं नं थःगु जा भाग प्रत्येक बुद्धयात च्छे याना आसिका यात ।” आवंलि थथि ज्यागु दुभिक्ष भय घेगु गबले स्वे म्वालेमा । जि हल जोते थाय्बले, हलोया घो स्वघो न्होने वनेबले नं ल्याहाँ वयेबले नं खुंघो जुया दथ्वो छघो सियागु पाथि पाय्घोगु हल जोतेयाना

यंकूगु बँ फारे याना यंकूगु हल धो न्हे धो जुया वयेमा ।
सुनां उखनु हे सेनापति पदवि प्रार्थना याना साक्षात्कार याना
कायफुपि मालिकपि मध्ये जि स्नेह याना गुलि याना जिह्म
मालिक थुपि हे ज्वी दयेमा !” धका प्रार्थना-आसिकायात ।
प्रत्येक बुद्धं सकल सिगु प्रार्थनाया अन्तस ‘तथास्तु’ अथे हे
ज्वी फयेमा धका धैविज्याना प्रत्येक बुद्धपिसं आशीवाद बिया
विज्याईगु गाथा द्वारा अनुमोदना याना विज्यात । वसपोलं
आ थुमित जि चित्त प्रसन्न याना बीमाल धका चिन्तना याना
विज्याना, “जि गन्धमादन पर्वते मध्यंतल्ले थुमिसं जित
खनेमा” धका अधिस्थान याना विज्यात । इमिसं नं अन च्वना
वसपोल यात स्वया हे च्वं च्वन । प्रत्येक बुद्ध अन थ्यंकः
विज्याना व भिक्षापात्रे च्वंगु भोजन न्यासःह्य प्रत्येक बुद्धपि
नाप समान रूपं इना कया भपा विज्यात । व पात्रे च्वंगु
भोजन वसपोलया प्रतापं सकलसित पर्याप्त जुया वन । व
जूगु घटना व्याक्कं महाजनया परिवारपि सकलसिनं अन दँना
च्वना हे स्वया च्वं च्वन । बान्हि फप्पुला वनेव महाजननी नं
जासि सिला पुसां त्वप्पुया तथा बिल । महाजन नं नयेपित्यागु-
लि पीडित जुया गोत्तुला न्ह्योवयेकल । व महाजन संकाकाती
न्ह्यलंचाय्का जहानम्हसित धाल “जि तःसतं हे नयेपित्यात
जासिया तःले व्वपुना च्वंगु जापांय् जूसां दु ला ?” धका
न्यनेव साहुनीनं जासि सिला पुसां त्वप्पुयाथके धुंकूगु स्यूसा
नं व्वपुंगु जापाय् मदु धका मधास्य जासी पुसा उला स्वया
जक लिसः बी धका दँना जासियागु पुसा ल्ह्वना उला स्वत ।

उगु क्षणे हे मुखुगु दाबास्वां पाय्गोगु जा जासी जायक पुसा हे ल्हना हयेक जाय्क दयाच्वन । महाजननी नं व अथे जुयाच्वंगु खना प्रीति प्रफुल्लित जूगु शरीर जुया भातम्हसित घाल- "दँनादिसँ स्वामि ! जि जासि सिला पुसां त्वप्पुया थकागु जासी जुलसां मुखुगु दापास्वां पाय्गोगु जां जायाच्वन । पुण्य धँगु याय् हे माखनी, दान धँगु बी हे मा खनी । दना भोजन याना दिसँ स्वामि ! धका धया काय् बौ निम्हसितं जा ताना बिल । इमि नये सिधेका वनेव भौम्ह नाप च्वना थःनं नयेसिधेका पूर्णदास यात नं नकल । जा तुया काका थाय् हाकनं उलि उलि तुं जाया वल । उखुनु हे इमिगु खालि जुया च्वगु वा यागु गोदाम आदि न्हापा गथे जाया च्वंगु खः अथे हे तुं जाय्क भरे जुया वल । महाजनया छेँ व उत्पन्न जुयावःगु वा पुसा मापि दःसा माक्को-माक्को काःवा धका नगरे नाय्खि च्वेके बिल । मनुतसं वया छेँ वया थःत माक्को माक्को वा पुसा का वल । सकल जम्बु द्वीपे च्वपि मनुतिसं नं वैगु कारणं याना वा लाभ याना काय् दत । व महाजन अनं सिनावना देवलोके जन्म कया, दिव्य-लोक व मनुष्य लोक तिगुली चाचाहिला जुजुं थुगु बुद्धोत्पाद समयस भद्विय धँगु नगरे महाजन-सेठया कुले बना जन्म का वन । वया जहानहा नं महानभोग सम्पन्नगु महाजन कुले जन्म जूवना बैश जाया वयेव वैगु हे छेँ व्याहा याना हल । वैगु उगु न्हापायागु सुकर्म यागु कारणं याना इमिगु छेँया ल्युने न्हापा धयावयागु आकारं लुँयापि व्यांचात उत्पन्न जुया बल । व महाजनया

काय्हा व भौहा सहित दास-च्योनं न्हापायापि हे जूवल । अनंलि छन्हुया दिनस महाजनं थःगु पुण्य कर्म परिक्षा याना स्वेगु इच्छा जुया सच्छिव हिसोंगूत्या वा यागु गोदाम सफ्फा याके बिया छचलंनिस्ये मोल्हुया लुखाय् फेतुना च्चे आकासे स्वत । सकल वा यागु गोदाम न्हापा धया वै थें तुं ह्याउस्य च्वंगु वां भरिपूर्ण जुया वल । मे मे पिनिगु न न्हापा यानावःगु पुण्य परिक्षा याना स्वेगु इच्छा याना महाजनया जहान काय् आदिपित नं छिमिसं न्हापा याना वयागु पुण्य परिक्षा याना स्व घका धाल । अले वया जहानह्यस्यां सकल तिसा वसतं तिया छाय्पेछीपे याना महाजनं स्वया च्वंक च्वंक हे जाकि दाके बिया जा थ्वीके बिल । महाजननी लुखाया थाय् च्वंगु कोठाय् लायातःगु लासाय् फेतुना लुंयागु चतं ज्वना जा माः मापिसं काः वा धका घोषना याके बिया जा का वक्को वक्कोसित जोनावःगु थलवल जाय्क तयाबिल । अथे याना न्हिच्छितक्क बिया च्वनं नापं चतंचां जा तुया काःगु थाय् छकूचा जक सी दत । वं जुलसां न्हापायापि बुद्धपि व भिक्षु संघपित देपा ल्हातं जासि जोना जव ल्हातं चतं ज्वना थुगु प्रकारं भिक्षापात्र जाय्क-जाय्क दान बिया वःगुलि याना देपा ल्हा जाय्क पलेस्वांया लक्षण उत्पन्न जुया वल । जवगु ल्हा जाय्क चन्द्रमाया लक्षण उत्पन्न जुयावल । देपा ल्हातं लः चालीनि ज्वना भिक्षुपित लःचाले याना व्युव्युं उखेंथुखें आपा तुति जूगुलि याना जवगु पालितःले जाय्क चन्द्रमायागु लक्षण उत्पन्न जुया वल । देपागु पालितःले जाय्क पलेस्वां

यागु लक्षण उत्पन्न जुया वल । उकिया कारण याना हे वयात चन्दपदुम धका नां तल । वया काय्हास्यां नं छचलंनिस्ये मोल्हुया दोछि दां दुगु म्हिचा छपा ज्वना पाय्मोह माःमापित कावा धका धया का वक्को वक्कोसित ज्वनावःगु थल जाय्क जाय्क बिया च्वंसानं म्हिचाय् च्वंगु दोछिसाई दां गबलें है पाजुया मदया वं धैगु मजू । महाजनया भौह्यास्यां नं सकल तिसा वसतं तिया छायापा वा दाला ज्वना थःगु छेँ या न्ह्योने खुल्लागु आंकासया व्वे च्वना वा पुसा माःमापित का वा धका घया का वक्को वक्कोसित थल जाय्क जाय्क बिया छ्वसां तभि दालाय् च्वंगु वा पुसा पाजुया मवं । न्ह्याबलें जाय्क हे दया च्वन । महाजनया—दास च्योनं सकल वःसः तिसांतिया लुँ यागु दोहँ युगल (=छजो) लुँयागु हे खिपतं चिना हल जोते याना लुँ यागु हे कठि जोना दोहँतयेत मुगन्धितगु गुलि न्यागुलि नका न्यँकुली च्वंगु लुँयागु खोल लिक्कया सचे याना तय्धुंका बुँई बोना यंका हल जोतेयाय्गु ज्या शुरुयात । हल जोते याना न्ह्योःने वंबले हलं कोरेयागु धो स्वधो लित हःबले स्वधो बिच्चे छन्नो थुगु प्रकारं हलं बँ कोरेयाना यंकूगु धो न्हेधो जुया वल । जम्बुद्वीपे च्वंपि मनूतिसं वा पुसा लुँ वह इत्यादि थःत यो योगु माःमागु वस्तूत थःथःगु इच्छानुसारं महाजनया छेँ हे कया यंकल । यथिज्यागु महानगु आनुभाव दुह्य महाजन जुया च्वन । व महाजनं तथागत बिज्यात धागु न्यना शास्तायात लँ स्व वने धका प्यहाँ वःबले लँया बिच्चे हे महाजनयात तीर्थकर साधु-

तयेसं खना “हे गृहपति ! छ क्रियावादि जुया अक्रियावादि
श्रमण गौतमया थाय् वनेगु ला ?” धका घया पँवःसानं इमिगु
वचनयात वास्ता मयास्य वना तथागत यात वन्दना याना
छखे लिक्क फेतुत । अले वयात तथागतं छस्येनिसें यागु
आनुपूर्वि कथा आज्ञा जुया बिज्यात । व महाजन धर्मदेशनाया
अन्तस श्रोतापत्ति फलस थ्यंकः वना, तीर्थकरतयेसं छलपोल
यात निन्दा चर्चा याना जि थन वया चवनाबले लँस पँवःगु
कारण नं विन्तियाना बिल । अले वयात शास्तानं हे गृहपति!
थुपि सत्त्व प्राणिपि धैपि तःधंगु हे जूसां थःगु दोष ज्वीव
खनी मखु, चिकिचा धंगु हे जक जूसां मेपिनिगु दोष जुल
घाय्व सकलसित प्रचार याय्त हिम्ब होला छ्वेथे होला छ्वै
धका उजुं जुया थुगु क्वे च्वंगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यातः—

सुदस्सं वज्जं अञ्जेसं अत्तनो पन दुदसं,
परेसं हि सो वज्जानि ओपुनाति यथा बुसं,
अत्तनो पन छादेति कलिव कितवा सठोति ॥

अर्थ— मेपिनिगु दोष खंके अःपुजू, परन्तु थःगु दोष
खंके थाकु, मनुष्यतिसं मेपिनि दोष यात हिम्ब होली थे होला
छ्वै, तर थःगु दोष यात घासा वेमानिपि जुवातिसं थः पासा-
यात तोप्पुया तैथे त्वप्पुया तै ।

पदार्थ— अन “सुदस्सं” धैगु मेपिनिगु भतिचा जकगु जूसां
दोष, दोंगु खंके अःपुजू, छुं छुं हे कष्ट मज्वीक सुखपूर्वकं हे
खंका काय् फु । थःगु दोष जुलसां अत्यन्त तःधंगु जूसां खंका

काय् थाकु । “परिसंहि” धैगु वहे कारणं याना उहा भिक्षुं संघपिनिगु दध्वी-पुचले आदिस मेपिनिगु दोष ज्वीव च्चे छ्वया मो होला छ्वै थें होला छ्वै । “कलिव कितवा सठो” धैगु थन कंगःत जाले मक्खनीगुलिं याना थःगु शरीर यात सिमाकच्चा आदिं त्वप्पुया च्चं च्चनी, ‘कितवा’ धैगु चलाखपिं धोखा बीपिं कंगलाईपिं व्यारात “सठो” धैगु गथे कि कंगः-लाईपिं व्यारातयेसं कंगः लाना स्याय्गु इच्छा याना धोखा विया थःगु शरीर सुचुका तै वथे तुं हे थःगु दोषयात सुचुकी धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनुत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वंगु जुल ।

मेण्डक महाजनया कथा सिधल ।

Dhamma Digital
★ ★ ★

११. उज्झान सञ्जी स्थविरया कथा

“परवज्जा‘नु पस्सिस्स” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे वास याना च्चना बिज्यावले उज्झान सञ्जी नां जुया च्चंम्ह छंम्ह स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व भिक्षुं जुलसां मेपिभिक्षुपि थथे सना जुल, थथे चीवरं पुना जुल धका दोष जक माज्वीगु जुया च्वन । मेपि भिक्षुपिसं “भन्ते ! थुह्य भिक्षु स्थविरं थथे याना जुल” धका तथागत याथाय् वना बिन्ति या वन । शास्तानं “हे भिक्षुपि! ब्रत-नियम याय्मापिनिगु छ्चने च्वना थुगु प्रकारं अववाद बिया च्वंक च्वंक व अववाद यात वास्ता किस्ता मयास्य सुनां जुलसां निन्दा चर्चा गिजे याय्या लागी मेपिनिगु दोष जक माला थथे घया ज्वी वैत ध्यान आदि छुं छगू हे विशेषता साक्षात्कार याना काय् फै मखु । केवल आश्रव हे जक बढे जुया वै धका उजुं जुया थुगु क्वेच्वंगु गाथा आज्ञा जुया विज्यातः-

परवज्जा'नु पस्सिस्स, निच्चं उज्झान सज्जानो ।

आसवातस्स वड्ढन्ति, आरासो आसववखया'ति ॥

अर्थ- सदानं मेपिनिगु जक दोष खंका, थथे अथे धका दोषारोपण याना ज्वीह्य मनूया मने आश्रव बढे जुया वै, आश्रव क्षय ज्वीगु लँ तापाना वनी ।

पदार्थ- अन “उज्झान सज्जानो” धैगु थथे चीवरं पुना ज्वीमा धका मेपिनिगु दोष जक मा ज्वीगु स्वभाव दुह्य व्यक्तिया ध्यान आदिस छगू धर्म हे वृद्धि जुया वै मखु उल्टा वैके आश्रव हे जक बढे जुया वै उगु कारणं याना वं अरहन्त रूपी आश्रव क्षय जुया वनीगुलि तापाना वनी अलग जुया वनी धागु छः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनुत श्रोतापत्ति फल
आदिस थ्यंकः वन ।

उज्ज्वान सञ्जी स्थविरया कथा सिधल ।

★ ★ ★

१२. सुभद्र परिव्राजकया कथा

“आकासे” धैगु थुगु धर्मदेशना शास्ता कुशीनगरे
मल्लतयेगु शालोद्याने महापरिनिर्वाण खाताय् गोत्तुला सुभद्र
परिव्राजकया कारणं याना आज्ञा दयेका विज्यागु खः ।

व परिव्राजक जुलसां वया न्हापा-न्हापा यागु जन्मस
किजाहस्यां छगू बाली हे गुँकोतक्क अग्रगु दान व्युबले वं दान
बीगु इच्छा मयास्य लिचिला चवन । अन्तिमगु दानस
किजाह्यनाप सहभागी जुया दान बिल । उकिया निर्मित्त प्रथम
बोधिस व मध्यम बोधिस नं वं तथागतयागु दर्शन याय्मखन
पश्चिम बोधिस जुलसां तथागत महापरिनिर्वाण ज्वीतेका
“जि थःगु स्वंगू प्रश्न बुढा-बुढापि परिव्राजक तयेके न्यना
स्वया । अबले श्रमण गौतम मचाह्य धका समळे जुया वैके
न्यना मस्वया । वसपोल आ महापरिनिर्वाण ज्वीगु समय थ्यंकः
वल । लिपा जित थथे मने पश्चाताप थ मज्जीमाकि जि जिगु
थ्व स्वंगू प्रश्न श्रमण गौतम याके न्यने मखन, धका व
परिव्राजक थःगु स्वंगू प्रश्न न्यने धका शास्ता याथाय् वल ।

आनन्द स्थविरं शास्ताया तकलीफ जुया च्वन अन वने मते
 धका पना तल । अथे पना च्वंगु शास्तानं ताया— “हे आनन्द!
 आम सुभद्र यात पनातये मते वैगु मने शंका जुया च्वंगु प्रश्न
 न्यंके व्यु ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । अले सुभद्रा परि-
 ब्राजक पर्दाया दुने द्वाहाँ वना तथागतया खाता क्वे च्वना
 भो श्रमण गौतम ! गथे खः आँकासे पाली ख्वाँय् सी दै ला ?
 छलपोलया शासनं पिने सुं श्रमण धैपि दु ला ? संस्कार धर्मं
 शाश्वत धैगु दै ला ? अथवा ज्वी फे ला ? धैगु थुपि स्वंगू
 प्रश्न न्यन । अले वैत तथागतं मदु धैगु भाव क्यना थुपि क्वे
 च्वंगु गाथात धर्मदेशना याना बिज्यातः—

आकासेपदं नत्थि, समणो नत्थि बाहिरे ।

पपञ्चाभिरता पजा, निप्पपञ्चा तथागता ॥

अर्थ— गथे कि आँकासे पालिख्वाँय् सी दै मखु अथेहेतुं
 जिगु शासनंपिने मार्गफल प्राप्त याना कापिं श्रमणपिं दैमखु,
 लोके जनतापिं सकलें प्रपञ्चे भुले जुया च्वन, तथागतपिं
 निश्प्रपञ्च जुया च्वन ।

आकासे पदं नत्थि, समणो नत्थि बाहिरे ।

सङ्घारो सस्सता नत्थि, नत्थि बुद्धानं इञ्चितंति ॥

अर्थ— आँकासे पालिख्वाँय् सीमदुथेंतुं जिगु शासनंपिने
 मार्गफल प्राप्त जूपिं श्रमणपिं दैमखु, संस्कार नित्य मखु,
 बुद्धापिके चञ्चलता दैमखु ।

पदार्थ— अन “पदं” धैगु थ्व आकासे वर्ण आकार रूप

थये च्वं धका कयने बहगु स्वीगुं पद चिन्ह धैगु दैमखु धागु खः । “बाहिरे” धैगु जिगु बुद्ध शासनंपिने मार्गफल इच्छायापिं श्रमण-भिक्षु धैपि मद्दु धागु खः ।” “पजा” धैगु थ्व न्हेगू लोक रूपी प्रजापिं-जनतापिं तृष्णा आदि प्रपञ्चस हे जक भुले जुया च्वन । “निप्पपञ्चा” धैगु बोधिवृक्ष सिमा क्वे हे जुलसां सकल प्रपञ्च (माया मोह जाल) हानापं मदयेक बांलाक उच्छिन्न ज्वी धुं कुगुलिं याना तथागत निश्रपञ्च खः । “संखारा” धैगु पञ्चस्कन्ध उकियात जुलसां सुं छम्हस्यां हे बांलाक खंका कापिं दुगु मखु । “इञ्जितं” धैगु बुद्ध धैपिनि जुलसां तृष्णा अभिमान दृष्टि कम्पन याईबले गुकियाना संस्कार शाश्वत धका मस्ये जुया काईगु व अज्यागु छगू हे नं कम्पन-संकीगु मन्त-फुना वने धुं कल धैगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस सुभद्र परिव्राजक अनागामि फलस प्रतिष्ठित जूवन । अन मूवःपिं परिसदपित नं धर्मदेशना सार्थक जुया वन ।

सुभद्र परिव्राजकया कथा सिधल ।

मलवर्ग वर्णना सिधल

भिक्ष्यागूगु वर्ग क्वचाल ।

